

Kárpátaljai Hírmondó

XIV. évfolyam 4. (54.) szám, 2018. Tél

Reményik Sándor

Tér és Idő

A Tér az úr, a roppant, ködös csarnok,
A Tér a behavazott pusztaság,
Rajta pár sötét nyom, fekete fák
És körvonalak, végtelenbe veszve;
A Tér a behavazott pusztaság
És részei: egy talpalatnyi föld,
Vagy fű, vagy kő, vagy víz, vagy levegő,
Mít szennyez egy-egy percig ember-lábnyom,
Vagy meg-megjelöl kereszttel egy álom
S az Idő behavazni újrakezd,
Az Idő, ez az örök hóesés,
És hajnalra nincs se nyom, se kereszt.

Tél a Kárpátokban

KÁRPÁTALJAI Hírmondó

XIV. évfolyam, 4. (54.) szám
2018. Tél

Kiadja a Kárpátaljai Szövetség

1068 Budapest,
Városligeti fasor 44.
Telefon: 06-1-351-7770

E-mail: karpataljaiszovetseg@gmail.com

Felelős kiadó:
Benza György,
a Kárpátaljai Szövetség
elnöke

Alapító főszerkesztő: Füzesi Magda
E-mail: magda.bereg@gmail.com

Főszerkesztő: Szemere Judit
E-mail: nagykica12@gmail.com

Szerkesztőbizottság:
Dr. Pomogáts Béla, dr. Dupka György,
Szöllősy Tibor, dr. Zubánics László,
Kovács Sándor, Schober Ottó.

Lapengedély száma: 2.9/1414-1/2006
HU ISSN: 1787-0445

OTP számlaszámunk:
11711034-20834951

Megjelenik negyedévente
1000 példányban.

E lapszám megjelenését támogatta
a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt.,

valamint a Kárpátaljai Szövetség
tagsága.

A folyóiraton nyereség
nem képződik.

A címünkre beérkező kéziratok közlésének és szerkesztésének jogát fenntartjuk, azok recenzálását, visszaadását, levélben történő megválaszolását, valamint más szervezetekhez, intézményekhez való továbbítását nem vállaljuk. A publikációkban közölt tényekért és véleményekért minden esetben a szerző viseli a felelősséget. A szerkesztőség nem feltétlenül ért egyet a lapban közölt publikációkkal.

A tartalomból

Szervezeti élet. Levél az olvasókhöz. Köszönjük a támogatást	3
„A külföldi magyarság ügye örök szerelem számomra”. Interjú Csete György Örssel, a Kárpátaljai Szövetség főtítkárával	4
Kárpátaljai esték	5
Olvassuk együtt! Márai Sándor: A könyvek bosszúja	
Sík Sándor: Magyarok Nagyasszonya	6
Közös dolgaink. Klimkin Kárpátalján	7
Mezőgazdasági együttműködési fórum Beregszászon	8
Anyasországi támogatással fejlesztik a kárpátaljai oktatási hálózatot	9
Hitélet. Az újraformáló karácsony. Radvánszky Ferenc prédikációja	10
A békéért, a családokért, a megmaradásért imádkoztak	11
75 éve hunyt el Sztojka Sándor, a Munkácsi Egyházmegye püspöke	12
Határok nélkül. Szeretet: a zene hullámhosszán. Nagydobronyban járt Mága Zoltán hegedűművész	14
Memento. Az 1848–1849-es szabadságharc mártírjaira emlékeztünk Beregszász gyásznapiján	16
Hírünk a világban. Gasztrokalauz Kárpátaljáról	17
Hírek, események. Nagymuzsalyi víg napjaink. A VII. Dobronyi Paprikafesztiválon Szüreteltek a főiskolások	19
KVIT-kollázs. Fiatal alkotók írásai.	20
Örökségünk. Dobó-nap Szerednyén. Ungvár: BercsényiFeszt másodszer Bethlen-nap Huszton	23
Arasznyi történelem. Kárpátalját szolgálták. Botlik József tanulmánya	24
Évforduló. Többszörös jubileum az Ungvári Nemzeti Egyetemen	26
Kultúrtáj. 25 éves a beregszászi magyar színház	28
Fedák Sári „hazatért”	29
Közelkép. Interjú Sötér István színművésszel	30
Könyvespolc. Daliás idők. Kövér György könyvbemutatója	31
Irodalom. Hit? Remény? Szeretet? Weinrauch Katalin írása	32
Dorka. Szöllősy Tibor elbeszélése	34
Szerkesztőségünk postájából	35
Szemelvények kárpátaljai eseményekből	36
Közérdekű. A Kárpátaljai Szövetség elnökségének felhívása	39
A Kárpátaljai Hírmondó galériája. Erfán Ferenc festő- és iparművész	40

Címlapfotók: Szemere Judit, Csatáry Andrea

A Kárpátaljai Szövetség felhívásai tagtársainkhoz

A Kárpátaljai Szövetség önkéntes munkára keres munkatársakat az alábbi feladatokra:

– gyermeküdtetéshez pedagógus végzettségű, lehetőleg ukránul (is) beszélő személyeket: különösen animátort, testnevelőt, rajz, ének, magyar mint idegen nyelv, történelem szakos tanárokat;

– Kárpátaljával, külföldi magyarsággal összefüggő magyarországi közéleti, kulturális események felkeresése, majd rövid tudósítás készítése;

– folyamatos internetes sajtófigyelés, meghatározott témában;

– kisebb grafikai munkákra (meghívó, plakát nyomdakész elkészítése);

– az első kárpátaljai bálon, 2019. február 23-án hosztesz feladatkörre;

– fotózásra, videózásra a Szövetség rendezvényein;

– szendvicskészítéshez, regisztrációhoz a Szövetség rendezvényei előtt.

Jelentkezés és bővebb információ Rácz Zsuzsannánál a + 36 1 351 77 70-es telefonszámon.

A Kárpátaljai Szövetség 2019-ben 30 éves lesz, ezt szeretnénk méltóképpen megünnepelni. Kérjük mindazokat, akik a Szövetség elmúlt 30 évéhez kapcsolódó, a közösség számára is érdekes élménnyel, személyes történettel, összejöveteleinkről, tevékenységünkről fényképpel, tárgyi emlékekkel rendelkeznek, és azt másokkal is szívesen megosztanák, néhány mondatos ismertetővel sürgősen jelentkezzenek a karpataljaiszovetseg@gmail.com e-mail címen.

Tisztelt Tagtársunk! Kedves Előfizetőnk!

Kívánunk mindenkinek áldott, szent karácsonyi ünnepeket és sikerekben gazdag, boldog új esztendő!

Tisztelettel kérjük Önt/Önöket, hogy az 1000 Ft, illetve nyugdíjasoknak 600 Ft éves tagdíjat, valamint a Kárpátaljai Hírmondó előfizetési díját, ami egy évre 3000 Ft, továbbá az esetleges támogatásokat egy összegben a Kárpátaljai Szövetség OTP Bank (11711034-20834951-00000000) vagy MAGNET Bank (16200106-11602895-00000000) számlájára év elején szíveskedjenek befizetni. A közlemény rovatban a nevet és címet kell feltüntetni, illetve azt, hogy mit fizettek be. Figyelmességükért előre is hálásak vagyunk.

Programunk teljesítéséhez segítséget nyújt a **személyi jövedelemadójuk 1%-ának** felajánlása, ezért továbbra is számítunk arra, hogy kedvezményezettként a Kárpátaljai Szövetséget jelölik meg.

A nem adózó tagtársainkat arra kérjük, hogy családtagjaik, barátaik, ismerőseik figyelmét hívják fel tevékenységünkre, hogy az adójuk 1%-át a Kárpátaljai Szövetség részére ajánlhassák fel.

Adószámunk: 18046629-1-42

Tevékenységeinkről bővebben a Facebook-oldalunkon értesülhetnek a Kárpátaljai Szövetség címszó beírásával.

Nemzetközi számlaszámunk:

OTP Bank: (IBAN) HU37 11711034-20834951-00000000

BIC (SWIFT) Kód: OTPVHUHB.

Magnet Bank: (IBAN) HU31 16200106-11602895-00000000

BIC (SWIFT) Kód: HBWEHUHB)

Tisztelettel:

a Kárpátaljai Szövetség elnöksége

Juhász Gyula

Karácsony felé

Szép Tündérország támad föl szívemben
Ilyenkor decemberben.

A szeretetnek csillagára nézek,
Megszáll egy titkos, gyönyörű ígélet,
Ilyenkor decemberben.

... Bizalmas szívvel járom a világot,
S amit az élet vágott,
Beheggesztem a sebet a szívemben,
És hiszek újra égi szeretetben,
Ilyenkor decemberben.

... És valahol csak kétkedő beszédet
Hallok, szomorún nézek,
A kis Jézuska itt van a közelben,
Legyünk hát jobbak, s higgyünk rendületlen,
S ne csak így decemberben.

Köszönjük a támogatást!

A Kárpátaljai Szövetség elnöksége hálás köszönetét fejezi ki a tagtársaknak a szövetség célkitűzéseinek anyagi támogatásáért. Ezúton mondunk köszönetet mindazoknak, akik megrendelték folyóiratunkat, illetve a Kárpátaljai Hírmondó megjelenítésének költségeihez felülfizetéssel járultak hozzá.

Külön köszönjük

Kuhárné dr. Voloscuk Katalin Edit (Jászberény),
Nemeséri Lászlóné dr. Filemon Mária (Budapest),
Zimányi Alajosné (Budapest),
Almási Judit (Budapest),
Bárány Elza (Csömör)

tagtársainknak a kiemelt támogatást.

Név szerint is megköszönjük azon olvasóink anyagi segítségét, akik az előfizetési és a tagsági díjon felül ötezer forintnál nagyobb összeggel támogatták tevékenységünket. 2018-ban (lapzártánkig) az alábbi tagtársainktól érkeztek kiemelt összegű befizetések:

Ács Bálint (Budapest)
Arnóczky István József (Gyöngyös)
dr. Badik Adrianna (Budapest)
Balogh Eszter és József (Budapest)
Behun Lajos (Békéscsaba)
dr. Bencze Gyula (Budapest)
Bilák Jánosné (Bátaszék)
Birgány Géza (Csömör)
Borbély Edit (Eger)
dr. Borkó László (Gyömrő)
Csatay Olga (Nyíregyháza)
Dalmay Árpád (Nyíregyháza-Sóstóhegy)
dr. Duliskovics István (Dunakeszi)
dr. Duzsej Miklós (Miskolc)
Engi Gábor (Fehérgyarmat)
Fábián Edit Klára (Mátészalka)
dr. Fábián István (Nyíregyháza)
Fekete Amália (Budapest)
File Lajos (Budapest)
Dr. Fodor István (Gödöllő)
Fülöp Lászlóné (Budapest)

Gyüre Józsefné (Fényeslitke)
dr. Harajda András (Budapest)
Hegedűs Zsuzsanna (Mogyoród)
Hudák Rudolf (Napkor)
dr. Husznai Katalin (Budapest)
dr. Károly Lajos (Kisvárdá)
dr. Kiss Márta (Budapest)
Kiszely Katalin (Budapest)
Kónya Lászlóné (Budapest)
Kovács Zsolt (Budapest)
dr. Kristofori György (Sirok)
Lakatos Gézáné (Salgótarján)
dr. Lendvai Margit (Szolnok)
Locker István (Baktalórántháza)
Lódár Györgyné (Mezőtúr)
Lusztig Gábor (Szentendre)
Magasházy Valéria (Fedémes)
dr. Medgyessy István (Debrecen)
Méhes László Mátyás (Budapest)
Méhészné Kiss Alice (Mezőtúr)
Molnár Béla (Budapest)

Molnár Lajos (Budapest)
dr. Nyulászi András (Budapest)
Papp Jenő (Budapest)
Papp Lászlóné Nagy Magda (Budapest)
Pongor Istvánné (Budakeszi)
Rokiczky Magdolna (Budapest)
Skrabák István (Márokpapi)
dr. Székely Károly (Dunaharaszti)
dr. Szepesi Erzsébet (Székesfehérvár)
Szilágyi Sándorné (Budapest)
Szimjon Magdolna (Nyíregyháza)
dr. Szótér Erzsébet (Budapest)
dr. Sztankaninecz Klára (Budapest)
Tatárné Csonka Márta (Budapest)
Tuba Magdolna (Karcag)
Tyentyés László (Budapest)
dr. Ujj Emília (Gödöllő)
Újfalussy István (Orosháza)
dr. Valálik István (Budapest)
dr. Zétény Dalma (Budapest)
Zúró Márta (Budapest).

„A külhoni magyarság ügye örök szerelem számomra”

Interjú Csete György Örssel, a Kárpátaljai Szövetség főtitkárával

Mint arról folyóiratunkban már beszámoltunk, a Kárpátaljai Szövetség 2018. október 4-i közgyűlésén a fórum résztvevői a főtitkári posztra Csete György Örsnak szavaztak bizalmat. Arra kértük, adjon interjút a Kárpátaljai Hírmondónak, hogy a tagság kicsit közelebből is megismerhesse őt.

– Főtitkár úr, úgy értesültünk, hogy bár nincsenek kárpátaljai gyökerei, jól ismeri szűkebb pátriánkat.

– Valóban otthon érzem magam Kárpátalján, hiszen 1999-től 2011-ig a határon túli magyar oktatás támogatására alapított Apáczai Közalapítvány ügyvezetője voltam. Ebbéli minőségemben havonta jártuk kollégáimmal a magyarlakta területeket, felmértük és támogattuk a helyi kezdeményezéseket. Így Kárpátalján létrejöhett a karácsfalvai görögkatolikus líceum épületegyüttese, bővíthetett a péterfalvai református középiskola, megvalósulhattak Ungváron a katolikus egyetemi bentlakások, megvehették és berendezhették a beregszászi főiskola kollégiumi épületét és tanári vendégházát, rendbe hozhatták főépületének két emeletét, könyvtárát. Mindezt az Apáczai Közalapítvány támogatása tette lehetővé, ellenszélben, a 2002 és 2010 között regnáló liberális budapesti magyarságpolitika türése és tiltása ellenében. És akkor még nem szóltam a több száz Apáczai-ösztöndíjasról, a taneszköz támogatásokról, a magyar nyelvű szakképzést és felnőttoktatást segítő projektekről, vagy a szórvány óvodákat felkaroló programról. A jelenleginél jóval kisebb emberi és anyagi erőforrással, de óriási elszántsággal és hittel dolgoztunk azon, hogy érdemes legyen a magyar nyelvű oktatást választani Kárpátalján.

– Megtudhatnánk, hogyan került kapcsolatba a Kárpátaljai Szövetséggel?

– A Szövetség elnöke, Benza György meghívott egy beszélgetésre, ahol percek alatt kiderült, hogy nemzetpolitikai értelemben és Kárpátalja kapcsán sok kérdésben hasonlóan gondolkodunk.

– Milyen feladatkört vállalt a közönségen belül?

– Jó szívvel fogadtam a főtitkári felkérést, mert a külhoni magyarság ügye – bár hivatásszerűen jelenleg nem ezzel foglalkozom – örök szerelem számomra. Hiszem, hogy tapasztalataimmal segíthetek a Szövetségnek egy olyan időszakban, amikor Kárpátaljának konjunktúrája van, sajnos negatív értelemben. Törekvésem, hogy a Kárpátaljai Szövetség megbízható és professzionális szereplőjévé váljon a kárpátaljai ügyeknek.

– „Dinamizálni kell a szervezetet” –

mondta Benza György, a szövetség elnöke a közgyűlésen. Ezzel a kíváncsisággal teljes mértékben egyet lehet érteni. Új vezetőségi tagként Ön bizonyára friss szemmel látja a helyzetet. Kérem, ossza meg gondolatait arról, hogyan kellene felpörgetni a szövetség tevékenységét.

– Úgy fogalmaznék, hogy meg kell tölteni programokkal a 2019-es esztendőt, olyan aktivitásokkal, amelyek a tagság érdeklődése mellett bevonhatják a Kárpátalja iránt érdeklődő embereket, és felhívhatják a magyarországiak figyelmét erre a tájra, az ott élő emberre. Ezért rendszeresen, minden hónapban megrendezzük – egyelőre csak Budapesten – a Kárpátaljai estéket (az eddigi két alkalomról lapunkban is beszámoltunk – a szerk.). Tervezzük az első kárpátaljai jótékonyági bált Budapesten, talán megérett rá az idő, hogy Kárpátalja magyarországi barátai összegyűljenek, ismerkedjenek, jótékonykodjanak. Kereszt Kárpátaljáért néven elismerést alapítunk azoknak, akik a maguk területén folyamatosan tesznek a határ túlsó oldalán élő emberekért, segítik

az ottaniakat. *Értékadók* címmel életút-interjú-sorozatot rögzítünk mindazokkal, akik Kárpátaljáról származva gazdagítják az egyetemes magyarságot művészetükkel, tudásukkal. Jövőre 30 éves a Szövetség, erről feltétlenül meg fogunk emlékezni. És persze folytatjuk hagyományos üdültetési projektünket, a balatonföldvári találkozót, a Kárpátaljai Hírmondó kiadásáról nem is szólván...

– Nem titok, hogy napjainkban nagyon nehéz bevonni a fiatalokat a társadalmi szervezetekbe. Ha pedig ez így van, számolnunk kell a közösség elöregedésével. Van arra recept, hogyan lehetne érdekesebbé tenni a fiatalok számára a Kárpátaljai Szövetséget?

– Úgy gondolom, a Kárpátaljai Szövetségnek nem érdekesnek, inkább értékesnek kell lennie. Recept inkább ahhoz kellene, hogyan leszünk képesek működő hálózatot szervezni mindazokból, akik már velünk vannak, akik érdeklődnek, és adott esetben tenni is hajlandók Kárpátaljáért. Ebben a tekintetben mindegy, hogy a tagjaink hány esztendősek. Ha a Szövetségünknek van egy elkötelezett és aktivitásra is hajlandó magja, bármilyen kicsiny is legyen, az magában hordozza a növekedés lehetőségét.

– A Kárpátaljai esték programsorozat iránt érdeklődők másodikban töltötték meg a Városligeti fásor irodaházának Versailles koncerttermét. A sorozat ötletgazdájának személye is érdekelné az olvasókat, és az is, legközelebb kinek tapsolhat a műértő közönség.

– Decemberben egy adventi műsorra hívjuk barátainkat, januárban Botlik József történész könyve kapcsán szervezünk pódiumbeszélgetést, meglepetésvendéggel. A továbbiakban megpróbáljuk összekapcsolni a műfajokat, és olyan, korszerű kifejezéssel „crossover” esteket szervezni, ahol nem csupán tudósokkal, történészekkel találkozhatunk, hanem a zene, a képző- vagy színpadi művészet is megnyilatkozhat. A várható programok és időpontok a Facebook-oldalunkon folyamatosan olvashatók lesznek.

– Közeledik az új esztendő, amikor az emberek hittel, reménnyel és szeretettel fordulnak egymáshoz. Főtitkár úr mit üzen lapunk kárpátaljai és anyaországi olvasóinak?

– 2019-re jó egészséget kívánok minden kedves olvasónak, valamint szeretettel várjuk, jöjjenek el rendezvényeinkre – és hozzanak még egy embert!

– Köszönjük a beszélgetést, erőt, kitartást, támogatókat kívánunk gyümölcsöző munkájához!

Szemere Judit

Kárpátaljai esték

A Kárpátaljai Szövetség tagsága jelenleg zömmel nyugdíjasokból áll, többségük Budapesten él. A *Kárpátaljai esték* elsősorban számukra kínál művészeti, valamint kulturális programot olyan témákban, amelyek illeszkednek a Kárpátalján élő népekhez, valamint a magyar kül- és nemzetpolitika kérdéseire. Az estekre 2019-ben – a nyár kivételével – havonta kerül sor, a tervek szerint a rendezvény egyik felében egy előadás illetve pódiumbeszélgetés, a második felében egy koncert, művészeti esemény megrendezésével.

Kárpátaljai Szövetség irodaházának Versailles termét. Nagy várakozás előzte meg a koncertet, hiszen az előadót a televízió képernyőjéről jól ismerik a zenebarátok. A rendezvény címe – „*Szép esténk lesz...*” – nosztalgiaát ígért. Tulajdonképpen ezt az érzést varázsolta közénk a

A *Kárpátaljai esték* programsorozat második rendezvénye november 22-én várta a művészet kedvelőit. Ezúttal Farkas Sándor zongoraművész és barátai, Malek Andrea és Jáger Bandi előadóművészek voltak a főszereplők. A zene, az ismerős dallamok betöltötték a

Az első alkalomra október 25-én került sor, az ötvenhatos forradalom évfordulójának megünneplésével összekötve. A *Kárpátaljai esték* ötletgazdájaként Csete György Őrs főtitkár vállalta az első előadó szerepét. Negyedszázada keresi és fotózza-interjúolja az ötvenhatos magyar forradalom egykori résztvevőit, fegyvereseit és azokat a külföldieket, akik szolidárisak voltak a magyarokkal. Munkájából vetített rövid válogatást, a bemutatott személyeken keresztül idézte meg a forradalom személyes arcát, hétköznapi történeteit. A közel háromórás előadás nemcsak a forradalom hétköznapi arcairól-sorsairól tájékoztatott, hanem egy színdarab fotográfus hobbijának eredményéről is, aki 24. óra projektnek nevezi gyűjtőmunkáját, mondván, az utolsó pillanatokban vagyunk, hogy ötvenhatosok élettörténeteit még az egykori résztvevőktől összegyűjthessük.

műsor második felében Farkas Sándor örökzöld dallamokkal, amelyek, mint mindig, most is könnyeket csaltak az idősebb korosztály képviselőinek szemébe. Mondanunk sem kell, óriási siker volt. A szünni nem akaró vastaps hatására több ráadást is hallhattunk, mindannyiunk öröme.

Körülnézve a teremben számos ismerős arc mosolygott vissza ránk. Nagy meglepetésünkre a munkácsi születésű

Kossuth-díjas Jávor Ferenc „Fegyva” előadóművész, zeneszerző, a Budapest Klezmer Band vezetője is ott ült a hallgatóság körében. Nem állhattuk meg, hogy a koncert végén meg ne kérdezzük tőle, vajon lesz-e hozzájuk is szerencséje a Kárpátaljai Szövetség tagságának. Igennel válaszolt: valamikor tavasszal, mondta, és elvegyült a baráti beszélgetésre még a teremben maradt nézők között.

Hát ilyen hangulatban zárult a második *Kárpátaljai esték*. Köszönjük Farkas Sándor tagtársunknak a szervezést, és várjuk a folytatást.

Tudósítónk

Fotó: Rudolf Herbst

Sík Sándor

Magyarok Nagyasszonya

*Édesanya, bódog Anya,
Virágszülő Szűz Mária.
(Winkler-kódex)*

Édesanya, boldog anya,
Virágszülő Szűzmária,
Világraszült virágodnak,
Ajánlj minket szent Fiadnak.

Ha nem ajánlsz, hova menjünk?
Nincs egy izrom épség bennünk.
Minden épet, minden szépet
Fölfaltak a cudar évek.

Mind a tíz bűnnel komáztunk,
Belzebubbal paroláztunk,
Ami csepp jó maradt bennünk,
Lemarta az idegen bűn.

Csúfra mégis megmaradtunk,
Nem nyílt meg a föld alattunk,
Kikerültük a koporsót,
Itt vagyunk most, legutolsók,

Legutolsók a világnak,
Kik a szívünkbe nem látnak,
De tenálad, Asszonyunknál,
Tudjuk, hogy csak irgalom vár.

Eddig is mint nyitott könyvben,
Úgy olvastál a szívünkben.
Bűneinket végigsírtad,
De ítélni föl nem írtad.

Te látod, hogy szívünk marja
A bűnbánat jeges karma,
Pislog már a keserűség
Hamvából a régi húség.

Már a régi hit is mozdul,
A meleg vér meg-megpozsdul.
Ami szegyenünkre váltott,
Szemünkről már hull a hályog.

Látjuk már, hogy mi rossz, mi jó,
Tudjuk, mi féltetni való.
Sereglünk a Krisztus elé,
De hogy álljunk szeme elé?

Mit mondjunk, ha reá kérdez?
Szólj helyettünk, anyánk édes,
Annyit mondj csak: rosszak vagyunk,
De mégis a tied vagyunk.

Sík Sándor piarista tanár, tartományfőnök, költő, műfordító, irodalomtörténész, Kossuth-díjas, a XX. század jelentős magyar lírikusa. Halálának 55. évfordulóján fenti versével tisztelgünk emléke előtt.

Márai Sándor

A könyvek bosszúja

Komoly lap, mint a Temps írja, hogy Párizsban sorban állanak az emberek egy kölcsönkönyvtár előtt, ahol klasszikusokat kölcsönöznek: boldog, aki tud szerezni egy számárfüles Thuküdidészt... De máskülönbön is divatos minden ókori szerző. Ez csak egyik tünet. A francia kiadók éppen úgy, mint a németek, olaszok vagy svájciak, nem tudják kielégíteni többé az európai és hazai olvasók könyvigényeit. Európában minden könyvet eladnak ma, amely egyáltalán megérdemli, hogy e rangos névvel emlegessük: Ovidius műve éppen úgy „divatos”, mint a legkitűnőbb elevenek alkotásai. A nehézség inkább a háború közös gondja, a nyersanyag, a papír és vászon beszerzésének feladata; ami megjelent, gyorsan elfogy, az emberek éppen olyan mohón sietnek haza egy kötet Senecával, mint öt deka vajjal; s ez a tünet nem csak a háborút viselő vagy a háború tüzes ostora által közvetlenül sújtott országokban észlelhető. Ahol nincs elsőtétítés, éppen olyan mohón olvasnak, mint az országokban, ahol a háborús rendszabályok a korán sötétedő téli napokon otthonülésre kényszerítik az embereket. Párizs sok lakásában fagyoskodnak ezen a télen, de még mindig könnyebb fagyoskodni a kihűlt otthonban, ha könyvet tartunk kezünkben. Európa megtért a könyvhöz.

Megtért a könyvhöz, legsajátabb találmányához, a nyomtatott, fűzött és kötött papírlapokhoz: megtért a könyvhöz, mint a legtisztább menedékhez, s azok, akik az elmúlt évtizedekben a művelt világot a könyv iránti hűtlenséggel vádolták, elégedetten mutathatnak reá a vezelekre. Nem Duhamel volt az egyetlen, aki féltette a könyvet, mint műfajt; előtte és mellette sokan és nem joggalanul mutattak reá a könyv válságára. Nézni könnyebb, mint olvasni, és hallgatni könnyebb, mint nézni; a mozgókép, a képes újságok, a rádió, a televízió, mindez veszélyes versenyre kelt a nyomtatott betűvel. A könyv válságának oka természetesen bonyolultabb volt, veszélyei összetettek: a jó könyv erőfeszítést kíván az olvasótól, elmélyedést, néha ellenállások leküzdését, ezen felül időt, magányt, bizonyos bonyolult erőkifejtést. A rádió, a képekben közölt ismeret nem kíván különösebb erőfeszítést: a technika bűvös tölcseréken át csöpögtette emberek százmillióinak agyába a címszavakat. Idő és mély válság kellett hozzá, míg e csábos pótszereket megfélelő értékük és jelentőségük szerint kezdték értékelni a tömegek. Duhamel nem túlzott, mikor féltette e válságtól a könyvet. Statisztikák bizonyították, hogy az európai könyvtárak látogatottsága hanyatlott, a klasszikus bölcelet és szépirodalom iránti fogékonyság elhamvadt, az olvasás munkáját szívesen cserélték fel kortársaink a látási és hallási értesülés mellékes elfoglaltságával, a címszavakat hangszórók bömbölték, de a művek, melyek a címszavak igazi értelmét magyarázták, a könyvtárak polcain porosodtak. A bestseller rémuralmát természetesen nem szabad összetéveszteni az olvasás igazi igényének tüneményével. Mind ritkább volt az olvasó, aki nemcsak pénzbeli, hanem lelki, idegbeli áldozatkészséggel közeledett a múlt és

a jelen nehezen feltárható szellemi tüneményei felé. Mind ritkább volt az ember, aki az olvasás kétségtelenül mély erőfeszítést követelő munkájának rendszeresen áldozott mindennapjaiból néhány órát, s mind több volt az értesült olvasó, aki „lépést tartott” az irodalmi tüneményekkel... A vizuális és hallucinációs értesültségi élmény elvarázsolta és igézetben tartotta a tömegeket.

A könyv bosszúja csendes: Európa tömegei ma ott tartanak megint, hogy elsőrendű életszükségleti cikk számukra a könyv; ennyi a bosszú. Két év előtt mindennap megesett, hogy Párizsban emberek hosszú sora ácsorgott valamelyik mozgóképszínház pénztára előtt, mert nem akarta elmulasztani egy új mozicsillag bűvöletes fíntorait, de egészen biztos, hogy soha nem állt senki sorba kölcsönkönyvtárak előtt egy kötet gyűrött Thuküdidészt. Ez az olvasási szomjúság, ez a mohó vágy, átadni lelkünket annak a csendes és komoly vitának, amit egy jó és igaz könyv olvasása jelent, nem csak háborús kényszerítő rendtartások következménye. A villanyfényes Svédországban vagy Portugáliában, Svájcban, Magyarországon, Bulgáriában éppen úgy visszakapta régi becsületét a jó könyv, mint a hadviselő országokban. Németország olyan tömegekben fogyaszt könyvet, mint soha a múltban; az olasz kiadók nem győzik a munkát; a svájci lapok hirdetési oldalain százsámra sorakoznak fel új és régi kiadások címsorai. Európa oly mohón, komolyan, szorongó lélekkel olvas, mintha vezekelne. Mintha a könyvektől várná a választ a jelen és a jövő nagy kérdéseire, mintha át kellene ismételnie a jövő nagy vizsgája előtt a múlt egész tananyagát, Platónról Goethen át a kortársakig... Anki ebben csak „konjunkturát” lát, téved. A számvetés, az önmegismerés, a számonkérés idejét éljük. Tudnunk kell, miben hibáztunk, meg kell ismernünk a valóságot, fel kell készülnünk gyáva szorongás és hazug önsajnálattal nélkül a jövő mindenfajta feladataira. Egyetlen, pártatlan tanácsadónk az igazi könyv: kihez fordulhat az emberiség a szorongattatás és a nagy kérdések óráiban?... Nem, az európai könyvolvasás most nem „divat” és nem „konjunktura”. Egyedül maradtunk sorsunkkal. Ég a világ, nincs egyetlen földrészt, ahol az emberi fajta biztonságról álmodhatna. Európa ma fegyverrel és könyvvel kezében él. Az állapot ismerős számára. Így építette föl, fegyverrel és könyvvel kezében otthonait, így akarja ezt az európai otthont megmenteni.

Amíg könyveink vannak, nem vagyunk egyedül a világban: most, mikor az európai ember fegyverrel kezében megint a könyv fölé hajol, lelke megtelik hálával. Belépek a szobába, melynek polcain a kötetek ezrei sorakoznak, s úgy érzem, e vad világban, ahol minden ég, ez egyetlen igazi otthonom, melynek tárgyi valóságát talán nem tudom megmenteni a végzet egyetlen szeszélyei elől, de tartalmi valóságát köteles vagyok megmenteni, mert ez Európa rangja, értelme: ez a másik valóság, melyet a könyvek zárnak magukba. Thuküdidész után nyúlok, Berlinben, Pesten vagy Párizsban, s úgy érzem, nem vagyok egyedül; harminc éve nem jutott eszembe, hogy kinyújtsam kezem e barát kézfogása után... Két hadsereg küzd ma Európa jövőjéért, az élők és a holtak, a fegyverek és a könyvek hadserege. Bosszújuk csendes, de következetes. Élni lehet időszakokon át nélkülük, de az életnek értelmet adni nem lehet nélkülük, Erre tanítanak. Hálálkodjunk nekik.

Vasárnapi Krónika, 1941. december 14.

Klimkin Kárpátalján: A feszültséget csökkenteni, az ukrán–magyar párbeszédet erősíteni kell

Mindenekelőtt csökkenteni kell a feszültséget az ukrán–magyar viszonyban, és a feleknek hatékonyabbá kell tenniük a párbeszédet a kárpátaljai magyar oktatás és a kettős állampolgárság problémáiról – jelentette ki Pavlo Klimkin ukrán külügyminiszter Ungváron, ahol felszólalt a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség (KMKSZ) rendkívüli választmányi ülésén.

A kárpátaljai magyarságot érő támadások és provokációk megszorodása miatt összehívott tanácskozást követő sajtótájékoztatón az ukrán diplomácia vezetője megköszönte a KMKSZ-nek, hogy kifejtette álláspontját az ukrán kormány nevében, és meghallgathatta a kárpátaljai magyarság képviselőinek véleményét. Hozzátette: nem ért egyet a kárpátaljai magyarok azon véleményével, hogy Ukrajnában magyarellenes médiakampány folya központi orgánumok részvételével. Szerinte az ukrán sajtó a napirenden szereplő témák miatt érdeklődik fokozottan a kárpátaljai magyarság és Magyarország iránt. Ezzel kapcsolatban elsőrendű feladatnak nevezte az ukrán–magyar viszonyban lévő erős feszültség csökkentését, amelynek kialakulását az új ukrán oktatási törvény egy évvel ezelőtti elfogadására datálta.

Pavlo Klimkin elmondta: sikerült jobban megértenie a kárpátaljai magyarok közoktatással kapcsolatos problémáit, különös tekintettel az ukrán nyelv oktatásának megoldatlanságára. Megismételte korábban hangoztatott azon álláspontját, hogy az ukrán állam célja „nem a kárpátaljai magyarok asszimilációja, hanem az ukrán társadalomba történő integrációja” az ukrán nyelv tudásának biztosításával, megjegyezve, hogy „ezt nem a teljes magyar oktatás ukránosításával kell elérni”. Kiemelte, hogy a feleknek fokozottabban kell egyeztetniük a kárpátaljai magyar oktatás kérdéseiről.

A magyar–ukrán kettős állampolgárság Ukrajnában indulatokat kiváltó problémáiról szólva a tárcavezető elmondta, hogy az ukrán törvények az ország területén nem ismerik el, de nem is büntetik a második

állampolgárságot, azt csak a köztisztviselőkről szóló törvény tiltja. Közölte: a kettős állampolgárság kérdéséről is tárgyalni kell. „Mindenképpen előre, s nem hátra kell lépniünk a probléma megoldásával kapcsolatban” – hangsúlyozta.

A kárpátaljai magyarokat érő támadásokra kitérve hangsúlyozta, hogy az ukrán államnak nincs köze a kettős állampolgárokat listázó Mirotvorec weboldalhoz. Elmondta: az oldalt 2014-ben az ukrán–orosz konfliktus miatt hozták létre, de meggyőződése, hogy semmiképp nem szabad egy kalap alá venni az Ukrajna ellen kezükben fegyverrel harcolókat a kettős állampolgár kárpátaljai magyarokkal, akik „nem hazaárulók és nem szeparatisták”. A politikus visszautasítja azokat a vádakot, hogy valaha is ilyen jelzőkkel illette a kárpátaljai magyarokat, aláhúzva, hogy „soha sehol ilyet nem mondott”. Jelezte: az ukrán parlament elnökéhez fordul a törvényhozás honlapján megjelent, a kettős állampolgár magyarok deportálása érdekében indított aláírásgyűjtési petíció miatt, mert eleve „felháborítóan és gyalázatosnak” tartja, hogy a magyarokkal összefüggésben megjelenhetnek a deportálás vagy kitoloncolás kifejezések.

Brenzovics László, a KMKSZ elnöke, az ukrán parlament képviselője hangsúlyozta: csak tárgyalásos úton lehet kiutat találni a jelenlegi súlyos helyzetből, mindazonáltal az egyeztetéseket a kárpátaljai magyarsággal az ukrán kormánynak még a problémák keletkezése előtt kellett volna elkezdenie, s nem a sajtóban üzengetni. A jelenlegi konfliktus oka ugyanis az, hogy Ukrajna sorozatban fogadott el a kisebbségek jogait súlyosan korlátozó törvényeket, s ez ellen a kárpátaljai magyarok felemeltek a szavunkat. Jelezte: az ukrán médiában évek óta folyik a magyarellenes kampány, amely mostanra érte el csúcspontját a KMKSZ székházának felrobbantásával és a kettős állampolgárok Mirotvorec általi listázásával, valamint a kárpátaljai magyarok deportálását szorgalmazó petícióval a parlament honlapján.

Arra a kérdésre válaszolva, hogy közelebb jutott-e egymáshoz a felek álláspontja, a KMKSZ elnöke kifejtette: az álláspontok nem közeledtek, de mindenképpen előre mutató, hogy az ukrán külügyminiszter a magyar szervezet meghívására ellátogatott Ungvárra, és nyílt párbeszédet folytatott a kárpátaljai magyarság képviselővel. „Remélem, hogy a mai megbeszéléseink előbbre visznek bennünket, és sikerül tárgyalásos úton rendezni a vitás kérdéseket Ukrajna és a kárpátaljai magyarság, valamint Magyarország között, jöllehet ez nem lesz könnyű feladat, hiszen a negatív fejlemények túl messzire jutottak. A rendezést mindazonáltal minél hamarabb el kell kezdenünk” – hangoztatta Brenzovics László.

A tanácskozáson részt vett Ukrajna budapesti és Magyarország kijevi nagykövete, valamint Hennagyij Moszkalj, Kárpátalja kormányzója, aki fel is szólalt.

Pavlo Klimkin Ungváron találkozott a kárpátaljai roma, szlovák és román kisebbségek vezetőivel is.

(MTI)

Folytatódik a gazdaságfejlesztési program

Október 19-én Beregszászon, a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola átriumában ünnepélyes szerződés-aláírásra került sor az Egán Ede Gazdaságfejlesztési Program közel 800 nyertes pályázójával. Magyar Levente külügyminiszter-helyettes köszöntőjében kiemelte: hatalmas eredmény, hogy a magyar állam milliárdokkal tud hozzájárulni ahhoz, hogy a kárpátaljai vállalkozók, gazdálkodók jobban, nagyobb eséllyel boldoguljanak a gazdasági életben.

– Szép eredményekről tudunk beszámolni, hiszen 781 nyertes pályázó van itt ma közöttünk, és lassan elérjük a több mint 17 milliárd forintos fejlesztési összeget, ha mindent egybe vesszünk az elmúlt két évben. Ez a program nemhogy nem áll meg, hanem

bővülni fog, és 2019-ben még nagyobb mértékű támogatásra számíthat az itteni közösség – hangsúlyozta a politikus. Hozzátette: arról is beszélni kell, hogy a programot megtámadták, valótlanosságokat híresztelnek róla, miszerint szeparatista törekvéseket finanszíroznak általa. Mindenkit megnyugtatott, hogy ezek a híresztelések teljesen alaptalanok.

– A program megtámadása mellett az elmúlt időszakban több olyan jogot is megpróbáltak elvenni önöktől, amelyekért megküzdött az itteni magyarság. Arról szeretnénk mindenkit biztosítani, hogy az anyaország önök mögött áll az e jogokért folytatott küzdelemben. Továbbra is tartjuk magunkat ahhoz a korábban meghirdetett elvünkhöz, hogy minél nagyobb a szükség, annál nagyobb a támogatás is. ►

Folytatódik a gazdaságfejlesztési program

■ S ez 2019-ben látványos formában fog testet öltetni. És még egy fontos dolog: ha van olyan ország, ha van olyan nép, amely érdekelt abban, hogy Ukrajna erős legyen, ez Magyarország és a magyar nép. Minél erősebb Ukrajna, minél függetlenebb, minél gazdagabb és szuverénebb, annál jobb Magyarországnak, annál jobb a kárpátaljai magyarságnak. Sok erőt kívánunk Ukrajnának ahhoz, hogy az előtte álló kihívásokat sikerrel megoldja, és ehhez a továbbiakban is minden támogatást meg kívánunk adni. Annyit kérünk cserébe, hogy a kárpátaljai magyarok békeességben és jogaik birtokában élhessenek – hangsúlyozta Magyar Levente.

Dr. Brenzovics László, az Egán Ede Gazdaságfejlesztési Központ Jótékonyági Alapítvány elnöke köszönetet mondott a magyar kormányoknak, hogy továbbra is kiáll a nehéz helyzetben lévő kárpátaljai magyarság mellett.

– A gazdaságfejlesztési program beindítása önmagában a bizalom jele volt a kárpátaljai magyarság vonatkozásában. Minden pályázónak köszönöm a bátorságot, hogy annak ellenére, hogy sokukat próbálják megfélemlíteni, mégis eljöttek, és a nehéz körülmények ellenére is megpróbálnak megmaradni szülőföldjükön – mondta. Hozzátette:

sajnálatosak a kárpátaljai magyarságot ért támadások, hiszen mi semmi rosszat nem akarunk, sőt, csak jót kívánunk mind szülőföldünknek, mind ennek az államnak. Nagyon téves utakon jár az ukrán hatalom, hiszen éppen neki lenne a feladata az országban támogatni a kis- és középvállalkozásokat. Tudjuk, hogy Ukrajna súlyos gazdasági válságban van, a legújabb hírek szerint Európa legszegényebb állama, holott ez az ország mind területével, mind ásványi kincseivel, mind termőföldjeivel Európa egyik leggazdagabb országa lehetne, ha jól irányítanák.

Berki Mariannától, az Egán Ede Gazdaságfejlesztési Központ Jótékonyági Alapítvány igazgatójától megtudtuk, hogy az idei költségvetésben több mint 5 milliárd forint állt rendelkezésre, s közel 800-an írják alá a szerződést. Átlagban ugyanarra pályáznak, mint 2016-ban: traktorokra, kiegészítő eszközökre, fóliasátrakra és különböző mezőgazdasági erőgépekre. Idén – a statisztika szerint – a legtöbb pályázó a Nagyszőlősi járásból van, a második a Beregszászi járás, megelőzve az Ungvári és a Munkácsi járást, majd a Felső-Tisza-vidék következik.

Tudósítónk

Mezőgazdasági együttműködési fórum Beregszászon

A Közép-európai Gazdaságfejlesztési Hálózat Nonprofit Kft. beregszászi képviselete szervezésében magyar–ukrán mezőgazdasági együttműködési üzleti fórumra került sor Beregszászon. A fórumra régióknak több üzletembere eljött, hogy meghallgassa az előadókat, és akár üzletet is kössön.

A vendégeket, résztvevőket Kincs Gergely irodavezető köszöntötte. Elmondta: több mint húsz éve foglalkoznak a magyar–magyar gazdasági kapcsolatrendszer fejlesztésével, segítségével. Az évek alatt láthatólag sok pozitív változás történt, a fő cél továbbra is megmaradt: a határokon átívelő magyar–magyar gazdasági és üzleti kapcsolatokat bővítése, a magyar vonatkozású vállalkozások segítése.

– Évente több, a maihoz hasonló rendezvényt szervezünk. Ezek témáját úgy igyekszünk összeállítani, hogy az Egán Ede Gazdaságfejlesztési Programhoz illeszkedjen. Tartottunk már turisztikai, megújuló energiával foglalkozó rendezvényt, de Kárpátalján talán a legfontosabbak a mezőgazdaság témakörbe tartozó fórumok. A mai is ilyen, magyarországi mezőgazdasági gépgyártó és -forgalmazó cégek mutatkoznak be a későbbiek folyamán – mondta az irodavezető.

Szilágyi Máttyás, Magyarország beregszászi külképviseletének főkonzulja hangsúlyozta: Kárpátalja rendkívüli erőforrásokban bővelkedő régió, így számos gazdasági perspektívát biztosít nemcsak az itt élőknek, hanem az összes vele szomszédos térségnek is. Mint mondta, Magyarország szempontjából egyáltalán nem mindegy, hogy milyen tempóban, milyen minőségben fejlődik Kárpátalja, a komplex gazdasági nagypolitikában pedig különös jelentősége van annak, hogy a szomszédos terület folyamatosan fejlődjön.

Csizmadia Alexandra külgazdasági attasé az elhangzottakhoz hozzáfűzte: mind Magyarországnak, mind Ukrajnának a mezőgazdaság a húzó ágazata. És ebbe nemcsak a növénytermesztés, de a mezőgazdasági gépgyártás is beletartozik. Öröndetes, hogy

külföldi tulajdonú vállalatokban egyre több a magyar fejlesztés. A mezőgazdasági gépgyártás és eszközgyártás is növekvő tendenciát mutat, és árban jóval alatta van a nyugati márkájú termékeknek. Ez a kárpátaljai vállalkozóknak, az Egán Ede program keretében pályázóknak is jó hír lehet.

Szungert Balázs, a Magyar Nemzeti Kereskedőház Közép-európai Gazdaságfejlesztési Hálózat Nonprofit Kft. munkatársa bemutatta a kft. tevékenységét. Elmondta, hogy exportfejlesztési, kereskedelemfejlesztési tevékenységük során igyekeznek segíteni a határon túl élőket. Eddig is bekapcsolódtak a különböző gazdaságfejlesztési programokba, ezek után még intenzívebben kívánják ezt tenni.

A fórum ismerkedéssel, kötetlen beszélgetéssel ért véget.

Hegedűs Csilla

Anyaországi támogatással fejlesztik a kárpátaljai oktatási hálózatot

Potápi Árpád János, a Miniszterelnökség nemzetpolitikáért felelős államtitkára és kísérete október 4-én Beregszászra látogatott, ahol átadta a Kárpát-medencei óvodafejlesztési program keretében felújított Beregszászi 6. Számú Horváth Anna Általános Iskola Bóbita óvodai részlegét, valamint a beregszászi Tanítók Háza felújított épületét.

A vendégek először a 6. számú általános iskolába érkeztek. Mint kiderült, a szülők és a városi oktatási osztály részéről igény mutatkozott, hogy az iskola bázisán óvodai csoport is működjön, így a Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség (KMPSZ) a Kárpát-medencei óvodafejlesztési program második ütemének keretében az iskola különálló műhelyét felújította, ott kap helyet az óvodai csoport. A felújítás költsége mintegy 2 millió hrvny volt, ami magába foglalja az óvoda bútorzatát, a konyhai felszerelést, technikai eszközöket is.

Potápi Árpád János elmondta, hogy a Kárpát-medencei óvodafejlesztési program két ütemére a magyar kormány összesen 38,5 milliárd forintot biztosított. Ebből az összegből 150 új intézményt építenek, és több mint 400-at újítanak fel. Eddig 82 óvodát adtak át, Kárpátalján ez a harmincnyolcadik, és tíz még átadásra vár. Ezáltal biztosítják azt, hogy minden magyar gyermek magyar óvodába tudjon járni, és arra is számítanak, hogy a vegyes házasságokban született gyermekek közül is sokat magyar gyermekintézménybe íratnak szülei. A cél az, hogy a jelenlegi 48 ezer óvodás létszámát 60 ezerre emeljék. A másodlagos cél pedig, hogy ezek az intézmények korszerűbbek, szebbek és jobbak legyenek, hogy a szülők ide írassák gyermekeiket.

Orosz Ildikó, a KMPSZ elnöke a kárpátaljai magyarság nevében mondott köszönetet közvetlenül az államtitkárnak, közvetve pedig a magyar közösségnek és államnak az óvodafejlesztési

programért. Elmondta: még Kárpátalja számos településén van igény magyar óvodák beindítására, ezért fontos a magyarországi támogatás.

Tóth Edit igazgatótól megtudtuk, hogy a felújított épületben egy óvodai csoport kap majd helyet ötéves gyerekek számára. Tulajdonképpen iskolai előkészítőként fog működni, januártól harminc gyerekkel indul a csoport. A hálótermen kívül lesz játszósarok, sportolásra alkalmas rész és étkező.

Ezután a vendégek megtekinthették az elsősök ünnepi műsorát.

Pedagógusnapi ajándék

Ezt követően Potápi Árpád János és kísérete részt vett a felújított Tanítók Háza ünnepélyes átadásán. Miután az államtitkár és Orosz Ildikó átvágták az avatószalagot, belülről is megtekintették az európai szinten felújított épületet. A munkálatok összköltsége 4 millió 319 ezer 733 hrvny volt, ez magába foglalja a termek bútorzatát is.

Az újjászületett épület dísztermében Fodor Éva, a KMPSZ irodavezetője köszöntötte a vendégeket, majd ismertette, milyen munkálatokat végeztek a korábban igencsak megviselt állapotú létesítményen.

Orosz Ildikó, miután köszöntötte a pedagógusokat a tanítók napja alkalmából, arról beszélt, mennyire fontos a szakmai fejlődéshez az anyanyelven való továbbképzés, s beszámolt arról, milyen utat tett meg a pedagógusszövetség ennek megvalósítása érdekében. A KMPSZ elnöke megköszönte a Tanítók Háza felújításához nyújtott támogatást, amelynek eredményeként immár megfelelő körülmények között dolgozhatnak a Kárpátalja Megyei

Pedagógus-továbbképző Intézet Beregszászi Fiókja magyar és más nemzetiségi részlegének munkatársai.

Potápi Árpád János elmondta, hogy az államtitkárság részéről 48 millió forinttal támogatták a beruházást, a kormánybiztosságtól 5 millió forintos hozzájárulás érkezett. Hangsúlyozta, hogy Magyarország eddig sem csupán az itteni magyarokat támogatta, segítő kezet nyújtott a többségi nemzethez tartozóknak is mind Kárpátalján, mind Ukrajnában, így többek között támogatta a sebesült ukrán katonák magyarországi rehabilitációját, a kelet-ukrajnai konfliktus által érintett gyermekek magyarországi üdültetését, Tarasz Sevcsenko beregszászi szobrának a felállítását. Hozzátette: a segítségnyújtást a továbbiakban is folytatni kívánják, azt szeretnék, hogy a két nép közötti barátság megmaradjon.

Köszönetet mondott a támogatásért Sin József, a Beregszászi Járási Tanács elnöke, Mihajlo Baszarab, a megyei pedagógus-továbbképző intézet igazgatóhelyettese, valamint Babják Zoltán, Beregszász polgármestere is. Az ünnepélyes megnyitót követően a Tanítók Házában működő Nemzeti Kisebbségek Oktatási-művelődési Központjának növendékei rövid műsorral köszönték meg az ajándékot.

Köszönetet mondott a támogatásért Sin József, a Beregszászi Járási Tanács elnöke, Mihajlo Baszarab, a megyei pedagógus-továbbképző intézet igazgatóhelyettese, valamint Babják Zoltán, Beregszász polgármestere is. Az ünnepélyes megnyitót követően a Tanítók Házában működő Nemzeti Kisebbségek Oktatási-művelődési Központjának növendékei rövid műsorral köszönték meg az ajándékot.

Tudósítónk

Az újraformáló karácsony

Ekkor így szólt Mária: „Íme, az Úr szolgálóleánya: történnék velem a te beszéded szerint!” S ekkor eltávozott tőle az angyal.
Lk 1,38

Krisztus születésénél egy nagy átalakulás van: minden a helyére kerül, és a korábbi emberi értékeléshez és rendezéshez képest teljesen más értelmet kapnak a személyek és a jelenségek (ez az aktív béke mechanizmusa: Salom – minden rendben, a neki megfelelő módon működik). Ebben a nagy átalakulásban éli meg az ember a harmóniát, ami a karácsony öröme. Azok kaphatják meg ezt az örömet, és élhetik meg Isten rendezését, akik engednek Isten utasításának (mint Mária is megadta magát az Isteni akaratnak, pedig sok mindent még nem értett, és a környezetében is komoly veszélyt jelentett egy szülés egy még nem férjzett alig felnőtt lánynak). Ha Isten valamit elrendel a mi számunkra, akkor az biztosan jó, mert Isten nem téved, és nem akarja a kárunkat. Például nem véletlen a teremtési rendeltetésünk ebben a korban és ezen a helyen; ha nem is értünk sok mindent, és a jelen küldetésünk betöltésének sok akadályja is van, ha Istennek megadjuk magunkat az engedelmisséggel, akkor utat engedünk Isten újrendelési erejének, és szépen elrendeződik minden körülöttünk. A romlás lejtőjéről leszállhatunk, és új területre állhatunk, a folyamatos kudarcokat átélő családunk generációkon öröklő átokláncát megtörik, az emberi értékek fontossá válnak, és azokat fejlesztjük majd az anyagiak helyett. Az átalakulás területei:

1. Pozíciók (személyes). Karácsony, a világtörténelem legfontosabb eseménye, mint a legnagyobb problémamegoldó alkalom. Ugyanis megoldódik: 1) a halál kérdése (Jézus hozza az életet, mert Ő a feltámadás és az élet); 2) az emberi elégedetlenség kérdése („Békesség a földön, a jóakarátú embereknek” – tehát akikben jóakarát van, azoknak van lehetőségük a békére); 3) az ellentéték közötti feszültség kérdése (Gal 6,28). De ennek a nagy problémamegoldásnak nem Augustus császár a forrása és a főszereplője (neki kellene lennie a legfontosabb problémamegoldónak emberileg, hiszen legfelsőbb pozíciójával ezt vállalta fel), hanem Mária, a körülbelül 13 éves lány, akinek alig van valamilyen társadalmi státusza. Mert Isten mindenkit felhasználhat a maga céljaira. Nem az emberi képességeken, hanem Istennek a munkáján múlik az ember hatékonysága. Akármilyen hátrányos és bűnös állapotból is tud Isten embert felhasználni. Isten mindenkit megalázhat és felmagasztalhat, elvethet és felhasználhat (ezt éneklé meg énekében Mária, mert megélte). Csak meg kell magunkat adni Isten akaratának.

2. Társadalmi rétegek (közösségi). Az emberi bölcsességnek mindig nagy

tisztessége volt. Azok az emberek bírtak tisztességet, akiknek emberi bölcsessége van. Karácsonykor az emberi bölcsességet birtokló és megtestesítő bölcsék tényleg hajtának a kised előtt. S az emberi bölcsességgel nem rendelkező, de Isteni kijelentést kapott pásztorok hamarabb találják Krisztusra, a Megváltóra és a világ problémáinak megoldójára, mint a bölcsék. Mert az Isteni bölcsesség sokkal hatékonyabb, mint az emberi okoskodás. Csak az Ige tud megmenteni és gyógyítani. Hiába van az embernek akármilyen bölcsessége. A jövőnk csak az Ige tudja stabilizálni és sikeressé tenni. Azért kell imádkozni, hogy Isten látásokat adjon a bizonytalan helyzetben és kilátást adjon a jövőben. A bizonytalan korban a prófétai látásnak (ami felül van az idő korlátján, s ami a bölcsesség fogalmának a legfontosabb összetevője) van a legnagyobb értéke.

3. Helyszín (földrajzi). Nem a központi helyeken (Róma, Jeruzsálem) történik meg Jézus születése, hanem Betlehemben, egy sehol nem jegyzett kis városban, annak is az egyik legeldugottabb zugában (az emberi rendszerektől távol, hogy soha ne is gondolják Krisztus születésének azt a helyet, hogy tisztán csak az Isten megnyilvánulása legyen egyértelmű). Isten ma is a megújulás forrásaivá tudja tenni a legkisebb és emberek által nem jegyzett területeket is, ahonnan kiindulhat Isten új teremtési munkája. Például a mi otthonunk, ahol még van imádság, Ige és istenfélelem; az imádkozó beteg szobája, ahol a világtól való elfordulás és egyre inkább az Istenre való koncentráció van; a te belső szobád, ahonnan közbenjáró imádságod sokakért száll Isten felé; Kárpátalja, ahol az isteni értékeket lehetőség szerint megőrizz és megélik, lehet egy új kezdet forrása. Istennek nem számít az emberi teljesítmény. Mert nála semmi sem lehetetlen. A legkisebb helyeknek is van fontos küldetése az Isten tervében, csak fogadja el Isten küldetését (akkor elfogadja a benne megszületett Megváltót is). Kárpátaljának az értéke akkor marad meg, ha engedelmeskedik Istennek (kitart helyben, nem enged a divatos erkölcsatlanságnak), és lesz a keresztyénség és a magyar nemzet megújulásának forrása (függetlenül minden emberi teljesítménytől). Ha Istennek adjuk meg magunkat, és felvállaljuk a küldetésünket, Isten minden elképzelésünket felülmúló csodálatos jövővel ajándékoz meg, melyből egy isteni rendezés indul ki.

*Radvánszky Ferenc ref. lelkész,
Mezőkaszony–Boétrágy*

Példaképekre ma is szükség van

Október 7-én a vasárnapi istentisztelet keretében az erdélyi születésű Ravasz László (1882–1975) református lelkész, a Dunamelléki Református Egyházkerület egykori püspöke életét bemutató kiállítás nyílt a beregszászi református templomban. Ravasz László a pártállami időszakban a magyar protestantizmus egyik példaadó egyénisége volt.

Az igehirdetést követően Ravasz László dédunokája, Szabóné Tegzes Orsolya mutatta be a tárlat anyagát. Elmondta, hogy az tavaly, a reformáció 500. évfordulója, dédapja születésének 135. évfordulója alkalmából indult útjára. A kiállítást közművelődési céllal hozták létre. A tablók összeállításakor arra törekedtek, hogy akkor is érthető és befogadható legyen az anyag, ha valaki még soha nem hallott Ravasz Lászlóról. A fiatal generációt célozva egy-egy tablón QR-kódokat helyeztek el, amelyek egy okostelefon segítségével feloldhatók: itt plusz anyagok, dokumentumok, hangfelvételek láthatók/hallhatók.

Szabóné Tegzes Orsolya arról is beszámolt, hogy készítettek egy kísérő kiadványt is: ebben a kiállítás tablóját egy szöveggyűjtemény követi, melyben Ravasz László írásaiból válogattak különféle műfajú szövegeket, gondolatokat. A kiállítás már háromfelé járja a maga útját: egy vándorol Magyarországon belül, a második Erdélyben jár, és a Bethlen Gábor Alap jóvoltából a harmadik Kárpátaljára érkezett, hogy Beregszászról indulva eljuthasson az itteni gyülekezetekhez.

„Több szempontból is nehéz dolgunk volt: egy 93 évet megélt, nagyformátumú ember életútját kellett bemutatnunk, s ezt a 93 évet nem is akármilyen történelmi korban kellett leélnie: ha csak felsorolom a főbb eseményeket, az is sok: a századelő Erdélye, az első világháború, Trianon, a Horthy-korszak, a második világháború, a szovjetek, a Rákosi-korszak, 1956...” – írta a megnyitó résztvevőikhez címzett levelében az unoka, Tegzesné Bibó Borbála, melyből lánya olvasott fel néhány részletet. – *„Nem is véletlen, hogy a nyitó lapra az a gondolata került, melyben azt mondja: „több mint 50 évig kellett a történelem viharában állnom” – s nem csak állnia, hanem helytállnia, prédikálnia, egyházát gondoznia, építenie kellett... Szinte a haláláig láthatuk élete példáját – hogyan lehet és kell, néha méltatlan körülmények között is, tartalmasan és értelmesen élni.”*

– Miért fontos számunkra ez a kiállítás, miért fontos, hogy megismerhessük Ravasz László életét, munkásságát? – tette fel a kérdést Zán Fábian Sándor, a Kárpátaljai Református Egyház püspöke. – Mert ma nemzeti és lelki szempontból is hiá-

Példaképekre ma is szükség van

nyosságok vesznek körül, s olyan példaképekre van szükség, akik mögé beállhatunk, célegyenest, Krisztus követve haladhatunk előre. Ravasz László követendő példa volt, és az ma is, mondta a püspök. Ebből a kiállításból megerősödhetnek sokan. A mai kor hasonlít arra az időre, amilyenben Ravasznak Trianon után kellett helytállnia. Látjuk, Kijevben milyen törvényt fogadtak el. Itt az anyanyelvünkötől akarnak megfosztani, ha meg átlépjük a határt, ott ukránok vagyunk. Ilyen időszakban fontos hitünk és nemzeti létünk szempontjából is a megerősödés. Az lenne jó, ha nemzetünk lelkileg összeforrna, ha nem csupán nyelvünk és kultúránk, de a krisztusi hit is összekötne bennünket. Akkor van megmaradása egy népnek, ha kész a bűnbánatra, és meg tud újulni hitében, ragaszkodik Isten beszédéhez. Ravasz László ebben segít ma is – fogalmazott Zán Fábíán Sándor.

A kiállítás a Bethlen Gábor Alap támogatásával, a Leányfalui Faluház és a Ravasz László Könyvtár jóvoltából érkezett Beregszászra. Az ünnepségen részt vett a Ravasz László Könyvtár igazgatója, Szelekovszky Beáta és Kelemen Gábor, a kiállítás grafikusja is. A látlat istentisztelet után látogatható, illetve csoportosan – előzetes egyeztetés után – más időpontban is.

-marton-

A békéért, a családokért, a megmaradásért imádkoztak

A reformáció napja több protestáns egyházban október 31-én tartott ünnepnap, annak emlékére, hogy 1517-ben ezen a napon függesztette ki Luther Márton a wittenbergi vártemplom kapujára a bűnbocsátó levelek árusításával kapcsolatos 95 tételét. A Kárpátaljai Református Egyház ezen a napon közös imadélutánra hívogatott mindenkit a beregszászi református templomba, hogy együtt emlékezzenek az akkori időre, és hálát adjanak azért, hogy volt változás, kialakultak gyülekezetek, és erősödött a vallás, az Istenbe vetett hit.

Kárpátalja magyarsága, a Kelet-Ukrajnában kialakult háború miatt évek óta nehéz megpróbáltatásokon megy keresztül. A helyzet azóta csak fokozódott, és az embereket félelem, keserűség és kérdések sora foglalkoztatja: hogyan tovább, mi lesz velünk, menjünk vagy maradjunk? Ezen a napon százak imádkoztak együtt a békéért, lelki megújulásért és ébredésért is.

Az alkalom Héder János főjegyző igehirdetésével vette kezdetét. Pál efezusiakhoz írott levelének 2. részéből a 8–9. verset helyezte a hallgatóság szívére: „... kegyelemből van üdvösségetek hit által, és ez nem töletek van: Isten ajándéka ez; nem cselekedetekért, hogy senki se dicsekedjék”, ahogy a reformátorok is megfogalmazták az öt sola között: egyedül hit által, egyedül kegyelemből. Krisztus egyszeri és tökéletes áldozatot hozott, meghalt értünk, mert szeret, mert drágák vagyunk számára. S aki hisz Őbenne, annak örök élete van. Imádkozzunk és dolgozzunk, tegyük Isten kezébe életünket, engedjük, hogy Ő vezessen, s akkor vele

célba érkezünk, mondta az igehirdető.

Az áhitatot követően – és az egész délután folyamán – a Mezőváriból érkezett Kovács család és a sárosoroszi Gáti Gyöngyi szolgált énekekkel. Majd Taracközi Ferenc vezető lelkész rendhagyó imaközösségre hívogatott, hogy éljünk a közösség erejével, járuljunk együtt Isten elé közös hálaadással és könyörgéssel, mert Jézus megígérte:

„Bizony mondom nektek azt is, hogy ha közületek ketten egyetértenek a földön mindabban, amit kérnek, azt mind megadja nekik az én mennyei Atyám. Mert ahol ketten vagy hárman összegyűlnek az én nevemben, ott vagyok közöttük” (Mt 18,19–20). A lelkészek és gondnokok vezetésével a résztvevők közösen adtak hálát az Urnak, és magasztalták Őt. Együtt imádkoztak többek között a menekült keresztényekért, a külföldön dolgozó munkásokért, a szenvedélybetegekért, az árvákért, a családokért, a családon belüli kapcsolatokért, az

édesapákért, édesanyákért és testvérekért, az egyedül maradt idős embertársainkért, a nemzetek békés együttéléséért, az ukrán nép Istenhez fordulásáért, az egyházi és állami vezetőkért, Európa megújulásáért, egyházunk misszióiért, a fogyatékkal élő gyerekek között és a cigánymisszióon belül végzett szolgálatért, az egyházi iratmisszióért, a rádióért és a nyomtatott sajtóért. Majd Nagy Béla főgondnok a gazdasági válság, a folyamatos elvándorlás, a politikai nyomás okozta gondok enyhítésére a filippiekhez írott levél 4. részének 6. részével erősítette a résztvevőket: „Semmiért se aggodalmaskodjatok, hanem imádságban és könyörgésben mindenkor hálaadással tárjátok fel kéréseiteket Isten előtt”. Isten erőt ad a hitbeli megújuláshoz, mondta.

Mindenkor Istenhez kell fordulnunk alázattal és könyörögve, csak Ő tarthat meg bennünket, összegezte zárszavában Zán Fábíán Sándor, aki az ige szavával világított rá feladatunkra: „Építsetek házakat, és lakjatok bennük! Ültessetek kerteket, és egyétek azok gyümölcsét! Házasodjatok, szülessenek fiaitok és leányaitok! Házasítsátok meg fiaitokat, és adjátok férjhez leányaitokat! Szüljenek azok fiúkat és lányokat! Szaporodjatok, és ne fogyjatok!” (Jer 29, 5–6). És ígéretet is kaptunk:

„Békességet és nem romlást tervezek, és reményteljes jövőt adok nektek. Ha segítségül hívtok, és állhatatosan imádkoztok hozzám, akkor meghallgatlak benneteket. Megtaláltok engem, ha kerestek és teljes szívvel jölamodtok hozzám” (Jer 29, 11–13). Ne szűnjetek meg imádkozni! Az ima – gondolat, és a gondolatot nem tilthatják be nyelvtörvények, fogalmazott a püspök.

Ez alkalommal a perselypénzt Erdélyi Eszter felvidéki kislány szívmitűtjére ajánlották fel.

Kovács Erzsébet

„... hogy örömhírt vigyék a szegényeknek!”

75 éve hunyt el Sztojka Sándor, a Munkácsi Egyházmegye püspöke

Sztojka Sándor (1890–1932–1943) munkácsi püspök élete sajátosan kapcsolódik a Munkácsi Görögkatolikus Egyházmegye hányatott, 20. századi sorsához, különösen annak első felében lezajlott impériumváltások keltette kihívásaihoz. Életének és tevékenységének megismerése közben Kárpátalja történetét a század első felében a görögkatolikus egyház szemszögéből láthatjuk.

Az ősi munkácsi egyházmegye egykori püspöke 1890-ben született, s az egyház-

megye egyik legfényesebb korszakában, Firczák Gyula püspök működése idején végezte tanulmányait. Az első világháború idején szentelték pappá. Előbb Papp An-

tal, majd Gebé Péter püspökök közvetlen munkatársa volt.

A két világháború közötti időszakban papként, kanonikként és püspökként dolgozott az egyházmegye területén élő különböző nemzetiségű görögkatolikusok szellemi és anyagi fejlődéséért. A felemelkedés lehetőségét leginkább az oktatásban, a tudományban és a lelkipásztorkodásban látta.

Elhunytának 75. évfordulóján életének és munkásságának méltatásaként és annak emléket állítva 2018. október 18-án emlékkonferencia szervezésére került sor a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskolán. A GörögKör és az Ortutay Elemér Görögkatolikus Szakkollégium szervezésében lezajlott konferencián szá-

mos kárpátaljai és anyaországi kutató vett részt. A tudósok a saját szakterületükön keresztül mutatták be Sztojka Sándor püspök korát és az egyházvezető tevékenységét. Mindezt az egyházmegye történetének a kontextusába helyezték.

Mitől volt egyedi Sztojka Sándor püspök élete és munkássága? – tehetnénk fel a kérdést. Kárpátalja területének a társadalmi minden korban összetett volt. Azonban az első világháborúig olyan társadalmi törekvések hatottak rá, amelyek egy földrajzilag jól körülhatárolható egységben (Kárpát-medence) keresték a helyi társadalom etnikai csoportjainak a helyét. A 18–19. században kibontakozó nemzeti öntudatra ébredés többnyire a természetes fejlődés medrében haladt.

Az első világháború után azonban a felszabdalt Kárpát-medence a „nemzeti önrendelkezés” eszméjétől fűtve a nemzetek alá-fölé rendeltségének a téveszméjébe sodródott. S „a boldog békeidőket” felváltotta „polgárinak és demokratikusnak” nevezett időszak bizonytalansága és feszültsége. S ez a társadalmi és egyházi feszültséget jelentősen generálta. Ennek érzékeltetésére elég néhány „emblemikus” témát említenünk: Papp Antal püspök csehszlovák hatóságok általi kitoloncolása; a pravoszlávia terjedésének állami támogatása; nemzetiségi mozgalmak egymással szembeállítására... Ebben a környezetben kellett Sztojka Sándor püspöknek úgy irányítani a többnemzetiségű egyházmegyét, hogy az minél inkább a társadalom egységének megteremtését és az emberekre nehezedő nyomás enyhítését szolgálja.

A konferencián több felszólaló által is megfogalmazott gondolat volt, hogy

■ a püspök munkássága felkészítette az egyházmegyét, annak papjait és híveit, egy másik – minden tekintetben borzalmasabb – időszak elviselésére. A második világháború utáni ateista-kommunista kegyetlenség alaposan próbára tette egyházunkat, de jelen életünk azokra az alapokra épül, amelyet egykori püspökünk Isten és ember előtt vállalt tanúságtétele alapozott meg.

Sztojka Sándor püspök élete ezért nem a sikeresség-sikertelenség összefüggésében értelmezhető, hanem az elvekhez való ragaszkodás, a hagyomány élővé tétele és az emberi boldogulás áldozatos munkálásának értékrendszerében. A püspök jelmondatának „szegény” fogalma egy bibliai aförizma. A „szegény” fogalmába beletartoznak társadalmi rangtól és vagyoni állapottól függetlenül mindazok, akiket igazságtalanság ér, akik ki vannak szolgáltatva, és különösen rászorulnak az Isten szeretetére. A „szegény”-t maga az Isten oltalmazza. S azokat is, akik a megaláztatás és igazságtalanság árnyékában élő emberek számára kiutat keresnek. Ez a lelkiület emelte egyházmegyénk egykori püspökét szülőföldünk legnagyobb vezéregyéniségei egyikévé.

Marosi István görögkatolikus pap, főiskolai lelkész

A képeken: Sztojka Sándor püspök 1942-ben az ungvári vár (akkor Papnevelő Intézet) udvarán; Kaszómező (Косівська Поляна, Rahói járás) templomának felszentelése 1938-ban, Sándor püspök mellett balra Alexandru Rosu máramarosi püspök, jobbra Csárszky József (Jozef Carsky) kassai apostoli kormányzó; Sándor püspök az 1930-as években Irhóc (Вільхівці, Técsői járás) templomának búcsúünnepén papok és hívek között; az egyházmegye papjai Sztojka Sándor püspök koporsóját viszik (1943. június 2.), balra az első Romzsa Tódor, későbbi mártírpüspök.

Óda

*Nagyméltóságú és Főtisztelendő Sztojka Sándor Úrhoz
Munkácsi megyés Püspökké történt kinevezése alkalmából.*

I.

Felajzom lantom még egyszer, utoljára
Ünnepi Ódára –
Hogy húrja szólna ma édes Szeráfajkon,
Mikor a lobogót Előtted meghajtom, –
Melyre drága neved magunk hímeztük fel
Szép aranybetűkkel!
Óh, mert való, igaz, – mit az Urtól kértünk:
Sztojka Sándor, Te vagy Püspökünk minékünk!...
Te lettél – és nem más – Péternek utódja.
Ki szeretve áld meg, és trónodat óvja!

II.

Csillagzónákon túl – nézz az Egekhez fel,
Ott áll tárt kezeiddel!
Aján szelíd mosoly, két könnyesepp szemében
És szól Hozzád lágyan és beszél eképpen:
„Édes Sándor fiam, sok esdő imámra
Munkács már nem árva!
Te vagy az új Mojzes, hogy révbe vidd népünk,
Mely ha tévedett is, még is a mi vérünk!...
Te tudod a módját... Én könyörgök Érted,
Hogy letörjön karod bármely ellenséget!

III.

Te voltál jobb kezem gigászi munkákon,
Szerető barátom!
Készséggel kísértél, merre mennem kellett.
Megosztottál Vélem ezer veszedelmet!...
Kárpátokban ismersz szegényt és gazdagot,
Ifjút úgy, mint aggot!...
Tudod, hol a hiba! Hol, kinél az érdem?!

Hova kell erős kéz?! Kit simogass szépen?!
Jókat jutalmazni – tudni fogod, mint kell,
S kikre lesújtandó büntető kezeiddel!

IV.

Többi fiamhoz, kiket mind szerettem,
Ez az üzenetem:
Sztojka Sándor immár a Püspökatyátok!
Szeressétek híven és Őt hallgassátok!
Ő jó, – igaz, Ő bölcs! mehettek Utána,
Akár a halálba,
Miként a katonák, – kik, ha a frontra állnak,
Mind szemébe néznek bátran a halálnak,
S győznek, vagy elesnek, ám egy se lesz gyáva
nem hoz szegényt egy se sz égyent harci zászlajára!

V.

Halkul a szó ajkán, mind suttogóbb hangja, –
De az áldásadót ércesen hallatja:
– „Imádkozom Érted – könyörgök értetek.
Az Úr szent kegyelme legyen tivéletek!”

VI.

Amit mondott Péter, a fejedelmi Előd,
Szent mindnyájunk előtt!...
És mi, – öreg, ifjú – esküszünk az Égre.
És ami legszentebb – lelkünknek üdvére, –
Hogy Tenéked atyánk, hú fiaid leszünk,
Te leszel mindenünk!...
Parancs minden szavad. Teljesítjük szépen.
Napszámosid leszünk Néked minden téren!
Megosztjuk a terhet, mely vállaid nyomja, –
Hogy soha ne légyen jó szívednek gondja!

VII.

Mint hű gárdistáid körülveszünk Téged,
megvédeni élted!...
Ott leszünk Melletted vészben és viharban.
Kitartunk Tevéled a legnagyobb bajban!
Imádságunk: ostrom Jézushoz szüntelen,
Hogy égi kegyelem
El ne hagyjon Téged ádáz harcok alatt,
mikor Rád rohannak ellenséges hadak,
Hogy a nyáját, melynek lettél Főpásztora:
El ne ragadhassa soha... senki... soha!

VIII.

Imádságunk: kérés Jézushoz szüntelen.
Hogy égi kegyelem
Hulljon Rád frissítőn, mint májusi harmat,
Mely tikkadt virágnak új életerőt ad!
Neked, hajh, erő kell, hogy teremts jobb jövőt
Szépet, nagyot, dicsőt!
Hogy Egyházmegyédnek apraja és nagyja
Apáinak hitét egy is el ne hagyja;
Sőt, ha kell, oh, akkor inkább meghal százszor,
Mint is elkárhozzék a végszámadáskor.

IX.

Harcoljatok Egek! Szívünk, ím kítárva!
Nyiljatok ajkaink annak himnusára!
Nagy Isten! Hallgasd meg, mit ma esdve kérünk!
Tartsd meg új atyánkat sokáig minékünk!
Napod tündéri fényt sugározzék Rájá!
Neve legyen méltó Kliónak tollára!
Lépteinek nyomán bő áldás fakadjon!
Láttára szemekből örömkönnny buggyanjon!
Félmillió ajkon zengjen örömeinek
A munkácsi Sion ifjú Püspökének!

(Samadovce)

Csergovich György
katonai hadiérmes esperes-lelkész

Szeretet: a zene hullámhosszán

Kárpátalja rég nem látott olyan összefogást és szeretetet, amely Nagydobronyban volt tapasztalható a Mága Zoltán nevével fémjelzett koncerttel kapcsolatban. A néhány nappal korábban meghirdetett rendezvényre és látogatásra a gyermekotthonban gondozott gyermekek, a település lakosai és a roma közösségek is készültek. Az Irgalmas Samaritánus Református Gyermekotthon összes neveltje, közel 70 gyermek egy műsorral várta a Prima Primissima-díjas hegedűművészt és a delegáció tagjait, Bajkai István országgyűlési képviselőt, Lomnici Zoltánt, a Legfelsőbb bíróság korábbi elnökét. A hegedűművész cipóket, csokoládét vitt az egyházi fenntartású intézményben nevelt, családból kiemelt, sérült és árva gyermekeknek.

Mága Zoltán az adományok átadása után Nagydobrony romák lakta településre-

szére látogatott, ahol 2018. július 15-én hajnalban, feltehetően szándékos gyűjtogatás miatt, leégett a református imaház és a hozzá tartozó óvoda. A helyi közösség több száz tagja a magyar és a cigány himnusszal és egy népdallal fogadta a segítséget vivő hegedűművészt, aki 300 roma gyermeknek adományozott cipókat és iskolatáskákat, a két intézmény felújításához ígért támogatása mellett.

A hegedűművész emlékeztetett, hogy a Kárpát-medence legnagyobb ökumenikus jótékonyági missziójának 2018. augusztus 21-én, a Szent István-bazilika előtti téren tartott ünnepi díszelőadásán gyűjtött teljes bevételt a kárpátaljai magyar közösség és ezer hátrányos helyzetű gyermek iskolakezdésének segítésére fordítja. Emlékeztetett, a Magyar Református Szeretetszolgálat által indított adománygyűjtésnek köszönhetően hamarosan teljesen újjáépül a megsemmisült két intézmény, és ehhez a kezdeményezéshez maga is csatlakozott. „Számomra az élet, a család biztonsága, Isten szeretete és a tudás elsajátítása a legfontosabb érték és feladat a világon, éppen ezért a hitéletet és a lelket, valamint a felebaráti szeretetből fakadó tenni akarást is erősítő templomi koncertsorozatom a legjobb összekötő kapocs, hogy a tragikus sorsú nagydobronyi magyar közösséget megsegítek” – fogalmazott a Pro Caritate-díjjal is kitüntetett hegedűművész, aki segítségnyújtást a határon túli magyarság

melletti szolidaritásnak, az erőszak és a rasszizmus elleni kiállásának is tekinti.

Bajkai István arról beszélt, hogy a határon túl élő magyar közösség 100 éve naponta küzd magyarsága megmaradásáért, őrzi identitását, és a külföldi magyarság

mátus egyházközség lelkésze arról beszélt, hogy a leégett imaház és óvoda újjáépítése reményteljesen ad a helyi roma közösségnek. Hozzátette, a településen eddig végzett másfél évtizedes szolgálata is azt bizonyítja, hogy az integrációban, az identitás megőrzésében, a kisgyermeknek az életre való felkészítésében pótolhatatlan szerepet tölt be az óvoda, és a hitélet gyakorlásával társadalmi béke és összefogás valósul meg.

A nagydobronyi református templom-

ban Mága Zoltán és a Budapesti Primarius Szimfonikus Kamarazenekar egy jótékonyági hangversenyt is adott a 100 fellépésből álló templomi koncertsorozata részeként. A jótékonyági misszió 20. állomásán olyan nagy volt az érdeklődés, hogy az 1700 férőhelyes templomba több mint 2500 ember zsúfolódott be, és vastappsal köszöntötték a hegedűművészt.

Mága Zoltán és a Bajkai István, a jótékonyági koncert fővédnöke a koncerten bejelentette: magánadományukként ötmil-

ió forinttal segítik az imaház és az óvoda újjáépítését, és az adományt jelképező csekket a templomban át is nyújtották Kolozsy András nagydobronyi lelkésznek.

A hegedűművész másodsorú útjára indított ökumenikus jótékonyági missziója keretében a hátrányos helyzetben élőknek, a nagycsaládosoknak, beteg gyermekek-

nek, kórházaknak, tehetséges fiataloknak, iskoláknak nyújt segítséget, és templomok felújítását is segíteni kívánja. Az eddigi húsz állomáson több mint 30 ezer ember vett részt, és közel 50 millió forint értékben nyújtottak segítséget bajba jutott embereknek, erdélyi és magyarországi közösségeknek.

Forrás: www.magazoltan.com

számára a kormány is minden segítséget meg fog adni ahhoz, hogy erősítse az együvé tartozást. A határainkon túl élő magyarságnak, az egységes magyar nemzetnek a romák is részei – hangsúlyozta az országgyűlési képviselő, aki még a nyár folyamán elsőként csatlakozott Mága Zoltán felhívásához.

Kolozsy András, a nagydobronyi refor-

Tisztelet és büszkeség

Az 1848–1849-es szabadságharc mártírjaira emlékeztünk

Október 6-a a nemzetre hagyta a dicsőség örökségét, ugyanakkor annak a kötelességét is, hogy megértsük a győzelem okain túl a vereség okait is. S míg az egyikből erőt, a másiból tanulságot kell merítenünk, hangzott el az 1848-as-49-es forradalom és szabadságharc mártírjai emlékére tartott rendezvényen Nagyszőlősen. A Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség (KMKSZ) által szervezett megemlékezésen számos más érdekvédelmi, egyházi, szakmai és civil szervezet képviseltette magát.

– Mártírjaink képesek voltak a közös cél érdekében félre tenni, ami elválasztotta, és megragadni, ami összekötötte őket – ezekkel a szavakkal köszöntötte a szép számban egybegyűlteket Kudron Zoltán, a KMKSZ nagyszőlősi szervezetének elnöke. Majd hozzátette: e bölcsesség kísérjen minket mindennapjaink során.

– Kárpátalja egyik legfőbb értéke az a nemzetiségi sokszínűség, amely évszázadok óta jellemzi ezt a vidéket, valamint az, hogy ezek a népek a kezdetektől fogva békében és barátságban élnek – hangsúlyozta a megemlékezés vezérszónoka, Trócsányi László igazságügyi miniszter, aki a továbbiakban kiemelte: a kárpátaljai magyarság része a magyar múltnak, de része lesz a magyar, sőt az európai jövőnek is. A politikus a továbbiakban arról szólt, hogy a magyar kormány alapvető fontosságúnak tartja, hogy ne sérüljenek a külhoni magyaroknak a nyelvhasználatához fűződő jogai. Trócsányi László arra emlékeztetett: ha a többségi nemzet megadja a kisebbségnek a tiszteletet, azzal saját méltóságát is őrzi. Ezért arra kérte az ukrán törvényhozást,

kormányt és közvéleményt, adja meg ezt a tiszteletet a kárpátaljai magyarságnak, mint a kulturális sokszínűség hordozójának.

Viktor Mikulin, a Kárpátaljai Megyei Allami Közigazgatási Hivatal vezetőjének helyettese a szabadságharc mártírjainak a mához szóló üzenetét így fogalmazta meg: a hazához, a nemzethez, a szabadsághoz, az adott szóhoz való hűségük nem csupán a magyaroknak szolgál örök példaképül, de a közelben élő más nemzetek fiainak is, így például a demokratikus jogállam építésén fáradozó ukránoknak.

– *A haza te magad vagy* – idézte

Horváth Sándor kárpátaljai költő szállóigévé vált verssorát Zubánics László, az Ukránjai Magyar Demokrata Szövetség (UMDSZ) elnöke. – Tehát nekünk magunknak kell megvédeni ezt a kicsinyke földet, iskoláival, templomaival, más intézményeivel egyetemben. A ma élő nemzedékeknek igen súlyos a felelőssége, mert most nagyon sok a veszíteni valónk, mondta. Nem engedhetjük meg magunknak az egymásnak feszülés luxuszát, hisz az anyaország is csupán egy jól szervezett, egységes magyar közösséget tud támogatni.

Különösen nehéz időket kell átélnie a kárpátaljai magyarságnak – kezdte ünnepi beszédét Brenzovics László, a KMKSZ elnöke, utalva arra, hogy Ukrajna és Magyarország között egyre feszültebbé válik a viszony, és célozva azokra a már elfogadott és elfogadásra váró törvényekre, amelyek a magánszférába, illetve a templomok falai közé szeretnék visszaszorítani a magyar

nyelv használatát. – A magyar történelem gyásznapok egész sorával van tele, ám örök tanulság az is, hogy a vereségeket követően a magyarság mindig fel tudott állni, megerősödve jött ki a megpróbáltatásokból – mutatott rá Brenzovics László. – A történelemből jól emlékszünk az 1849 utáni sötét időszakra, amely végül is 1867-ben a kiegyezéshez vezetett. Ekkor a magyarság ismét felívelő pályára került. A közelgő választásokkal terhelt hónapok nem sok jót ígérnek számunkra, ám nekünk akkor is ki kell tartani. Nagy könnyebbséget jelent, hogy magunk mögött tudhatjuk az anyaországot és az egész Kárpát-medencei magyarság támogatását.

A szónoklatokat követően a Seregélyesi Baptista Általános Iskolának az ünnephez kapcsolódó műsorát láthattuk, majd a házigazdák, a Nagyszőlősi 3. Sz. Perényi Zsigmond Középiskola tanulói irodalmi összeállítás keretében idézték fel az 1849 október eleji vészterhes napokat.

A koszorúzás előtt a Péterfalvai Református Líceum énekkara szolgált.

Kovács Elemér

A magyar honvédek emlékezete

Ökumenikus szertartás keretében szentelték fel a huszti római katolikus sírkertben található I. világháborús katonai parcellát. Az I. világháborúban elesett, nagyobb részt magyar katonák sírjait a Vigyázók Had- és Kultúrtörténeti Egyesület kezdeményezésére és közreműködésével állították helyre.

Az egyesület 2006 óta tevékenykedik Ukrajnában. Magyar katonai temetőket, sírokat hoznak rendbe, harci cselekményekben elesett, eltűnt honvédek végső nyughelyét kutatják Kárpátalján és Galíciában. Neveiket visszaadják a hozzátartozóknak, az emlékezetnek. A Vigyázók munkáját önkéntesek, civil szervezetek is segítik, többek között a Tiszta Kárpátalja csapata. A huszti sírkertben található II. világháborús katonai parcella is, amelynek újraavatását 2019 májusára tervezik.

Egy-egy temető, emlékmű felújítása vagy felállítása nem

A magyar honvédek emlékezete

egyszerű feladat. Akár több éves kutatómunkát, helyi és központi szintű engedélykészségét, egyeztetések lefolytatását, helyszíni terepmunkák elvégzésének egész sorát foglalja magába. A Vigyázók áldozatos és elkötelezett munkálkodásának hála számos helyen jött létre a hősi halált halt katonák emlékét méltón őrző kegyeleti hely Kárpátalján és annak határain túl is (pl. a hágó túloldalán található Vorohtán). 2014-ben Kőrösmezőn adták át a helyreállított katonai parcellát. Ettől a településtől nem messze húzódott az ezeréves határ, ezt védtek az orosz cári csapatoktól az osztrák–magyar és a német ezredek. A temetőben a fehér keresztet I. világháborús temetéseket jelölnek, a feketét a második világháborús elesett katonák sírjai.

2015-ben és 2016-ban Taracközön

avattak fel katonai temetőt. Técső református sírkertjében emlékpark jött létre a hősök tiszteletére. 2018 szeptemberében

hat ismeretlen honvéd síremlékét szentelték fel a kárpátaljai Nagybocksó római katolikus sírkertjében.

Az egyesület tagjai szerint a Tatár-hágótól a Hoverlág tele van a vidék kisebb katonatemetőkkel. Az első világháború során nemcsak osztrák–magyar monarchiabeli és német birodalmi katonákat helyeztek ezekben örök nyugalomra, hanem olyanokat is, akik az ellenség sorai közül estek el. Az egyik legismertebb I. világháborús katonai temető az Úzsoki-hágón található. Az osztrák–magyar és orosz közös katonai temető helyét kényelvű felirattal ellátott emlékoszlop jelöli. Ungváron, a Bercsenyi út mentén a Sahta városrész térségében is található egy I. világháborús magyar–osztrák–német katonai temető, ami sajnos nagyon elhanyagolt állapotban van.

A Vigyázók következő projektje a Vezérszálláson található katonasírok helyreállítása. Mert a háborúnak csak akkor lehet vége, ha az utolsó elesett katonát is tisztességgel eltemetik.

www.karpataljaszeretek.hu

Beregszász gyásznapján

Nincs mit szépíteni: az 1944-es novemberi elhurcolásokkal ellentétben a beregszászi emlékeztetőbe nem igazán épült be a másik, egy bő hónappal korábbi tragikus esemény. Az október 9-i bombatámadásról van szó, amelyben közel félszáz katona és száznál is több városlakó vesztette életét. Bár a Beregszászt megtámadó szovjet harci gépek elsősorban a vasútállomáson tartózkodó katonai szerelvények megsemmisítését kapták harci feladatul, a vasúti csomópontok közelében lévő utcákban számos ház kapott bombatalálatot. Az áldozatok mellett igen sok volt a sebesült.

A katonahősök és a civil áldozatok előtti kegyelet hívta egybe mindazokat, akik október 9-én a beregszászi temetőben a honvédsírok mellett gyülekeztek.

– A nemzeti kegyelet, egyben az elemi emberi együttérzés és gyász érzése hívott össze bennünket – kezdte beszédét Szilágyi Mátyás beregszászi magyar főkonzul. – Volt idő, amikor a kárpátaljai magyar szülők még csak suttogva, családi körben vagy éppen még ott sem merték elmondani gyermekeiknek, ki volt a nagyapa, hogyan védte a hazát, a hősi helytállásért mit szenvedett el szomorú osztályrészül: hosszú hadifogságot, hősi halált, kitelepítést, kényszermunkát vagy sokéves Gulág-fogságot és meghurcoltatást. Ma a nemzet háborús áldozataira mindenhol

méltó módon, a nemzeti kegyelet méltóságával emlékezünk. Nekünk, XXI. századi magyaroknak minden magyar áldozat emléke ugyanúgy becses. Itt, Be-

regszáson különösen drága számunkra a városban elesett, itt mártírhalált halt honvédek emlékezete, és ugyanúgy fájó a város vak végzet által, egy terrorisztikus jellegű légi bombatámadás által elpusztított

civil lakosainak emlékezete is – mondta a diplomata. Szilágyi Mátyás szöveg a magyar kormány emlékeztetőpolitikájáról, amelynek határozott célja, hogy az utókor mindenütt méltó állapotban találja a hadisírokat, ahol kifejezheti kegyeletét az elesettek emléke előtt tisztelegve. Ezért Magyarország a rendszerváltás óta, és különösen 2010 után fokozott hangsúlyt fektet a hadisírok rendbehozatalára a Kárpát-medencében

és azon kívül is, mindenhol, ahol magyar háborús áldozat nyughelye található.

Babják Zoltán, Beregszász polgármestere beszámolt arról, hogy náluk, a család érintettsége folytán gyakori

Gasztrokalauz Kárpátaljáról

Népi gasztronómiában jók vagyunk, állapíthattuk meg büszkén bő hús esztendővel ezelőtt, amikor a falusi vendéglátás elindultával megkezdődött Kárpátalja felfedezése a magyar turisták által. Nálátok az infrastruktúra, különösen az utak állapota pocsék, mondták szemünkbe az idelátogató nemzetársaink, ám a természeti látnivalók, főként a magyar vonatkozású épített örökség kiemelkedő darabjai, valamint a semmivel sem összehasonlítható szívélves vendéglátás kárpától mindenért.

Mint tudjuk, azóta sok minden megváltozott. A 2014-et követő mélypont után most ismét sok anyaországbeli keresi fel vidékünket. Nekik készült a gasztronómiai útikalauz.

A Magyar Konyha és a Kárpátaljai Magyar Turisztikai Tanács (KMTT) közös kiadványa nem elsősorban a falusi vendéglátóhelyek étel- és italkínálatát veszi számba: a kárpátaljai közösségi vendéglátás közel 200 helyszínére kalauzol el bennünket. Szerepel ezek között szálloda, panzió, gyógyfürdő, vendéglő, kocsmák, büfé, hegyi vendéglátó csakúgy, mint cukrászda, kávézó, piac, sörfőzde és neves pincészet. De bemutatásra kerülnek a helyi östermelők gazdaságai, megtalálhatók a mézes, sajtos, tésztás, csokoládés, kürtöskalácsos, gyógyfűves, szörp- és lekvárfőző kézművesek címei, elérhetőségei. A kiadványban természetesen helyet kap a fesztiválnaptár is.

Kárpátaljának közös a fazeka, az ízig-
vérig magyar fogások mellett ott rotyognak benne az itt együtt élő népek legkedveltebb ételei, az ukrán, orosz, ruszin, hucul, cseh, román konyha remekei – írja a könyv előszavában Pákozdi Judit felelős szerkesztő. És neki elhíhetjük, hisz *Kárpátaljai kóstoló* címmel már huszonöt évvel ezelőtt átfogó művet jelentetett meg e témában.

Jó lesz tudatosítani magunkban, hogy Kárpátalja ebből a szempontból is különleges hely, s azt is látunk kell, hogy az ország hosszán tartó gazdasági válsága ellenére vidékünkön az utóbbi években minőségi vendéglátóhelyek tucatjai épültek fel, ahol semmiféle hiányérzet nem lehet a nyugati luxushoz szokott turistáknak sem. A

kényelem mellé számos plusz szolgáltatást kap. A hegyvidéken minden valamire való helyszínen magunk foghatjuk ki a közeli víztározókból azt a pisztrángot, amelyet aztán a konyhán bámulatos gyorsasággal elkészítenek nekünk. Számos helyen hatalmas üstökben vehetünk forró fürdőt, hogy majd megmártózzunk a közvetlen szomszédságunkban folyó patak hűs vizében. A téli sportok kedvelői szintén megfelelő körülmények között hódolhatnak szenvedélyüknek. Immáron nemcsak gyalogtúrákat szerveznek a vendéglátóhelyek, a közeli látványosságok megtekintésére módunk van bejárni a vidéket kölcsönzött kerékpárral és kvaddal is. Számos

vendéglő gyógyteakínálata zavarba ejtően gazdag, mint ahogy a legtöbb helyen kínált ágyaspálinka, amit a gazda és segítői készítenek.

Ha a kárpátaljai konyhát szeretnénk megismerni, sokféle kell szétnéznünk. Hegyekben, völgyekben, városokban, falusi portákon, történelmi vidékeken, borászatokban, sörfőzdékben, pékségekben, biogazdaságokban, vásárokon, rendezvényeken, és közben sokféle fazékba kell belekóstolnunk – hangsúlyozza a felelős szerkesztő.

A kiadvány elsősorban a magyar turisták érdeklődését kívánja felkelteni vidékünk iránt. Mi pedig azt ajánljuk az itt élőknek, mind többen induljanak felfedező útra, hogy alaposabban megismerjék és megszeressék szülőföldjüket a kárpátaljai magyarok.

A budapesti bemutatón Vinkó József, a Magyar Konyha főszerkesztője kiemelte, hogy a *Kárpátaljai Gasztrokalauz* úttörő munka, soha sehol nem készült még hasonló összefoglaló a régió sokszínű konyháiról. Hiteles könyv, hiszen a benne szereplő vendéglátóhelyek, szállodák, panziók, kocsmák, cukrászdák, büfék, piacok, pincészetek és kézműves ételkészítők nem fizettek a szerepeltetésükért.

A gasztrokalauz dr. Grezsa István, a Szabolcs-Szatmár-Bereg megye és Kárpátalja együttműködésének fejlesztéséért és a Kárpát-medencei óvodafejlesztési program koordinálásáért felelős miniszteri biztos támogatásával készült. A kárpátaljai szerzők között szerepel Karmacsai Zoltán, Kovács Elemér, Kovácsné Marton Erzsébet, Tarpai József, Fülöp László és Szekunda László. A kiadvány létrejöttét segítette többek között Ötvös Ida és Kész Rita.

Mester András, a KMTT elnöke szerint fontos lenne megjelentetni a könyvecskét ukrán nyelven is, hiszen az ukránok többsége sem ismeri eléggé a soknemzetiségű régiót, vagy az itt élő magyarság történetét, kultúráját.

-ardai-

Beregszász gyásznapján

beszédtéma volt ez a tragikus nap, az egyik nagyapa ugyanis megsebesült a bombatámadásban, és a repeszek egy részét élete végéig testében hordozta. Hetvennégy év távlatából jól látszik, mennyire értelmetlen volt a második világháború több tízmillióra tehető polgári áldozatainak halála. Ma már azt is tudjuk, hogy nincs olyan komoly konfliktus, amelyet békés eszközökkel, tárgyalások útján ne lehetne megoldani. Vajha egyszer Ukrajna fölött

is kitisztulna az ég, és országunkban is elhallgatnának a fegyverek!

– Az ősz a gyász hónapja a magyarság számára – mondta Bakancsos László, az Ukrán Magyar Demokrata Szövetség (UMDSZ) általános alelnöke. – Először a mártírhalt hős honvédtábornokokra emlékezünk, majd a beregszászi bombatámadás áldozataira, utána az 1956-os forradalom hőseire, aztán, immár november második felében, a légerekbe hurcolt ártatlan tízezrek szenvedéseit elevenítjük fel. Sok a tragikus esemény, ám azt is tudjuk, hogy mindegyik után sikerült a talpra állás. Reméljük, hogy a kárpátaljai magyarság nehéz korszaka egyszer úgy ér véget, hogy abból nagyobb veszteségek nélkül kerülünk ki.

A megemlékezés végén a történelmi egyházak képviselőinek részvételével a jelenlevők közös imádsággal hajtottak fejet az áldozatok emléke előtt.

-ardai-

Nagymuzsalyi víg napjaink

A Történelmi Beregszászi Borvidék vonzáskörzetéhez tartozó falvakban a szüret kiemelkedően fontos és egyben örömteli munkaalkalomnak számított. Oda szívesen ment a gyerekmber is, ellentétben például azzal, ha az aratók után az elhullott kalászsokat kellett a szürös tarlóról összeszedgetnie. Eleink persze leleményesen megtalálták a módját, hogy a legkeményebb munkák végzésekor is jó hangulat uralkodjon a társaság körében, ám a szüretnél nem kellett semmi pluszt kitalálni.

Október elejére, a nagyszüretre már kiforrt a hibás csemegezőlőből készült hullóbor, az idő is többnyire verőfényes, ahány fajta szőlő, az mind más ízvilág. Délben közös szalonnasütés, estére pedig finom meleg étel kerül a tányérba. Míg a felnőttek a szőlőt szedik, a pulyahad a domboldalakat nyargalássza, az elhasznált szalonnasütő nyársakat a parázsba dugva tűzkigyókat rajzol. Estére többnyire megjelenik hóna alatt hegedűjével egy-két cigányzenész: némi élelemért és aprópénzért szívesen húzzák a talpalávalót. És lássatok csodát: a szüretelőkből elszáll a

fáradtság, és néhány órán át keményen ropják a táncot.

Kezdeményezésükkel ezeknek a régi szüreteknek az emlékét kívánja felidézni a KMKSZ nagymuzsalyi alapszervezete, amely immár negyedik alkalommal tartotta meg Vigmuzsalyi Sok-a-dalom rendezvényét. Nem is akárhogyan, hanem a gyönyörűen karbantartott szőlőhegyek lábánál, a Tórafüggő-dűlőben. Előtte

a z o n b a n szőlőindákkal feldíszített szekéren szüreti dalokat énekelve népviseletbe öltözött fiatalok járták a település utcáit, és hívták a nem mindennapi mulatságba az ott lakókat.

Az anekdota szerint Nagymuzsaly a szüret idejére megváltoztatta a nevét. Mindez teljes mértékben indokolt volt, hisz a domboldalak felől hol itt, hol ott vidám nótaszót hozott a szél... Megnyitó beszédében erről szólt Jakab Erika főszervező, a KMKSZ helyi alapszervezetének elnöke. A szőlőtermesztéssel és -feldolgozással kapcsolatos hagyományokat nekünk, a szőlőiről és borairól méltán nevezetes nagymuzsalyiaknak feltétlenül ápolnunk kell, mondta.

Ezután Jakab Dániel nagy átéléssel elszavalta Pósa Lajos *Magyar vagyok* című versét.

Nincs könnyű helyzetben ma a kárpátaljai magyarság, mondta Kulcsár Ferenc

beregszászi magyar konzul. Ezért jogos az aggodalom és az olykor előtörő csüggedés. Minderre csattanós válasz ez a felhőtlen vidám együttlét, ahol megéljük gazdag kultúránkat.

A kárpátaljai magyarok – hiába agatnak rájuk mindenféle negatív címkét – békeszerető és vendégszerető emberek, akik hazavárják mindazon honfitársainkat, akiket a nehéz gazdasági helyzet kényszerített szülőföldjük elhagyására, fogalmazott

Komári Ibolya, a KMKSZ kisbégányi alapszervezetének elnöke. Hasonló gondolatokat fogalmazott meg Kádár Rozália (Halábor), Seder Ilona (Borzsova), Rádik Olga, a Nemzeti Kisebbségek Oktatási-művelődési Központjának vezetője.

Aztán Baláczkij Vladimir vezetésével kezdetét vette a nagyszabású koncert, amely bővelkedett látványos, humoros jelenetekben is. Komplex műsorral érkezett a nagybégányi Krisztina, a kisbégányi Erzsébet, a beregszászi Ludovika és Princess táncsoport. Előadásukban magyar, ukrán és szlovák népi táncokat ugyanúgy láthattunk, mint modern koreográfiákat. Idén is sor került a Szőlőskertek királynője megválasztására, és díjazták a legjobb madárjésztő jelmezeket is.

Ezen az estén a Tórafüggő felől késő éjszakába nyúlóan vidám muzsikaszó hallatszott ugyanúgy, akárcsak déd- és nagyszüleink korában.

Szépreményi Kristóf

A magyar konyha királynője

A VII. Dobronyi Paprikafesztiválon

Hogy milyen szorgos, dolgos nép lakja Kis- és Nagydobronyt, arról a rendezett porták mellett az is tanúskodik, hogy szinte minden idényben különböző piacokon kínálják kertjük termését. A korai retektől és az újkrumplítól kezdve a paradicsomon, uborkán át a fűszerpaprikáig, amely igencsak keresett nem csupán Kárpátalján, de a megyén és az országhatáron túl is. Ilyenkor, ősze elején szemet gyönyörködtető a szinte minden udvart díszítő piros paprikafüzérek sokasága. Nem véletlen hát, hogy ennek a fűszernövénynek fesztivált is szerveztek.

Kisdobronyban immáron hetedik

alkalommal rendezték meg a Dobronyi Paprikafesztivált, amely az évek során

járásvá nőtte ki magát. Igen sok településről érkeztek fellépők, érdeklődők, hogy egy kellemes délutánt töltsenek együtt, megcsodálják a sok tehetséges fiatal műsorát, illetve megköstöljék a paprikából, paprikával készült finom ételeket.

Ember Balázs, a település polgármestere örömmel üdvözölte a vendégeket és helybélieket egyaránt, elmondta, büszkeséggel tölti el, hogy Kisdobrony adhat otthont egy rangos járási fesztiválnak, ahol megismerhetik a falu népe munkájának eredményét. Isten áldja a szorgos kezeket, mondta Ráti Éva, az Ungvári Járási Állami Közigazgatási Hi-

A VII. Dobronyi Paprikafesztiválon

▼ vatal vezetőjének helyettese, aki azt kívánta, hogy a gazdák mindenkor jó áron tudják értékesíteni termékeiket. Jó munka után édes a pihenés, köszöntötte az egybegyűlteket Mackó István, a járási tanács alelnöke, további sikereket kívánva a falu lakosságának és vezetésének. A dobronyi paprika már márkanévvé vált, ami megszínesíti ételünket, életünket, fogalmazott Zubánics László, az Ukrajnai

Magyar Demokrata Szövetség elnöke, s elismeréssel szolt a település dolgos népé-

ról. A paprika a magyar konyha királynöje, vélte Rezes József, a megyei nemzetiségi és vallásügyi főosztály vezetője, aki nagyra értékelte a fesztiválok szerepét, hisz azok

közelebb hozzák egymáshoz az embereket, népeket. No és feltöltődést, kikapcsolódást nyújtanak a mindennapi gondok közepette. Köszöntötte a résztvevőket Kotlar Maria, a járási művelődési osztály vezetője is, aki jó szórakozást kívánt mindenkinek.

Az ünnepélyes megnyitót követően

aztán először a legkisebbek vették birtokukba a színpadot. Kedves műsorukkal megalapozták a jó hangulatot. Aztán a helyi művészeti iskola, művelődési ház és iskola tehetséges fiataljai, majd a járás műkedvelő együttese léptek színpadra.

Közben az érdeklődők megtekinthették és vásárlóknak megvehették a sátrakban kiállító kézművesek, termelők portékáit, megköstölhették a lacikonyhák kínálatait, a gyermekek pedig birtokukba vehették a hatalmas csúszdát, a körhintát, a trambulint, este pedig utcabál várta a szórakozni vágyókat. Szóval minden adott volt ahhoz, hogy nagyszerűen érezze magát mindenki.

Kovács Erzsébet

Szüreteltek a főiskolások

Szeptember végén, októberben a szőlőkertek és a domboldalak megtelnek szüretelőkkkel, akik vidáman töltik meg a puttonyt, hogy a szőlő mihamarabb préselésre, majd a kiperéselt lé a hordókba kerüljön.

A Cotnar Vállalatnak szemet gyönyörködtető szőlőültetvénye van Beregszász határában, ahol idén bő termés volt. A napokban nem mindennapi dolog történt: több száz szüretelő érkezett egyszerre a helyszínre, hogy hozzálasson a munkához. A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, valamint a Felsőfokú Szakképzési Intézet diákjai voltak azok, akik a tanári karral együtt megkezdték a szüretet.

– Többször fordultam oktatási intézményekhez, többek között az Ungvári Nemzeti Egyetemet is felkerestem, hogy szervezzünk egy közös szüretet. Orosz Ildikó, a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola rektora nyitott volt az elképzelésre, és kihozta a diákokat a hegyoldalra. Legalább 400–500 fiatal látott hozzá aznap a szürethez. Hála Istennek, az idő is kedvezett, csodálatos napsütésben zajlott a munka – mondta Péter Csaba, a Cotnar Vállalat vezetője.

– Milyen szőlőfajtát szüreteltek a diákok?

– Szaperavit, amit Kárpátalján csak mi termesztünk négyhektáros területen. Húsz tonna, átlagban 22 cukorfokos szőlőt szedtünk le, ebből a diákokkal közösen – a szürettől a palackozásig – létrehozzuk a főiskola borát. Ez egy jelképes dolog lesz, hiszen a tanintézmény egy olyan termékkel tud majd a jövőben megjelenni különböző rendezvényeken, amelyre bátran mondhatják, hogy a kezük munkájának eredménye. Biztos vagyok abban, hogy a már erjedő mustból egy nagyon jó

A szüreti nap vidáman kezdődött, hiszen kedvesinálóként a péterfalvai Kokas Banda tagjai zenéltek és táncoltak, Orosz Ildikó és Péter Csaba pedig jó munkát kívánt a diákoknak. A munkában megfáradtának a szabadban főtt bográcsgulyás igencsak jólesett.

A szervezők hagyományt szeretnének teremteni a most útjára indított programból, így, ha a Jóisten is úgy akarja, egy év múlva ismét benépesítik a Cotnar szőlőhegyét a diákok.

H. Cs.

KVIT-hírek

SZEPTEMBER

2018. szeptember 6-án Magyarország Beregszászi Konzulátusa és a Pro Cultura Subcarpathica civil szervezet *Irodalmi kilátó* címmel indított író-olvasó találkozót a kárpátaljai, magyarországi és más határon túli magyar írók, költők és szerkesztőségek bemutatása céljából. Vári Fábian László József Attila-díjas kárpátaljai magyar költőt *Vásártér* című új kötetről és a *Viszontlátás 2* című Együtt-antológiáról Csordás László kérdezte.

2018. szeptember 19-én került sor a *Részek és párbeszéd* című sorozat soron következő rendezvényére. Az Ungvári Nemzeti Egyetem Ukrán–Magyar Oktatási-Tudományos Intézete Magyar Nyelv és Irodalom Tanszékén Csordás László, a KVIT elnöke beszélgetett Juhász Tibor író, költő, szerkesztővel.

2018. szeptember 20. Az *Irodalmi kilátó* következő rendezvényén Szöcs Géza Kosuth- és József Attila-díjas költővel Csordás László, a KVIT elnöke beszélgetett.

2018. szeptember 24-én a Kovács Vilmos Irodalmi Társaság negyedik alkalommal hirdette meg Internetes Versmondó Versenyét.

OKTÓBER

2018. október 10–13. között a Kárpátaljai Magyar Művelődési

Intézet (KMMI) és a Magyar Értelmiségek Kárpátaljai Közössége (MÉKK) közreműködésével rendezték meg a XII. Együtt Írótabort.

A KVIT tagjai Ungvár, Munkács, Gát, Beregszász, Nagyszőlős, Karácspfalva, Péterfalva, Tiszabökény, Tivadarfalva tanintézményeibe, könyvtáraiba látogattak el.

2018. október 25. Magyarország beregszászi külképviseletén folytatódott az *Irodalmi kilátó* című program, amelynek vendége ezúttal Szilágyi István, az idén 80 éves Kosuth- és József Attila-díjas magyar író volt. A szerzővel Vári Fábian László és Csordás László beszélgetett.

NOVEMBER

2018. november 8-án Tari István Balassi-emlékkarddal és József Attila-díjjal kitüntetett délvidéki költő, prózaíró, képzőművész volt a vendége az *Irodalmi kilátó* rendezvénysorozatnak. A beszélgetést Vári Fábian László moderálta. Az esemény létrejöttében a KVIT is közleműködött.

2018. november 28–30. között tartotta a KVIT a II. Kárpátaljai Magyar Irodalmi Napokat. Rendezvényünkön a Kárpát-medence legfontosabb irodalmi műhelyeinek, folyóiratainak, szervezeteinek képviselőit láttuk vendégül Magyarországról, Erdélyből, Kárpátaljáról. Az Irodalmi Napok programját a IV. Internetes Versmondó Verseny díjkiosztása, több bemutatózó est, élő irodalomóra, irodalmi szeminárium és egy versszínházi előadás ékesítette Tallián Mariann és Lázár Balázs előadásában.

Marcusák Gergely

Hűlt hely

Sírfelirat a Kapos utcai temetőben

Mi visszaadtuk már a földnek, amit, míg éltünk, adhatott. Kik itt laknak, hát nem pörölnék, és hátralékot sem hagyott

senki a holtak táborából még ott, a másik oldalon. Borostyán zöldje – hűvös fátyol alatt van minden sírhalom.

Köröttünk zúg és nő a város. Az élet hangja bár betör, nyugalomunk őrzi egy magányos betonfal a főt felől.

Köszönjük néked, drága pestis, hogy táncolsz még a csontokon, s nem áll most hűlt helyünk felett is egy büszke, új lakótorony.

Te vagy a málló, néma testek vigyázó, jó prókátora. Kérünk, sötét gödörbe estek, ne hagyj el minket már soha.

Alkony a vitrinben

Az asztal alól sötétség szivárog, ellepi a lassan sárguló szobát, és kiszorít a sűrűsödő vitrinből egy régi orosz porcelánbabát.

És ha az alkony valamit felborít, azt az emléket az idő törli el, s nem juthat eszünkbe, hogy megbékítsen, ha évek múltán majd emlékezni kell.

A földre hulló porcelánt nézem, míg testünk s az ágy közt indul a hőcsere. Hirtelen nesz. Tán felpattant a spájzban a nagyszülők régi, világjárt koffere.

Nem félhetünk, de a megjósolt jövő esti nyugalomra mégis terhet ereszt, és meg sem fogant gyermekünk alatt a korhadozó padló recsegni kezd.

A deszkák közé szögeket verhetünk, de már ez az igyekezet is kevés, hiszen alsó szomszédjaink sincsenek, akiket zavarhatna a recsegés.

Shrek Tímea

A varázserejű vasfű

(Mese)

Valamikor réges-régen, amikor még a cigányok a mezőkön éltek, úgy tartották, hogy a fűeknek varázserejük van. Szedték is a vének nagy kosárba a rét virágait, főzték a nagy kondérban, mondták rá az ígét, de csodát nem tett egy sem.

Egyszer aztán egy Palkó nevű fiú kiment az erdőre a nagyjával. Az öregasszony messze földön híres volt a tudományáról, s arról hogy az ördöggel cimborál.

– Figyelj ide, Palkó! – szölt a vénasszony, és okítani kezdte unokáját. – Jósláshoz és varázláshoz csak a nők értenek, de mivel anyád nem szült nekem lány unokát, egyetlen titkot elárulok neked. De azt, ha forró parázson táncoltatnak, sem mondhatod el senkinek, csak egyetlen embernek az életedben!

A fiú figyelmesen bólogatott. Szófogadó gyerek volt, nem szerette a hazugságot, mégis visszakérdezett:

– Nagyanym, mégis miféle varázslatot tanítasz meg nekem?

– Olyat, amitől minden lánc lehull, és minden lakat eltör.

Gondolkodott is erősen a fiú, mire fogja azt ő használni, de hát, ha az öreg akarja, csak hadd mondja el neki azt a nagy titkot.

Az erdő közepébe értek, az asszony leterítette rózsás vállkendőjét a földre, leült reá, és hangosan beszélni kezdett:

– Ahányan vagytok ezen a világon, ahányan vagytok ebben az országban, ahányan vagytok ezen a környéken, mind ide gyűljetek körém!

A falevelek és a bokrok alól sündisznók bújtak elő, mind az asszony körül somfordáltak. Ő pedig folytatta:

– Mindnyájan az én szolgálaim vagytok, az én parancsomat teljesítitek! Hozzatok nekem varázserejű vasfűvet, amellyel minden ajtó kinyílik, minden lakat eltörik és minden lánc lehull!

És láss csodát, a sündisznók nagy nyüzsgésbe kezdenek, szimatolnak mindenütt, és hozzák is a fűvet.

Pislogott nagyokat Palkó, csodálkozott, és megtanulta ő is az ígét.

Telt-múlt az idő, a vénasszony pedig még öregebb lett. Már éppen ott volt az ideje, hogy meghaljon, mikor magához hívatta Palkót.

– Drága unokám, oszt' emlékszel még arra, amit az erdőben tanítottam?

– Emlékszem én, nagyanym.

– És használtad-e, amit tanítottam?

– Nem én, nagyanym.

– Na, mielőtt meghalok, elmondom én, hogy juthatsz vagyonihoz. Bemész a faluba, ott lakik a gazdag bíró. Egész

életében jószoltatott, de a fizetséget egyszer sem kaptam meg tőle. Sok pénzzel tartozik nekem, amit neked kell tőle elvenni.

– De hogyan?

– A pincéjében van egy nagy láda, abban tartja a vagyonát. Ne vedd el az egészet, csak a kis ládikót, ami benne van. Az éppen elég – ezeket elmondta, és meghalt.

Becsületes fiú volt Palkó, sosem lopott még azelőtt. De nem volt mit tenni, nagy úr a szegénység, és ha tényleg olyan gazdag az a bíró, és még tartozik is, akkor el kell venni, ami jár. Elindult a göröngyös földúton a falu felé.

Mire odaért, már sötétedni kezdett. Nem világított a bíró házában egy árva mécses sem. Palkó az ajtóhoz lépett, de az zárva volt, elindult megkeresni a pincét, amiről a nagyanya beszélt. A nagy porta végében hatalmas vasajtó volt a földön, rajta nagy vaslakat, erős láncsal. Eszébe jutott, amit a nagyanya tanított neki, így rákezdett a varázsigeire:

– Ahányan vagytok ezen a világon, ahányan vagytok ebben az országban, ahányan vagytok ezen a környéken, mind ide gyűljetek körém!

A semmiből már ott is termettek a sündisznók, és várták a fiú parancsát.

– Mindnyájan az én szolgálaim vagytok, az én parancsomat teljesítitek! Hozzatok nekem varázserejű vasfűvet, amellyel minden ajtó kinyílik, minden lakat eltörik és minden lánc lehull!

Hozták is nagy gyorsan a vasfűvet, dörzsölte vele a fiú a lakatot, és lám, az le is hullt. Meg is találta a nagy ládát, kinyitotta vasfűvel. Annyi temérdek pénz volt benne, hogy csak úgy káprázott a szeme tőle. A kis láda is ott volt, amiről a nagyanja beszélt. Kapta gyorsan a hóna alá, és uccu neki, iszkolt hazafelé.

Hanem otthon leült az udvar közepére, és hívta megint a sündisznókat. Hozták is a parancsszóra a vasfűvet, dörzsölte vele a ládikó zárját, az meg ki is nyílt. Nézte, nézte Palkó a ládát, de nem volt abban egyéb, mint egy papírdarab. Kiveszi azt, és olvasni kezdi:

– A sündisznók csak a cigány varázslásra hallgatnak. Becsüld meg.

Mérgelődött Palkó, összeszorította a fogát, és bement a házba. Lefeküdt az ágyába, gondolkodott erősen, mit csináljon, mit fognak szólni, hogy üres kézzel ment haza. Gyötörte a büntudat, kiszállt az ágyból és elindult világga.

Így tanult meg a fiú lopni, pörül is járt, és a cigányok azóta is így csinálják.

Kertész Dávid

Lipótváros

Van egy hely a huszonegyedik századi Bizánc közepén, ami magában foglal mindent, amit Budapestről tudunk kell, és mindent, ami Budapest történelmét jelenti.

Az V. kerületben egymásba olvad a múlt század elejének romantikája a globalizáció sújtotta nagyvárosi disztópiával. A parlament, az Arany János utcai metrómegálló, az Alkotmány utca eklektikus épületei mind-mind megidéznek a békeidők reményteliségét, egy szebb kort a metropolisz kesernyés zsongásában.

Miért is beszélnek Bizáncról? Több mint másfél évezrede Róma hanyatlott, a Nyugat elveszett. A Kelet Római Birodalom fővárosába menekült minden, ami a birodalom kultúrájából megmaradt. Krisztus után 470-ben talán úgy érezhették magukat az emberek Konstantinápolyban, mint napjainkban Budapesten. Nézve, amint a Parlamenten lobog a nemzeti és a székely zászló, látva a rájuk árménykötő vető felhőket, mindig kicsit összeszorul a szívem. Korunk Rómája bajban van, talán már el is esett, de mi itt vagyunk, az utolsó végvárbán.

Nem születtem nagyvárosi embernek. A külvárosban, a Népliget koszos aluljáróiban, a későbábó kocsmákban sokkal többet látok az otthonomból, mint a lipótvárosi milióban. Az otthonból többet, a hazából ugyanannyit, csupán más-más részleteit. Ez is Magyarország, csak egy másik nézőpontból.

Jártam már nagyvárosokban, láttam, milyen az olasz, az ukrán metropolisz. Taszított. A zsongás, a zsúfoltság fojtogató. Budapest belvárosa más. Kissé úgy érzem magam, mintha egy század eleji regényben barangolnék. Hiába járnak körülöttem autók, hiába szólít gépi hang a metrón, valami kellemesen régies fog körbe. Nosztalgia, egy általam soha meg nem élt idő után.

Bizánc a fénykort idézte. Budapest a békét. A békét, ahová még menekülhetünk. A partot, amin megtörnek a globalizáció hullámai. A belváros pedig fővárosi vidéket. Az utolsó helyet, ahol még megpihenhetünk a múltunkban.

Tegnap a Kossuth téren járva ismét a Parlamentet figyeltem. Ostromlott várként állt, előtte sátrak, gyűlevész had. A nyugalom, ami a város szívében még megmaradt, látszólag veszélyben van. A vandálok Róma után nálunk is meg akarják vetni lábukat. Félek. Kelet és Nyugat között emeltünk bástyát, ami ezer évig kitartott. Most kétfelől támadnak. Bizáncot az oszmánok és a germánok fenyegették, ezer évig ellenállt nekik Róma bukása után. A történelem nem sokat változott, csak a végvár tolódt nyugatabbra, mert az első Konstantinápoly már elesett. Budapest ostromlott vár, ellenségeink a kapuk előtt és a kapukon belül is számosak. Csak remélni tudom, hogy nekünk is van még ezer évünk. Abban is csupán reménykedni tudok, hogy ha mi is elesünk, lesz majd utódunk.

Lipótváros ma újra csendes sziget. Az ostromsátrak kiürültek, munkába mennek az emberek tüntetés helyett, a külvárosokban húzódnak meg a semmirekellők, akik védett falak mögül szapulják az őket védelmezőket. Az Alkotmány utcán rendőrök sétálnak. Elmegyek mellettük, és nem félek. Emlékszem, odahaza, Kárpátalján mindig összeszorult a torkom, ha rendőrt láttam. Bár nem csináltam semmit, mégis tudtam jól, bármit megtehetnek, bármit rámfoghatnak. Itt, ahol diktatúrát kiáltanak, legszívesebben tisztelegnek minden közegnek, és megköszönném, hogy vigyáz rám.

Minden hétvégére jut egy tüntetés és egy sivalkodás. Nem zavar, sőt megnyugtató, hogy ezt bárki megteheti. Tizenkét éve még szemkilövetés járt érte, ma már csak kacagok rajtuk. Állnak még a falak, és a Kossuth tér szabad marad, ahogyan szabad volt '56-ban.

Dobó-nap Szerednyén

Mi nem akarunk mást, csak amit közel ötszáz esztendővel ezelőtt, 1552-ben az egri vár védői Dobó Istvánnal az élükön: másoktól semmit nem elvéve megtartani azt, ami a miénk, szabadon élni és gyarapodni szülőföldünkön – hangzott el Szerednyén a hős várkapitány szülőfalujában tartott ünnepségen. A nagyközség központjában a Pro Cultura Subcarpathica szervezésében a hagyományteremtés szándékával másodszer rendeztek Dobó-napot. A civil szervezet 2014 óta ápolja ily módon Dobó István emlékét. Tiszteletére az Ungvári járási Császlócon immár négy alkalommal szerveztek népiünnepélyt.

Keves olyan nagyság van a magyar történelemben, aki vidékünkön született, és itt is fejezte be földi pályafutását. Dobó István e kevesek közé tartozik. A családnak kiterjedt birtokai voltak nemcsak Szerednyén, de a közeli településeken máshol is. Szőlőtermesztéssel, borászattal és borkereskedéssel foglalkoztak.

Az egri vár védői nem csupán Magyarország török általi leigázása ellen küzdöttek, hanem azért is, hogy Európa megmeneküljön az oszmán hódítástól, az ezzel járó rabságtól és pusztítástól – hangsúlyozta megnyitó beszédében Orosz Ildikó, a Rákóczi-főiskola rektora, aki a továbbiakban arra emlékeztetett, hogy a kisebbségi lét nehézségekkel teli

mindennapjaiban erőt meríthetünk az egri vár védőinek kitartásából, hősies magatartásából. Dobó István élete örök példája a hazaszeretetnek, a vitézi erényeknek, a szülőföldért való bátor kiállásának.

Bege Krisztina ungvári magyar konzul Dobó imájából olvasott fel részleteket. Ebből kiténik, hogy a hős várkapitány tisztában volt vele: a törökkel folytatott egyenlőtlen küzdelemben bármikor bekövetkezhet a vég, ám abban is biztos volt, hogy az igaz ügyet támogatja a Mindenható. Így a magyarok joggal bizhatnak abban, hogy erőfeszítéseiket siker koronázza. Dobó István Szerednye védjegye, hangsúlyozta a konzul, aki arra kérte a nagyközség lakóit, hogy híven őrizzék e nagyszerű férfiú emlékét. Erre tett ígéretet Kricki Emerih helyi polgármester, aki leszögezte: az egyetlen járható út a történelmi tények tisztelete. A falu első embere köszönetet mondott a megyei tanács képviselőinek, kiemelten Bátor Józsefnek, hogy felkarolták és támogatták a Dobó-nap megtartásával kapcsolatos kezdeményezést.

Égész nap forgott a körhinta, zakatolt a gyermekvasút, és a népiünnepélyre kilátogatók a nap folyamán számos mesterség műhelytitkaiba nyertek bepillantást. Emellett arcfestésre, hajfonásra és portré készítésére is lehetőség nyílt. A színpadon pedig egymást követték a látványos produkciók. A fellépések sorát a helyi óvodások műsora nyitotta meg. Komplet műsorral érkeztek a tiszacsomai Bokréta, az ungvári Csüllő

és Csipkés hagyományörző együttesek. Szép sikert aratott a munkácsi Rusznaki asszonykórus. Sokan keresték fel a kirakodó vásárt, a gyümölcsárusok standját. A régóta népszerű szerednye borok mellett más táj-jellegű nedűk kóstolására és vásárlására is lehetőség nyílt.

Ungvár: BercsényiFeszt másodszer

Ha izgalmas időutazáson szeretnénk részt venni, ahhoz elsősorban olyan helyszínt kell keresnünk, ahol ehhez a feltételek maximálisan adottak. Ilyen például az ungvári vár, melynek erős védművei, impozáns épületei, mitológiai alakokat ábrázoló szobrai mind-mind az évszázadokkal ezelőtti időkbe röpítenek bennünket. A múltidézt nagyban elősegíti – ha csak rövid időre is –, ha megpróbáljuk élővé varázsolni a letűnt kort. Amikor is elegáns lovas hintó járja a vár körüli utcákat, rajtuk korhű ruhába öltözött fiatal lányok és vitézek hívnak mulatságra. Végül a vár bejáratánál megjelenik maga az erődítmény ura, oldalán szíve választottjával, hogy emeljék a hetedhét országra szóló lakoma fényét.

Az Úr 1696. évében járunk, s gróf Bercsényi Miklós, Ung megye főispánja Csáky Krisztinával kötött boldog házassága évfordulóján nagyszabású ünnepséget szervez, melyre a nemes urak és hölgyek mellett hivatalosak a város polgárai is, papok, mesteremberek, kereskedők... Ma pedig a vidám hangulatú együttlét nyitányán maga Bercsényi Miklós, pontosabban az őt megismerő személyesítő beregszászi színész, Ferenczi Attila szól az egybegyűltekhez, tartalmas szórakozást kívánva minden jelenlévőnek.

– A Pro Cultura Subcarpathica fesztiváljain mindig egy, a magyarság szempontjából meghatározó történelmi személyiségnek állít emléket – hangsúlyozta megnyitó beszédében

Orosz Ildikó, a Rákóczi-főiskola rektora, a civil szervezet irányítója. – Szerencsés helyzetben vagyunk, mivel mind Dobó István, mind Bethlen Gábor, mind Bercsényi Miklós,

nem különben II. Rákóczi Ferenc kivítva az itt élő más nemzetiségek elismerését, emléküket ők is szeretettel és kegyelettel őrzik. Bercsényi Miklós sokat tett a vár, az azt körülölelő település fejlesztése érdekében, párjával, Csáky Krisztinával meghonosította a felvilágosult polgári lét szellemét a megyében, támogatta a kultúrát és a művészeteket – hangsúlyozta Orosz Ildikó.

Közöntőjében Buhajla József ungvári magyar főkonzul arra a harmonikus együttélésre emlékeztetett, amely Bercsényi korában és azután is mindenkor jellemezte a

vidékünkön élő népek és nemzetiségek közötti viszonyt. Ezt a mások tiszteletére épülő hagyományt kell a mai nemzedékeknek is ápolni és tovább adni.

A koncertet az ungvári Csüllő néptáncgyűttes műsora nyitotta meg, őket a nagygejőci Kincsó néptáncgyűttes tagjai követték, akik tavalyi megalakulásuk óta rengeteget fejlődtek, s ma már olyan színvonalas produkciókkal rukkolnak elő, amilyenre többnyire csak jelentős múlttal, szakmai tapasztalattal rendelkező formációk képesek. Két női folklóregyűttes is bemutatkozott Szerednyéről: a Szlovenka és a Rumének. A téglási kultúrház teljes felállásban volt jelen: a közönség nagy tapssal jutalmazta a Rózsa Népdalegyűttes, a Pergettyű Citera-zenekar, a Csalogány Asszonykórus és az Orchidea Néptáncsoport produkcióját. A munkácsi művelődési ház Rusznaki folklóregyűttese repertoárját ezúttal is úgy állította össze,

hogy nyilvánvalóvá váljon az ismert tény: a népzeneben állandóan tetten érhető, hogy a Kárpát-medencében élő különböző nemzetiségek kultúrája és természetesen a zenéje mennyire termékenyen hatott egymásra. A nagyszabású koncertet a megye határain túl is méltán népszerű Sodró együttes színvonalas műsora foglalta keretbe.

A BercsényiFeszt jótékonyági bállal vette kezdetét, másnap pedig a Balkán Fanatik fergeteges koncertjével, tűznyelők és tűzszonglörök lélegzetelállító produkciójával zárult a népiünnepély.

Bethlen-nap Huszton

Szerencsére nem csupán vesztett csatákból, bukott szabadságharcokból és forradalmakból, honjuktól elüldözött, hosszú bujdosásra kényszerült honfiak keserű történetéből áll a magyar történelem. Az elmúlt évszázadok során akadtak olyan államférfiak, akik messzemenően számolva a realitásokkal, kényesen ügyelve a politikai egyensúlyra, a nagyhatalmi érdekeket szem előtt tartva fel tudták virágoztatni a rájuk bízott régiót. Ilyen államférfi volt Bethlen Gábor fejedelem, akinek uralkodását Erdély aranykoraként jegyzi a história.

Külön szerencse, hogy a háromfelé szakadt ország azon része, ahol most mi élünk, a fejedelem birtokába került, így, ha csak rövid időn át, de eleink is részesültek abból a sok jóból – elsősorban létbiztonságból és kiszámíthatóságból, meg vallási türelemből –, amely Bethlen uralkodását jellemezte.

Bethlen Gábor 1613. október 23-án került Erdély élére. Fejedelmé válásának 400. évfordulóján, tehát 2013-ban a Pro Cultura Subcarpathica civil szervezet először szervezett Huszton Bethlen-napot. Idén pedig a város szépen rendezte hozott főterén immár hatodik alkalommal került sor a százakat megmozgató népiünnepélyre.

Már kora délelőtt felállították sátraikat

lovas hintón vonult át a fejedelem, szorosan nyomában díszes kíséretével. A több mint 400 évvel ezelőtti eseményeket a Salánki Ijászkör tagjai és a korabeli ruhákba öltözött főiskolás lányok elevenítették fel. A színpadon zajló jelenetből megtudhattuk, hogy Bethlen Gábor meghagyta Huszt város lakóinak valamennyi korábbi kiváltságát, és a vár irányításával testvérét, Bethlen Istvánt bízta meg.

„Nem tehetünk meg mindent, amit kell, de tegyünk meg mindent, amit lehet” – idézte Bethlen Gábor bölcs szavait Orosz Ildikó, a Rákóczi-főiskola rektora, a Pro Cultura Subcarpathica civil szervezet irányítója, aki a továbbiakban arra emlékeztetett, hogy 400 év elmúltával a kárpátaljai magyarok helyzete alig változott. Ha nem vigyázunk, a nagyhatalmi csatározásokban elvész ez a maroknyi magyarság.

Szilágyi Mátyás bereg-

a kismesterségek művelői: a hímzők és szövők, bőrizők, fafaragók, gyerekjáték- és mézeskalács készítő, pólófestők, gipszöntők, harisnyavirág-készítők, hogy akinek kedve tartja, az kipróbálhassa magát ezekben a tudományokban. Volt is nagy érdeklődés, különösen a gyerekek körében, emellett számos finomságot, gyümölcsöt, sajtot, mézet és méhészeti terméket, illetve tájjellegű borokat lehetett vásárolni.

A megemlékezés a helyi református és római katolikus templomban ünnepi istentisztelettel vette kezdetét. Majd a főtéren

szászi magyar főkonzul arra emlékeztetett, hogy szükség van a Bethlenhez hasonló példaképekre. Vele nem csupán az itteni magyarság tud azonosulni, hanem a többségi nemzet képviselői is. Sajátos hangu-

lata van az itteni népiünnepélynek, mivel a kárpátaljai magyarság az itt felmutatott kulturális, szellemi értékekkel a megízlelhető kulináris finomságokkal szimpatikussá teheti magát az itteni szláv ajkú polgárok körében. Bizonyítván, hogy rátermett,

tehetséges és szorgalmas lakói vagyunk ennek a tájnak, amely a szülőföldünk.

Ivan Fegyko polgármester-helyettes beszámolt róla, hogy Huszt kicsiny magyar közössége élvezi a szláv nyelvű többség szimpátiáját. A szónok köszönetet mondott a szervezőknek a nagyszerű rendezvényért.

Kölcssey epigrammájának köszönhetően, amely a nemzet valamennyi tagja számára kijelöli a feladatokat – hass, alkoss, gyarapíts! –, Huszt végérvényesen a magyar történelmi emlékezet részévé vált – hangsúlyozta Sari József, a KMKSZ

Felső-Tisza-vidéki Középszintű Szervezetének elnöke, aki annak a reményének adott hangot, hogy még sokáig lehet hallani a magyar szót ezen a tájon.

Immár hagyomány, hogy a fesztivál egyben a környékbeli népi együttesek színpompás seregszemléje. A monstre koncert során Huszt, Visk, Bustyaháza, Aknaszlatina hagyományörzői mellett a közönség nagy tapssal jutalmazta a tiszacsomai Bokréta hagyományörző csoport fellépését. A Rusznaki népi együttes (Munkács) a helyi ruszin folklórkinés bemutatása mellett arra is vállalkozott, hogy magyar népdalokat szólaltasson meg. Tette ezt nagy sikerrel.

A népiünnepély Magyarország egyik legfelkapottabb könnyűzenei együttesének, a Leander Killsnek a koncertjével ért véget.

Az összeállítást

Kovács Elemér készítette

Botlik József

Kárpátalját szolgálták

(Folytatás. Elejét lásd lapunk előző számában.)

Háпка Péter dr., 1942-től vitéz dr. Kókényesy Háпка Péter gyakorló ügyvéd (Técső, Máramaros vm., Técsői járás székhelye).

Kókényes községben (Máramaros vm.) 1885-ben született görögkatolikus családban. A kolozsvári egyetemen folytatott jogi tanulmányai után 1909-ben Máramarosszigeten szerzett ügyvédi oklevelet, majd a Tisza mentén elhelyezkedő hajdani máramarosi koronavárosban, Técső járási székhelyen nyitott irodát. A Nagy Háború kitörésekor, 1914-ben a 3. honvéd tüzérezredhez vonult be. Két és fél évig keményen küzdött az orosz (keleti), a román és az olasz harctereken. Hősies helytállásáért négy alkalommal különböző vitézségi hadiérmekekkel tüntették ki. Olaszországi hadifogságából 1919 márciusában szabadult, és tartalékos hadnagy rendfokozattal szerelt le. Ezután hazatért. Técső április 17-én román katonai megszállás alá került, majd távozásukat követően július végén vonultak be a csehszlovák csapatok.

Az államfordulat után Háпка Péter szinte valamennyi magyar megmozdulás szervezője és irányítója Kárpátalján, a magyar pártszerveződés elnökségi tagja. Ezenkívül folyamatosan részt vett Técső képviselőtestületében, valamint a közbirtokosság vezetőségében. Az eredetileg magyar–ruszin származású görögkatolikus pap, Volosin Agoston miniszterelnök vezette „Kárpáti Ukrajná”-ban 1939. január-februárban állandó hatósági üldözöttségben volt része, két ízben is letartóztatták. Técsőn a lefegyverzett cseh csendőrök és pénzügyőrök felszerelésével titokban mégis nemzetőrséget szervezett, amellyel nemcsak a valahai koronavárost, hanem a szomszédos falvakat is megvédelmezte 1939. március 16-a éjjel, amikor a Magyar Királyi Honvédség csapatai felszabadították a területet a kárpátukrán uralom alól.

Háпка Pétert ezt követően a magyar kormány a Técsői járás miniszteri biztosságá nevezte ki. Az 1939. évi kárpátaljai címtár szerint Técsőn ekkoriban ügyvédi gyakorlatot is folytatott. Kárpátaljai képviselőként hívták be a Magyar Országgyűlés Képviselőházába, ahol 1939. június 30-án foglalta el a helyét, amikor az igazságügyi, illetve a mentelmi bizottság tagjává választották. Háпка 1940. április 30-án lemondott képviselői megbízatásáról, ezzel kapcsolatos levelét ezen a napon olvasták fel a képviselőházban. Egy héttel korábban, április 24-én ugyanis Radocsay

László igazságügy-miniszter előterjesztésére Magyarország kormányzója Háпка Péter técsői ügyvédet „a kárpátaljai terület kormányzói biztosa mellé, az igazságügyi minisztérium központi fogalmazási tisztviselőinek létszámába” miniszteri tanácsossá nevezte ki.

Horthy Miklós kormányzó 1941. december 6-án Nemzetvédelmi Keresztet adományozott számára. Técső koronaváros képviselőjében 1942. február 6-án hívták meg ismét a Magyar Országgyűlés Képviselőházba – ekkor már vitéz Kókényesy Háпка Péter néven, mint nyugalmazott miniszteri tanácsost –, ahol február 9-én Tasnádi Nagy András házelnök mutatta be. Érdeklődés, hogy nem kettős névvel szerepelt – dr. Háпка Péter miniszteri tanácsos – néhány héttel később, amikor Bánffy Dániel földművelésügyi miniszter 1942. áprilisában a Técsői járás területére vadászati tudósítónak kinevezte. Az 1942. május 15-e után megjelent közhivatali cím- és adattár viszont Vitéz Kókényesy (Háпка) Péter néven jegyezte. A törvényhozásban 1942. március 12-étől a közigazdasági és közlekedésügyi, majd 1943. április 13-ától a társadalompolitikai bizottság tagja 1944. november 6-ig, amikor mindkét tisztségében megerősítették. A képviselőházban egyetlen alkalommal sem szólalt fel.

Kárpátalja 1944 októberi szovjet katonai megszállása elől a trianoni országrészre menekült. A Dunántúlon telepedett le, és 1945-ben Lengyeltóti községben (Somogy vm.) ügyvédi irodát nyitott. Egy évtized múltán, 1955-től már ügyvédi munkaközösségben dolgozott, de az 1958. évi felülvizsgálat során alkalmatlanság címén törölték az ügyvédek névjegyzékéből.

Kókényesy Háпка Péter 1961-ben hunyt el Lengyeltóti járási székhelyen, 76 éves korában.

A Somogy Temetkezési Kft. honlapján „Lengyeltóti település híres embere” címmel látható síremlékének fényképe, alatta néhány soros életrajza. A sírkövére vésett felirat: „Dr. Kókényesy Péter ügyvéd”. Mellette nyugszik felesége, született Novák Aranka (1900–1990).

Hokky Károly (az USA-ban: Charles) tanár, tanügyi főtanácsos, felsőkereskedelmi iskolai igazgató, politikus (Nagyszöllös, Bereg és Ugocsa k. e. e. vm.).

Abaújszépi községben (Abaúj-Torna vm.) született 1883. január 31-én. Középiskolai tanulmányai után Rozsnyón érettségizett. Felsőfokú tanulmányait a budapesti és a kolozsvári tudományegyetem bölcsészkarán végezte, és 1908-ban középiskolai tanári oklevelet szerzett.

Pályáját mint gyakorló tanár a budapesti Damjanich utcai főgimnáziumban kezdte, később Kassára a felsőkereskedelmi iskola rendes tanárává nevezték ki.

Az első világháborúban a 34. gyalogezred tartalékos tisztjeként vonult hadba. Az orosz arcvonalon küzdött, súlyosan megsebesült. Gyógyulása után a megszállt szerbiai területeken, Belgrádban, az ó-romániai Havasalföldön Királyvára (Craiova), valamint az olaszországi Udine városában harcvonal mögötti szolgálatot teljesített. Az 1918 őszi katonai összeomláskor főhadnagyi rangban szerelt le, ezután hazatért Kassára, és folytatta tanári pályáját. Kiállt a magyarság jogai mellett, ezért a csehszlovák hatóságok 1919 októberében elbocsátották állásából.

Hokky Károly az államfordulatot követően egész munkásságát a kárpátaljai magyar nemzetkisebbség és a ruszinság megszervezésére, érdekvédelmére fordította. Ungváron 1921 és 1929 között a *Határszéli Újság* szerkesztője, majd 1922-től 1938-ig a korszak legkiválóbb újságja, a *Prágai Magyar Hírlap* munkatársa. Miután 1920. március 20-án Pozsonyban megalakult az Országos Keresztényszocialista Párt, Kárpátalján is megkezdte annak szervezését. Ezt a munkát sikerrel végezte el, és 1921-ben már a tömörülés kárpátaljai szervezetének főtájkára, később ügyvezetője. Utóbbi tisztségében olyan sikeresen működött, hogy a magyar mellett a pártnak külön német, ruszin, sőt román tagozata is volt. Például a máramarosi románajkú Középpapsa községben a párt listájára 900 szavazatot adtak le, miközben a legnagyobb népességű magyar községben csak 1100 voksot kapott.

A kárpátaljai tartománygyűlés felállítása során, 1928-ban Hokky Károlyt a testület tagjává, 1929-ben a prágai csehszlovák nemzetgyűlés képviselőjévé, 1935-ben az utóbbi szenátorává választották. A Rahói járásban, ahol viszonylag kevés magyar élt, az előbbi választásokon a keresztényszocialista párt négyezer szavazatot szerzett, amivel megközelítette a legerősebb csehszlovák párt eredményét. A prágai nemzetgyűlés külügyi bizottságában foglalt helyet, a felszólalásait mindig magyar nyelven tartotta. Rendszeresen támogatta anyagilag a különféle felvidéki magyar intézményeket, 1937-ben például a komáromi magyar gimnáziumot annak Menza-ünnepélye alkalmából. A csehszlovák hatóságok az 1938. szeptember 24-én, az országos katonai mozgósítás napjaiban a kárpátaljai keresztényszocialista pártot is feloszlatták, a helyiségeit bezárták. Hokky 1939. január 28-án interpellációt jegyeztetett elő a prágai parlamentben az Egyesült Magyar Párt kárpát-ukrajnai betiltása, és az ott élő magyarságnak a választásból hatósági erővel való kirekesztése miatt. Egy hét múltán, február 6-án a prágai Legfelsőbb Közigazgatási Biróság Hokky Károlyt megfosztotta szenátori megbízatásától.

Amikor a Magyar Királyi Honvéd-

■ ség 1939. március 15. és 17. között háromnapos hadműveletével Kárpátalja hegyvidéki területe két évtizedig tartó idegen megszállás után felszabadult, Hokky Károly az ekkor megalakult Magyar Nemzeti Tanács elnöke lett. Az 1939. évi címtár szerint a nagyszőlősi Polgári Dalegyesület elnöki tisztségét is betöltötte Hóman Bálint vallás- és közoktatásügyi miniszter előterjesztésére. Horthy Miklós kormányzó 1939. június 26-án tanügyi főtanácsossá és felsőkereskedelmi iskolai igazgatóvá nevezte ki.

Hokky Károly négy nap múlva, június 30-án foglalta el a helyét az újonnan alakult Magyar Országgyűlés Képviselőházában, és az ekkor még csonka Ugocsa vármegye egyetlen küldöttjének, a Nagyszőlősi járás képviselőjének tekintették. Az előbbi időponttól a közoktatásügyi, a zárszámadás-vizsgáló, illetve a naplóbíráló bizottság tagjává választották, mely tisztségeit 1944. november 6-áig töltötte be. Közben a közoktatásügyi testület tagja 1940. október 22-éig, majd 1942. március 12-étől. Hasonlóan 1944. november 6-áig, amikor megerősítették naplóbíráló bizottsági tisztségében.

A képviselőházban hét alkalommal szólalt fel. Az 1939. november 9-én tartott 48. ülésen az 1939/40. évi számadási időszakra készült állami költségvetés honvédelmi tárcához kapcsolódó részéről; az 1939. december 7-én lezajlott 64. tanácskozáson az 1939/40. évi számadási időszakra vonatkozó állami költségvetésről szóló törvényjavaslatról mondta el a véleményét. Az 1941. december első napján tartott 228. ülésen az 1942. évi állami költségvetés vitájában vett részt. Az 1940. november 29-én lezajlott 163. tanácskozáson az 1941. évi állami költségvetéssel kapcsolatban mondta el észrevételeit. Üdvözölte Teleki Pál miniszterelnök intézkedését, miszerint Kárpátalján a hivatalnokok és a csendőrség tanulják meg a ruszin nép nyelvét. Az 1941. december első napján tartott 228. ülésen az 1942. évi állami költségvetésről szóló törvényjavaslat folytatódó tárgyalásán szólalt fel. Az 1942. november 11-én lezajlott 304. tanácskozáson az 1943. évi; az 1943. november 17-én tartott 338. ülésen az 1944. évi állami költségvetési törvényjavaslat vallás- és közoktatásügyi tárcához tartozó részének vitájában fejtette ki álláspontját. Az 1943. december 15-én tartott 355. tanácskozáson a gazdasági- és hitelélet rendjének, továbbá az államháztartás egyensúlyának biztosításáról alkotott 1931. évi XXVI. törvényekbe a minisztériumoknak adott és utóbb kiterjesztett felhatalmazás további meghosszabbításáról szóló törvényjavaslatról mondta el észrevételeit.

Hokky Károlyt 1941. október első napján Horthy Miklós kormányzó Nemzetvédelmi Kereszttel tüntette ki. A többszöri államfordulat következtében Ugocsa vármegye levéltára nagy veszteségeket szenvedett, ennek enyhítésére Hokky 1943-ban az intézménynek adományozta az általa összegyűjtött, Kárpátalja cseh uralom alatt (1919–1939) megjelent valamennyi magyar nyelvű sajtótermékét, hogy a közel két évtized történéseit megőrizték az utódok számára.

A Kárpátalja felé 1944 őszén közeledő szovjet Vörös Hadsereg elől Hokky Károly az országból nyugatra menekült. Ezt követően évekig az amerikai megszállási övezetben, Bajorországban élt a családjával. Erre utal, hogy fia, István 1947–1948-ban a Passau közelében, a Duna partján fekvő Waldwerke elnevezésű menekülttáborban a magyar gyermekek számára létesített ún. Passauai Magyar Iskolában tanult.

Közben Hokky Károly neve is megtalálható a 1946. augusztus első napján keltezett *Bővített III. Kimutatás*ban, amelyet a háborús bűnösökről állítottak össze az 1945. január 20-án aláírt magyar fegyverszüneti egyezmény 14. §-ának rendelkezésére. A nyilvántartáshoz csatolt jegyzék címe: „*A [Törvényhozók] Nemzeti Szövetség[e] eddig még nem szerepelt képviselőházi tagjai*”, akiket ugyancsak háborús bűnösnek minősítettek.

Hokky Károly a családjával együtt Bréma Szabad Hanza-város tartomány második legnépesebb városából, Bremerhavenből 1952. február 3-án indult útnak az USS General S. D. Sturgis nevű hajóval a tengerentúlra. Tizenegy nap múltán, 14-én érkeztek meg a New York-i kikötő bejáratához, az Ellis Islandon (Ellis-sziget) működő bevándorlókat ellenőrző állomásra. A család Clevelandban telepedett le.

A volt kárpátaljai országgyűlési képviselő hamarosan csatlakozott a még 1947 novemberében New Yorkban létrejött Magyar Nemzeti Bizottmányhoz, amelynek Hokky egyébként már 1950 elejétől volt európai tagja. Ezután teljesedett ki magyar kisebbségi nemzetvédő tevékenysége. Már USA-ba érkezésének évében, 1952-ben, Clevelandban alapító elnöke a Kárpátaljai Magyarok Szövetségének, majd éveken keresztül a New Yorkban székelő Kisebbségstudományi Felvidéki Tudományos Társaság ügyvezető elnöke, valamint a Clevelandi Magyar Könyvkiadó elnöke.

Hokky Károly 1971. január 16-án hunyt el Clevelandban, 88 éves korában. A Münchenben megjelenő *Életünk*, „*Az európai magyar katolikusok lapja*” gyászjelentéséből: „1966-ban angol nyelvű könyvében (...) Kárpátalja és magyarságának félelmeit tárta a világ elé. Felesége, szül. Krasznay Margit, fia, leánya és 8 unokája gyászolják az egész magyar közélettel együtt.”

Mátyás király, a mecénás és katona

Nem ellenségeink számát kell gyarapítani, hanem azon szövetségeseinkét, akikkel együtt eredményesen végre tudjuk hajtani közös stratégiai céljainkat – ez lehet az egyik fontos üzenete Mátyás király életművének. S bár uralkodása óta több mint félezer esztendő telt el, a fenti megállapítás semmit sem veszített aktualitásából, hangzott el azon kiállítás megnyitóján, amelyet a nagy reneszánsz uralkodó tiszteletére szerveztek a Rákóczi-főiskolán.

A Magyarság Háza megrendelésére a fémkeretes tablókat Merényi Zoltán és Simodi András készítette el. A két szakember úgymond hozott anyagból dolgozott. A kiállítás a legendás király életútjának egy-egy fontos állomását a róla szóló regényrészletek, tanulmányok, történetírói feljegyzések révén mutatja be.

Az írások nem a mesehőst, az igazságosztó bölcs uralkodót keltik életre, hanem inkább azt a sokoldalú, határozott egyéniséget, akinek az oszmán-török fenyegetettség árnyékában Európa szívében sikerült egy erős államot létrehozni, ahol jogbiztonság és kiszámíthatóság jellemezte a mindennapokat, hangsúlyozta köszöntő beszédében Orosz Ildikó, a főiskola rektora. Már csak ezért is szimpatikus számunkra ez a nagy egyéniség.

A Hunyadi-család megmutatta, hogy a köznemesség is nagyszerű embereket képes az ország szolgálatába állítani, kezdte megnyitó beszédét Csibi Krisztina, a Magyarság Háza igazgatója, aki arra is rámutatott, hogy az uralkodónak nem minden intézkedése nyerte el a társadalom különböző rétegeinek tetszését. A nemesekre kirótt adó nyilvánvalóan nem volt szimpatikus a kiváltságos osztály tagjai számára, s bizonyára a bírósági reformnak is akadtak ellenzői. Annak jelentőségét sem mindenki ismerte fel a kortársak közül, hogy az ország függetlensége biztosításához a jelen helyzetben zsoldos hadseregre van szükség. S az is a későbbi korokban vált bizonyossá, hogy a művészetek és a tudomány támogatására költött jelentős összeg nem kidobott pénz.

Szilágyi Mátyás beregszászi magyar főkonzul arra emlékeztetett, hogy azért is érdemes Mátyás korával behatóbban megismerkedni, mivel láthatjuk, hogy egy ország – nevezetesen a mi hazánk – miként erősödik és válik európai középhatalommá úgy, hogy közben támogatókat szerez az oszmán-török hódítók feltartóztatásához.

Kész Barnabás, a Rákóczi-főiskola történelmtanára szintén a reneszánsz uralkodót állította a mai fiatalság elé példaképül. Hunyadi Mátyás volt olyan önzetlen és nagyvonalú, hogy a tudományokat és a művészeteket saját birtokainak védelméből támogatta, ebből mi, kisebbségben élő magyarok, akár azt a következtetést is levonhatjuk, hogy nem csupán szellemi erőfeszítéseket kell tenni megmaradásunkért, közösségi életünk fenntartása érdekében olykor anyagi áldozatokat is kell hozni.

Eszenyi Gábor

Többszörös jubileum az Ungvári Nemzeti Egyetemen

Az ungvári Ilkó Galéria adott otthont annak az ünnepi testületi ülésnek, amelyet az Ungvári Nemzeti Egyetem Magyar Filológiai Tanszéke létrejöttének 55., a Hungarológiai Központ megalapításának 30., illetve a Magyar Tannyelvű Humán- és Természettudományi Kar (2017-től Ukrán–Magyar Oktatási-Tudományos Intézet) létrehozásának 10. évfordulója alkalmából szerveztek.

Spenik Sándor, az Ukrán–Magyar Oktatási-Tudományos Intézet (UNE UMOTI) igazgatója kijelentette: bár Ukrajna sokat változott az elmúlt évtized során, azok az alapelvek, amelyeket a magyar kar alapítói önmaguk és a közösség számára megfogalmaztak, továbbra is szilárdak – olyan minőségi oktatást nyújt, illetve olyan értelmiséget nevel Kárpátalja magyar közössége számára, amely képes szülőföldjén boldogulni. Emellett tudását tanítványainak, a következő nemzedéknek már megsokszorozva tudja továbbadni. Elmondta: az alapítás nehézségei után

a karon (majd intézetben) kiemelt figyelmet fordítanak a tudományos kutatásokra. A magyar hallgatók számos nemzetközi verseny, konferencia dobogós helyezését hozták el az elmúlt években. Az elmúlt esztendő eredményei számokban is fajsúlyosak – több mint 1700 diák vehette kézhez diplomáját a magyar karon, többségük sikeresen elhelyezkedett a munkaerőpiacon. A végzősök nagy része tovább halad a tudományos pályán, 27-en sikeresen védtek meg doktori értekezésüket.

Ugyancsak optimista hangnemet ütött meg ünnepi beszédében Dr. Volodimir Szmolanka professzor, az Ungvári Nemzeti Egyetem rektora. Mint mondta, az Ukrán–Magyar Oktatási-Tudományos Intézet ugyan az egyetem egyik legkisebb strukturális egysége, azonban eredményei mindig az élbolyba emelik. Bár az elmúlt időszakban a tanári kar, illetve a diákság jelentős eredményeket ért el a tudományos kutatások terén, ezeket tovább lehet fokozni.

2014-ben jelentős áttörésre került sor – már nem csupán elismerték azt a tudást, amelyet az egyetem töretlenül biztosít immár anyanyelven is, de támogatandónak is találták annak munkáját. Ennek eredményeként indultak meg a különböző szintű fejlesztések: a könyvtár, a szaktantermek, a laboratórium, az oktatói infrastruktúra. Az egyik legfontosabb eredmény pedig az európai színvonalú kollégium, illetve az egyetem egészét is kiszolgáló sportlétesítmények kialakítása volt. Ebben a magyar kormány, illetve különféle közalapítványai mellett a legfontosabb partner a Magyar Nemzeti Bank PADOC Alapítványa volt. Beszámolt arról is, hogy az oktatás mellett

Az ünnepség keretében adták át az egyetem elismerő oklevelei, amelyekkel a rektor Imre Gyula igazgatóhelyettes, Nagy Natália, Csuka Emőke, Turóci Jolán, Kulcsár Tímea és Belikánics László oktatók, tudományos munkatársak szakmai tevékenységét ismerte el.

Dr. Lizanec Péter professzor, az intézet tiszteletbeli igazgatója a kezdetekre emlékezett. 2008-ban, bár minden készen állt az ünnepélyes megnyitóra, az oktatási minisztérium és az egyetem vezetése az esetleges negatív médiavisszhangtól tartva megpróbálta elhalasztani az eseményt. A magyar kar akkor frissen kinevezett vezetője, Spenik Sándor azonban magára

vette a felelősséget, és 2008. szeptember 25-én hivatalosan is megnyitotta kapuit a Magyar Tannyelvű Humán- és Természettudományi Kar.

– Amikor mindenki rombol, Magyarország akkor is építkezik – kezdte ünnepi beszédét Potápi Árpád János, a Miniszterelnökség nemzetpolitikai államtitkára. – A kárpátaljai magyarság sorsa az egész magyar nemzet közös ügye, így a közösség mostani megpróbáltatásai egyben a magyarság nagy erőpróbái. A politikus emlékeztetett Orosz Ildikónak, a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola rektorának az 1956-os forradalom 62. évfordulóján tartott budapesti megemlékezésen elmondott beszédére, miszerint „a kárpátaljai magyarok nem akarnak többet, mint amire minden ember vágyik, hogy családjuknak többé-kevésbé kiszámítható jövőt építhessenek olyan közegben, ahol biztonságban érezhetik magukat”. Ennek kapcsán kiemelte: amikor Kárpátalján lábbal tiporják a magyar közösség jogait, amikor veszély fenyegeti a magyar iskolák megmaradását, akkor nekünk közösen kell megteremtelnünk a megmaradás feltételeit. Mint mondta, amikor rossz emlékü listázásokkal találkozunk, amikor a megfélemlítés, a zsarolás jellemző, amikor ellenségnek kiáltják ki a magyar közösség őrállóit, akkor csak egymás segítségére számíthatunk. Potápi Árpád János fontosnak nevezte az intézetben zajló munkát, amelynek eredményeként az idén megkaphatta a nemzetpolitikai jelentőségű intézmény címet. „Több mint 300 diákot támogatunk azzal, ha ezt a kart támogatjuk. A további időszakban is számíthatnak segítségre, vannak még közös célok, amivel előre tudunk lépni. Kívánom, hogy a magyar intézet még nagyon sokáig legyen bástyája ennek a nemzedéknek” – zárta beszédét Potápi Árpád János.

Bacscai József, a Külgazdasági és Külügyminisztérium helyettes államtitkára az ukrán–magyar viszony kapcsán elmondta: a párbeszéd és a tárgyalás a cél, illetve a megoldás. A közös kapcsolódási

A haza szolgálatában

■ pontokat kell megtalálni. Magyarország a kárpátaljai magyar közösségre az államaink együttműködését elősegítő erőforrásként tekint. Ezt szolgálja az a támogatási rendszer, amelyet a szülőföldön való megmaradás megőrzése céljából nyújtunk. A magyar kormány álláspontja megingathatatlan, a továbbiakban is kiáll a magyar kisebbségért, mondta a politikus.

Az ünneplőket köszöntötte Juhász Hajnalka, az Országgyűlés Külügyi Bizottságának alelnöke, Kocsis Károly, a Magyar Tudományos Akadémia elnökségi tagja, Bartha Elek, a Debreceni Egyetem rektorhelyettese, Viktor Mikulin, a Kárpátaljai Megyei Állami Közigazgatási Hivatal vezetőjének helyettese.

Barta József, a Kárpátaljai Megyei Tanács első elnökhelyettese Mihajlo Rivisz tanácselnök és Brenzovics László KMKSZ-elnök üdvözlésének tolmácsolását követően a megyei tanács kitüntetéseit nyújtotta át Lizanec Péter tiszteletbeli dékánnak, Zékány Krisztina, Kiss Éva és Mikla Viktor tanszékvezetőknek, illetve elismerő oklevélben részesítette Györke Magdolnát, Istvány Andreát és Troski Viktort.

Az UNE UMOTI Tudományos Tanácsa 2018 szeptemberének végén megtartott ülésén úgy határozott, hogy díszoklevéllel mond köszönetet mindazoknak, akik ott álltak a kar bölcsőjénél, illetve az elmúlt évtizedben segítettek annak fejlődését. Spenik Sándor igazgató a testület nevében Gajdos Istvánnak, az UMDSZ korábbi elnökének, Potápi Árpád János nemzetpolitikai államtitkárnak, Naszvadi Györgynek, a Nemzetgazdasági Minisztérium államtitkárnak, Bacsakai Józsefnek, illetve Buhajla Józsefnek, Magyarországon Ungvári Főkonzulátusa korábbi és jelenlegi főkonzuljának nyújtott át kitüntetések.

Zárszóként Zubánics László igazgatóhelyettes, a Kárpátaljai Magyar Felsőoktatás Fejlesztéséért Alapítvány elnöke összegezte az elmúlt tíz évet, kiemelte Gajdos István tevékenységét, és megköszönte minden munkatársnak az eddig végzett áldozatos munkáját.

Az ünnepség a BorzsaVári népi zenekar és a Kárpátaljai Megyei Filharmonia művészeinek előadásával zárult.

f-y

Száz éve ért véget az I. világháború. Az 1914 és 1918 közt zajló Nagy Háború volt a történelem egyik legjelentősebb és legpusztítóbb háborúja, amely 15 millió halálos áldozatot követelt. Sajnos a háború vidékünket sem kerülte el. A legsúlyosabb harcok talán a Keleti-Kárpátok gerincén található Uzsoki-hágónál zajlottak, ahol az osztrák-magyar hadsereg kétszer is fontos csatát vívott a betörő orosz cári csapatokkal. Az Ung völgyében állomásozó hadtest irányítója Szurmay Sándor magyar királyi honvédtiszt volt.

2018 novemberében a Szolyvai Emlekpark bejáratánál álló kápolna falán a Beregszászért Alapítvány jóvoltából emléktáblát avattak tiszteletére.

Avató beszédében Dalmay Árpád, a Beregszászért Alapítvány kuratóriumának elnöke méltatta Szurmay Sándor életművét, elévülhetetlen érdemeit, dicsérte bátor, hazafias tetteit.

Vitéz uzsoki báró Szurmay Sándor 1860. december 19-én született a Krassó-Szörény vármegyei Boksánybányán. 22 éves korában lépett katonai pályára, ahol az első világháború kitöréséig altábornagyi rangig jutott.

tragikus következményekkel járó orosz inváziótól. Más csatákban is győzelmeket aratott.

Szurmay 1917 februárjáig maradt a róla elnevezett hadtest parancsnoki tisztségében, ekkor szolgálaton kívüli viszonyba helyezték. IV. Károly király 1917. február 19-én Szurmay Sándort magyar királyi honvédelmi miniszterré nevezte ki Tisza István kormányában. 1917. augusztus 21-én gyalogsági tábornokká léptették elő. Miniszteri tárcáját a következő kormányokban (Esterházy Móric, majd Wekerle Sándor) is megtartotta, egészen az összeomlásig, 1918. október 31-ig.

1917-ben az Uzsoki-hágó 1915-ös visszafoglalásáért és hősi védelméért megkapta a Katonai Mária Terézia-rend lovagkeresztjét. Ugyanabban az évben IV. Károly királytól megkapta az uzsoki bárói rangot (emlékezve az Uzsoki-hágónál teljesített hőstetteire).

A világháború alatt Szurmay egy, a nevét viselő jótékonyági alapot hozott létre a honvédség, a népfelkelés és a csendőrség hadirokkantjai és az elesettek özvegyei, árvái javára.

Vitéz uzsoki báró Szurmay Sándor nyugalmazott magyar királyi vezérezredes

1914 októberében honvédelmi államtitkárrá nevezték ki, de már novemberben harctéri szolgálatra jelentkezett, és átvette a 38. honvéd gyaloghadosztály parancsnokságát. 1914 novemberének végén kinevezték az Ung völgyében álló, később róla elnevezett honvéd hadtest parancsnokává.

Az általa irányított hadcsoportok 1914–1915-ben sikeresen visszaverték az Uzsoki-hágó birtokbavételéért többször is támadást indító, hatalmas túlerőben levő orosz egységeket. Ezzel vidékünket és Magyarországot velünk szomszédos vármegyéit is megvédte a bizonyosan

1945. február 26-án hunyt el Budapesten, 85 éves korában. A Kerepesi úti temetőben helyezték örök nyugalomra. Budapesten a XVI. kerületben fásort neveztek el róla.

Dalmay Árpád hangsúlyozta: Szurmay Sándor emléktáblájának avatását a már említett évfordulón kívül még egy sajnálatos folyamat teszi aktuálissá: most is meg kell állítani a Kárpátok hágóin azt a szellemi inváziót, amely Kárpátalja nemzetiségi békéjét fenyegeti. Reméljük, akadnak újabb Szurmay Sándorok, akik teljesíteni tudják ezt a nem könnyű feladatot.

Tudósítónk

Huszonöt éves a beregszászi magyar színház

Fesztivállal ünnepelték a születésnapot

A Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színház (korábbi nevén Illyés Gyula Magyar Nemzeti Színház) idén ünnepli fennállásának 25. évfordulóját. Ezt a születésnapot nem is lehetett volna szebben, felemelőbben megünnepelni, mint egy egyhetes színházi fesztivállal.

Október 24-én vette kezdetét és 31-ig tartott a III. Nemzetközi Sztalker Színházi Fesztivál. Ennek során színpadra léptek a budapesti Nemzeti Színház, valamint a debreceni Csokonai Színház művészei, de láthattuk a Kárpátaljai Megyei Ukrán Zenei-Drámai Színház, illetve a kijevi Ivan Franko Ukrán Nemzeti Színház vendégjátékát is.

A beregszászi színház felújítás alatt áll, nagyobb része már készen van, a bejárat is visszakerült eredeti helyére. Belépve a teátrumba az ember szíve örül, hiszen a látvány önmagáért beszél, a nézők immár méltó helyen tekinthetik meg a nagyszerű előadásokat, és a színészek, akiknek ez a második otthonuk, sokkal jobban érezhetik itt magukat.

A nagyérdemű elsőként *A szarvasa változott fiú. Kiáltás a titkok kapujából* című darabot tekinthette meg.

Az előadás előtt Kacsur András igazgató köszöntötte a megjelenteket.

Meghatódvá beszélt a mögöttük álló huszonöt évről, különös tekintettel arra, hogy a társulat egy nagy család.

– Minket a közös tenni akarás és a közös dac kötött össze, mert csak ennek tudható be, hogy hosszú éveken keresztül, annyi nehézség ellenére működünk, s úgy vélem, nem is akárhogyan: nehéz lenne felsorolni, hogy az elmúlt években hány nemzetközi színházi találkozón mutatkoztunk be. Vidnyánszky Attila volt az alapítója, aki lelke a színháznak,

aki a mai napig főrendezője a teátrumunknak. Rajta kívül nagyon sokan segítettek abban, hogy a színház éljen és működjön. Elsőként a közönséget említeném, hiszen nekik játszunk, értük vagyunk – hangsúlyozta az igazgató, majd azon reményének adott hangot, hogy még nagyon hosszú ideig él a beregszászi színház, s fejlődésre is képes lesz az itt élő magyar emberek örömeire, meglepedésére.

Vidnyánszky Attila felelevenítette a kez-

deteket. Mint mondta, valami megmagyarázhatatlan dolog, ami összetartotta ezt a csapatot, hiszen volt idő, amikor havonta azt érezték, be kell zárni a színház kapuját, nincs tovább.

– Hála legyen a Jóistennek, huszonöt év elteltével is itt vagyunk, szolgálunk, és a legnagyobb eredményünk kétség kívül az, hogy ennek a kis közösségnek, amelyért vagyunk, amelyből születtünk, és amely táplál minket, fontosakká váltunk. De meg szeretném köszönni a társulatnak is a

kitartást – mondta a főrendező. Hozzátette, a kis színház léte cáfolja azt, miszerint csak nagy városokban, kulturális központokban lehetséges az igazi, magas művészet.

– Mi itt kompromisszumok nélkül, a legmagasabb szintű művészettel próbálkoztunk több-kevesebb sikerrel, de úgy gondolom, hogy szégyellnivalónk nincs, ugyanis tizenhét ország fesztiváljain mérettettünk meg. Kevés olyan magyar–ukrán színház van, amelyik hasonló teljesítménnyel rendelkezik. Nem véletlenül mondtam, hogy magyar–ukrán, hiszen (most lehet, hogy hihetetlen) Ukrajna és Magyarország közreműködésével jött létre a beregszászi színház, miniszterek jöttek ide és fogtak össze ezelőtt huszonöt évvel, hogy legyen ez az intézmény. Több mint két évtized után csak kívártuk azt is, hogy az épület méltó legyen egy teátrumhoz – mondta. Végül a színészek eddigi munkásságát méltatta, hangsúlyozta, ennek a színháznak a szellemi magja működtette a Csokonai Színházat nyolc évig, s működteti most Magyarország, nemzetünk első számú teátrumát, a budapesti Nemzeti Színházat.

A közönség egy héten át habzsolhatta a jobbnál jobb előadásokat. A Nemzeti Színház előadásában láthattuk a *János vitéz misszió* és a *Fodrászsnő* című darabot, Szűcs Nelli önálló estjén Fedák Sári életútját idézte fel, két estén a debreceni Csokonai Színház produkciójára került sor, majd a Kárpátaljai Megyei Ukrán Zenei-Drámai Színház vendégjátékát tekinthették meg a színházba betérők. Levetítették Kulin Zoltán *az Ide nekem az oroszlánt is!* című díjnyertes filmjét, a debreceni Csokonai Színház kórusának művészei pedig opera- és operettgálára invitálták az érdeklődőket.

Az egyhetes fesztivál a kijevi Ivan Franko Ukrán Nemzeti Színház vendégjátékával zárult.

Tudósítónk

Fedák Sári „hazatért”

A III. Nemzetközi Sztalker Színházi Fesztivál keretében október 26-án, a primadonna születésnapján Fedák Sári-émléknapot tartottak. Ezen a napon ünnepélyesen felavatták Fedák Sári egészalakos szobrát szülővárosa, Beregszász főterén.

Mihajlo Kolodko szobrász alkotása a beregszászi színház épülete előtt látható. A szoborkompozíció egy négy méter magas

Németh Zsolt, a magyar országgyűlés külügyi bizottságának elnöke arról beszélt, hogy a 139 éve Beregszászon született színésznő élettörténete – mint cseppben a tenger – mutatja a magyar művész- és értelmiségi világ „félretételét”; ők lettek a fölösleges emberek, mert a magyar kultúrát testesítették meg. Fedák Sári korának körberajongott ikonja volt, vele egy világ tűnt el, mert „felfalta a kommunizmus”.

mészköoszlopból és rajta a fehér márványpadon ülő Fedák Sári életnagyságú bronzalakjából áll. Az emlékművet a Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színház Jótékonyági Alapítványa állította Szűcs Nelli, a Nemzeti Színház művésze kezdeményezésére a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. támogatásával.

Az avatóünnepség a vendégek köszöntésével, az ukrán állami és a magyar nemzeti himnuszok elhangzásával kezdődött. Dr. Grezsa István – aki sajnálatos módon nem tudott részt venni az eseményen – üdvözlő levelét Ötvös Sándor olvasta fel. A miniszteri biztos fontosnak tartotta megjegyezni, hogy a színésznő „művészi teljesítménye, ismertsége és elismertsége okán joggal hajtunk ma fejet emléke előtt, hiszen életútjával magasba emelte a Petőfi által néhány évtizeddel korábban még bánatóan kritizált Beregszász városát, tudatosítva mindenkiben, hogy nem kizárólag csak országunk nagy centrumaiban teremnek szép virágok. Fedák Sári tehát szimbólum is, szimbóluma annak az üzenetnek, hogy a Kárpát-medence minden táján élő közösségek képesek maradandó értéket teremteni. Olyan kulturális örökséget, amely a nehéz időkben is bizakodással tölthet el minket.”

A politikus utalt arra, hogy a színésznőt méltatlan és bizonyítatlan vádak miatt börtönbüntetésre ítélték, és emiatt soha többé

nem léphetett színpadra. Hangsúlyozta: itt lenne az ideje, hogy Fedák Sári jogi rehabilitációja is megtörténjen. Németh Zsolt

kiemelte, hogy Fedák Sárinak lelkendezve tapsolt Berlin és a bécsi közönség is, miközben igazi lokálpatrióta maradt: szerette és siratta Beregszászt, ahova visszajárt, és megmutatta a világnak, mi származhat egy vidéki kisvárosból. Utalva a kárpátaljai magyarokat körülvevő ukrán politikai légkörre, kifejtette: „Nagyon jókor van a szoboravatás, mert most van csak igazán szükség arra, hogy visszanyúljunk az alapvető értékeinkhez, a szívderítő nagy példáinkhoz. A szoborállítás legyen a magyar kultúra rehabilitációjának a jelképe Kárpátalján, a kultúrában történő építkezés jelképe, amit a most 25 éves beregszászi színház testesít meg.”

A továbbiakban Szilágyi Mátyás, Magyarország Beregszászi Konzulátusa főkonzuljának, Brenzovics László parlamenti képviselő, a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség elnökének, Babják Zoltán, Beregszász polgármesterének ünnepi beszédeit hallhattuk. A felszólalók felidéztek Fedák Sári életútját, méltatva művészetét. Hangsúlyozták, hogy ez a szobor az itt élő nemzetek békés együttélésének jelképe.

Szűcs Nelli színésznő köszönetét fejezte ki mindazoknak a szervezeteknek és személyeknek, akik támogatása, közbenjárása nélkül az emlékmű nem készülhetett volna el.

Részt vett az ünnepségen és felidézte a Fedák Sárival kapcsolatos emlékeit a színésznő testvérének Venezuelában élő unokája, Fedák Mária Lujza is.

A szoborkompozíciót Szűcs Nelli művésznő, Fedák Mária Lujza, dr. Orosz Ildikó rektor asszony, Ötvös Sándor és Mihajlo Kolodko leplezték le. Ezután a jelenlévők elhelyezték a tisztelet és emlékezés virágait, koszorúit az emlékműnél. Az eseményt Pál István „Szalonna” hegedűjátéka tette ünnepélyessé. Végül a résztvevők közösen elénekelték a Szózatot.

Sepa János a *Fedák Sári. A legismertebb beregszászi című*, általa kiadott fotóalbum egy-egy példányát ajándékozta Fedák Mária Lujzának, Vidnyánszky Attilának, a beregszászi színház alapítójának, a budapesti Nemzeti Színház főigazgatójának, valamint Lévai Anikónak, aki szintén sokat tett városunkért. A Beregvidéki Múzeum vezérigazgatója szennvedélyesen gyűjtötte a színésznőt a számára hírnevet hozó szerepekben ábrázoló képeslapokat; napjainkban a múzeum rendelkezik az egyik legnagyobb, közel 300 ilyen darabot számláló gyűjteménnyel. Az album

ezebből a képeslapokból nyújt reprezentatív válogatást.

Sz. J.

„Nagyon mozgalmas évek állnak mögöttem”

Interjú Sötér István színművésszel

A napokban méltatta fennállásának huszonötödik évfordulóját a beregszászi magyar színház. Az összekovácsolódott csapat egyik tagja a vidám, beszédes és barátságos Sötér István. A színművész nagy szeretettel mesél a munkájáról és a családjáról. Ez a két dolog, ami meghatározza az életét, ám ha ideje engedi, a barátaival is szívesen mulatja az időt. A ház körüli teendőkből is kivieszi a részét, ha pedig teljesen ki akar kapcsolódni, a magyar focistáknak drukkol.

– Mikor és mi alapján döntötte el, hogy ezt a nagyszerű pályát választja?

– Egy kis beregszászi járási településen, Macsolán születtem, ott is jártam iskolába. Az iskolai szavalások alkalmával figyelt fel rám a helyi klubvezető, Böske néni, aki sajnos már nincs közöttünk. Ő kért fel egyszer arra, hogy szavaljam el Petőfi Sándor: *Szeget szeggel* című versét. Ez nagy sikert aratott a macsolai Páva kórus tagjai körében, így ezután akárhányszor felléptek, mindig elszavaltam ezt a költeményt, amit a közönség mindannyiszor vastappsal jutalmazott. Tehát Petőfi: *Szeget szeggel* című versével indult a pályám. Később a Tiszacsomai Középiskolában tanultam, és az osztályfőnököm tanácsára érettségi után az Ungvári Közművelődési Szakiskolába felvételiztem. Amikor azt befejeztem, felvételt nyertem a Kijevi Színművészeti Főiskolára, ez már a második magyar csoport volt. 1998 szeptemberétől dolgozom a beregszászi színházban, tehát a közelmúltban volt pontosan húsz éve: jubileumot ünnepeltünk.

– Ha a húsz évet röviden össze kellene foglalnia, mit tartana fontosnak kiemelni?

– Nagyon mozgalmas évek állnak mögöttem, mint ahogyan a kollégáim mögött is. Büszke vagyok rá, hogy szinte az összes előadásban játszottam, hol kisebb, hol nagyobb szerepet kaptam. Emellett a debreceni Csokonai Színházban is játszottam vendégszínészként, az ugyancsak Debrecenben forgatott *Méhek tánc*a című filmben pedig – amelyet Mispál Attila rendezett – egy elég komoly szerepet kaptam ahhoz képest, hogy előtte csak statisztáltam.

– Amikor színésszel beszélgetek, mindig érdekel, ki milyen gyorsan tanul szöveget. Kiderül, van, akinek ez nagyon gyorsan megy, és olyan is akad, akinek sok időbe telik. Ön hogy áll a szövegtanulással?

– Szerencsésnek mondhatom magam e

téren is, ugyanis én is elég hamar tanulok szöveget. Főleg próbák alatt szoktam tanulni, akkor jobban a fejembe megy. Közben filmet forgatunk a Bunda házaspárral. Tehát munka, hála Istennek, van bőven, és úgy néz ki, hogy egyelőre sikerül is megbirkóznom a rám bízott feladatokkal.

– Nem is olyan régen mutatták be Carlo Goldoni: *Chioggiai csetepaté című vígjátékát. Nem lehetett nem észrevenni önt, ugyanis az igencsak gyorsbeszédű halászt, Fortunát alakította. Mennyire volt megerhelő egy nem hadarva beszélő embernek ezt úgy átadni, hogy az még érthető is legyen?*

– Megmondom őszintén, nem volt egyszerű. A feladat az volt, hogy egy igazi olaszos figurát hozzak, mert a gyors beszéd olaszos mentalitás. Nem kis munkával végül sikerült ezt elkapni, csak azon aggódtam, hogy a közönség is megértse a hadarást. A visszajelzések alapján érthető volt, aminek örülök.

– Egy-egy ilyen nehéz feladatnál nem fagy el a türelme?

– Néha igen. Bár az is fontos, hogy a rendező is rendelkezzen ezzel a dicséretes erénnyel. Vannak, akik a végtelenségig türelmesek velünk, de olykor egy-egy próbán is vannak csetepaték. A türelmem tehát mindkét oldalon jelen kell hogy legyen. Én inkább aggódni szoktam, ha nem akar „megszületni” egy jelenet, hogy Istenem, mi lesz ebből az előadásból, de végül mindig sikerül.

– Húsz éve van a szakmában, ami nem kis idő. A lámpaláz el tud múlni, vagy még ma is izgul egy-egy fellépés előtt?

– A lámpaláz soha nem tud elmúlni. Sinkovits Imre azt mondta, aki nem lámpalázás egy előadás előtt, az vagy hazudik, vagy nagyon nagy csibész, mert nem érdekli a szakma. És is minden egyes előadás előtt lámpalázás vagyok, akkor kezd elmúlni, amikor már javában játszunk, és

az alakításra koncentrálnunk. Volt már rá példa, hogy improvizálni kellett valamiféle baki miatt, olyankor nehéz becsatlakozni, de mi ezt is igyekszünk úgy megoldani, hogy ebből a néző semmit ne vegyen észre.

– Mivel szerintem már kimerítettük a színházazas témát, evezünk kicsit más vizekre. Bemutatná a családját?

– Az első házasságomból született lányom, Klaudia már tizennégy éves, Beregszászon él. Másodszor Beregújfaluba nősültem, ennek is immár hat éve. Feleségemmel a szülőfalujában ismerkedtem meg, az unokaöcsém lagziján. Van egy kislányunk, őt fél éves korában örökbe fogadtuk, most volt három éves. Érdekessége a dolognak, hogy hasonlít a feleségemre, ránézésre senki nem mondaná azt, hogy nem a vér szerinti gyermeke. Stefánia Evelin szint visz az életünkbe, édes, eleven kislány, nagyon szeretjük, és Klaudia is nagyon szereti. Már óvodába jár, hála Istennek tetszik neki, olyannyira, hogy még szombaton és vasárnap is menne.

– Nagy szeretettel beszél a gyerekekről. Ön aggodó szülő?

– Nagyon. Stefániánál próbálom bepótolni azt, amit a nagylányomnál elmulasztottam, őt sajnos nem tudtam nevelni. Ha elköhinti magát, már rohannék vele az orvoshoz, a feleségem e téren sokkal nyugodtabb.

– Tudjuk, hogy falun sok a teendő. Kivieszi a részét az otthoni munkából?

– Nem tudom nézni, hogy a feleségem dolgozzon, én meg lazslajlak. Tehát a válasz igen. A kedvenceim a „nyugdijas” feladatok, így például a kukoricafejtés, paszulyfejtés. Mindezek közben még tévét is lehet nézni, ez benne a lényeg. Persze a komolyabb munkákban is részt veszek, ide tartozik a krumplivájás, a baromfiudvar rendben tartása stb. A konyhában viszont suta vagyok, azt teljes mértékben rábírom a feleségemre.

– Van tehát egy nagyszerű hivatása, szerető családja. Barátok vannak-e?

– A szabadidőmet inkább a családommal töltöm, de a színházban is jól elvagyok, mindenkivel jó a kapcsolatomban, de főképpen a műszakosokkal barátkozom. Sokszor két próba között beülünk egy sörre, megbeszéljük a dolgokat.

– Mi a hobbija, mi az, ami kikapcsolja?

– A magyar foci. Bármilyen lesajnált, nekem ők a minden. Gyerekkoromban futballoztam a macsolai ifjúsági csapatban, de mivel később sem lettem több negyven kilónál, a nagycsapatban már nem játszottam, így maradt a szurkolás. És én ezzel is maximálisan beérem.

– Köszönöm a beszélgetést!

Hegedűs Csilla

Könyvbemutató

Daliás idők

Aki elolvassa Kövér György nemrég megjelent könyvét, amely *Szibérián át az alpolgármesteri székhelyig címmel látott napvilágot, igen sokat megtudhat Kárpátalja legújabb kori történelméről, a*

rendszerátváltást megelőző idők euforikus hangulatáról, a nagy tettek korszakáról, s az utána következő útvészésekről és a kiábrándultságot árasztó jelenről.

A Beregszászi Járási Könyvtárban Lengyel János, a kötetben közölt, Kövér Györggyel készült interjú írója kérdez-

te Ungvár egykori alpolgármesterét, a KMKSZ egyik alapítóját. Kövér György beszámolt ifjú éveiről, arról, hogy a családi útmutatást követően következetesen nem kívánt részt venni a kommunista ifjúsági mozgalomban, a Komszomolban, s hogy ebből milyen komoly hátránya származott. Beszélt arról, hogy végül is sikerült befejeznie a Lembergi Műszaki Egyetemet, s munkájának köszönhetően –

aero-geodétaként – bejárta az egész Szovjetuniót. Dolgozott Közép-Ázsiában éppúgy, mint a távoli Csukcs-félszigeten. A szíve mégis hazahúzta Ungvárra. Eppen jókor érkezett, mivel a birodalom végóráiban, mint oly sok helyen, a megyei székvárosban is jelentős változások kezdődtek. Kövér György 1990-ben aktívan részt vett az első demokratikus választások előkészítésében. Egyrészt sikerült mozgósítani lel-

kes csapatával a székváros magyarságát, és jó kapcsolatokat kialakítani a demokratikus erővel. Ma már szinte hihetetlen, hogy ezen a választáson milyen nagyszerű eredményeket értek el az ungvári magyarok. S az is lenyűgöző, hogy mennyire maguk mellé tudták állítani a változásokat kívánó embereket. Azon is

ámulunk, hogy milyen nagyfokú bizalom mutatkozott meg a szláv nyelvű többség képviselőiben nemzetársaink iránt. Írd és mondd: 1990-ben az ungvári 125 fős városi képviselőtestületnek 24 magyar tagja volt. Igencsak elgondolkodtató, hogy a 120 ezres nagyváros polgárai közül 20 ezren magyar képviselőjelöltnek szavaztak bizalmat.

Valóban daliás időket éltünk, hangsúlyozza a könyv szerzője, hisz számos egyházi ingatlant – köztük a görögkatolikus székesegyházat – szolgáltatunk vissza jogos tulajdonosának. Ungváron a megyében az elsők között emeltünk emlékművet a sztálinizmus áldozatainak. A városi tanácshoz magyar nyelvű folyamodvánnyal lehetett fordulni, Ungvár számos utcája ma is történelmi nagyságaink nevét viseli.

A könyv szerzője a bemutatón beszélt arról is, hogy meglátása szerint milyen változások mentek végbe az ukrán társadalomban, hogy a többszöri úttévesztésnek bizony nagy ára van. S ezt a többségi nemzet tagjaival együtt nekünk, magyaroknak is meg kell fizetni. Elégedetlenségének számos írásában ad hangot, mint ahogy több cikke is foglalkozik az egyre inkább érezhető demokráciadeficittel.

A könyvbemutatóon Varga Éva, a Beregszászi Járási Könyvtárhálózat vezetője és Szilágyi Mátyás beregszászi magyar főkonzul gratulált Kövér Györgynek a tartalmas, elgondolkodtató írásokat magába foglaló kötetéhez.

Kovács Elemér

A XII. Irodalmi Karaván Kárpátalján

Idén már 12. alkalommal rendezték meg a hagyományos írókaravánt, amely során magyar írók, képzőművészek rendhagyó irodalomórákat tartanak kishazánk magyar iskoláiban, kulturális intézményeiben. Tavaly szervezési gondok miatt november második felére csúszott a rendezvény, idén viszont október 8–13. között járta vidékünket az irodalmi kommandó, amely kizárólag kárpátaljai szerzőkből állt. A rendezvény főszervezője és vendéglátója dr. Dupka György történész, lapkiadó volt, a költségeket pedig magyarországi alapítványok állták.

Szokás szerint idén is Ungváron, az egyetemen kezdődött a karaván, majd Munkács és Gát következett, ahol az írók megkoszorúzták Kovács Vilmos emléktábláját, hiszen a fellépők között részt vett a Kovács Vilmos Irodalmi Társaság néhány tagjai is: Csordás László elnök, Marcsák Gergely, Kertész Dávid és Shrek Tímea. Október 10-én Beregszász, a gimnázium és a járási könyvtár volt a színhely, ahol a

társasághoz csatlakoztak a Bereg-vidék irodalmárai: Lőrincz P. Gabriella, Finta Éva, Lengyel János és krónikásként Szemere Judit, a *Kárpátaljai Hirmondó* főszerkesztője, továbbá, a beregszászi könyvtárban

tiszteletét tette Bakos Kiss Károly is.

Október 11-én a társaság Ugocsában és Máramarosban kalandozott, útba ejtve Visket, Karácsfalvát és Nagyszőlőst, ahol a karavánzásba beszállt Vári Fábiana László, József Attila-díjas költő, az Együtt folyóirat főszerkesztője, aki egykor a nagyszőlősi

iskola diákja volt. Az alkotók megkoszorúzták a Tiszapéterfalvai Középsiskola falán található Kiss Ferenc-emléktáblát, ahol minden résztvevő megosztotta gondolatait az iskola diákjaival, különös tekintettel a kárpátaljai magyarságot sújtó oktatási és nyelvtörvényre. A csapathoz ekkor csatlakozott Csornij Dávid, az Irodalmi Jelen folyóirat munkatársa. Ezt követően a református líceum diákjaival töltöttek el majdnem két órát, ami során kiderült, az iskola számos diákja kacérkodik az írással. Egy rövid batári látogatást követően következett a péterfalvai kultúrház, ahol a kis csapat a település művelődési dolgozóival találkozott. A továbbiakban az írócsapat a Kokas Banda koncertjét tekintette meg, majd visszatért tiszabökényi állomáshelyére, ahol hajnalba nyúló beszélgetés folyt a kárpátaljai magyarságot sújtó törvényekről. A rendezvénysorozat befejezéséért a társaság megtekintette a tiszabökényi Szent Erzsébet templomot.

Lengyel János

Hit? Remény? Szeretet?

Üres fejjel, semmibe néző tekintettel ül a számítógép előtt, és unottan, közöny-nyel nézi az üres, kéken vibráló monitort. Tulajdonképpen nincs rá valódi magyarázata, miért is ült le az íróasztalához, hacsak az nem, hogy megígérte magának: az ünnepek elmúltával nem lazál tovább, írni fog, dolgozni kezd! És lám, valóban betartotta a szavát, a magának tett ígéretét, vagyis, leült a gép elé, csak az a kérdés, hogy miért?! Mintha egy láthatatlan kéz minden gondolatot, emléket kitörölt volna a fejéből, elbambulva bámul a semmibe.

A téli koradélután unott szürkesége cseppnyi jóindulattal, szikrányi ihlettel nem siet a segítségére. Az ablak előtt álló, pőrére vetkőzött nyírfa borzongva nyújtózkodó karcsú ágain köd hintázik, szakadt foszlányaival csúfolódva integet be a szobába, ami szintén nem javít pocék hangulatán. Járókelőket nemigen látni az utcán. Alig múlt három óra, és már sötétedik...

A gyalogjáró csatakos aszfaltján komor, fekete tócsák terpeszkednek, csak az emeletes házak között meghúzódó tenyérszerű parkoknak ösztöl maradt dús fűven zajlik az élet: a fekete varjak csapatokba verődve, tyúkméretűre hívza, peckesen sétálgatnak, nézelődnek és kutatnak a januárban eddig soha nem látott harsogó zöld gyepszőnyegen. Úgy tűnik, sikerrel fáradoznak a fű takarásában lapuló, álmatlanságban szenvedő férgek, bogarak felkutatásában. Biztosan ennek köszönhető, hogy a cseppet sem közkedvelt, csúf hangú madarak most kétszer akkorák, mint amikor havasak, fagyosak a telek. Elnézegeti a kikerekedett, rekedt hangon káráló varjakat, arra gondol, hogy éppen olyanok, mint gyermekkorában a régi otthonukban a késő őszi kertben legelésző baromfisereg. Ősz végén nagyapa mindig kiengedte a tyúkokat a kertbe kapirgálni. Annyira áhítottak a zöldre, hogy a baromfiudvart körülvevő kerítést is madárként átrepülték, hogy kijutathassanak legelni. Persze, csak olyankor, amikor már nem tehettek kárt a veteményben.

Kedvetlenül elfordul az ablaktól, dühösen gondolja: ezt írja meg? Ebből kerekítsen ki egy valamirevaló, olvasható történetet? Ha legalább tél lenne, igazi TÉL, olyan, amilyenek egykor az őszt követve pontosan megérkeztek. Vagyis hát, többnyire... Amiről biztosan tudták, hogy lesz, és voltak is, olyanok, amelyek a gyermekkori emlékeiből ma is visszaköszönnek. De hol vannak már azok az ünnepek szépítő régi telek?!

Most is megjött a karácsony, aztán el is ment, éppen úgy, ahogy az újév is, csak az ünnepek egykorvolt, feledhetetlen, simogató hangulata veszett el valahol útközben. A karácsonyok áldott áhítata; az

újéztendőre várakozó emberek reménye a szép és békeséges új évben; a szavak varázsereje, amelyekkel csupa jót, szerencsét, egészséget kívántak egymásnak az ünnepek várók... Vagyis mindaz, amit egykor, régen a postán küldött karácsonyi anizskártyákon lehetett olvasni, s amiben hittek, hogy úgy is lesz!

Hogy aztán az időjárás gyökeres megváltozása, a karácsonyt, újévet kísérő igazi telek hiánya, vagy még inkább az emberek szívében a szeretet elsivatagosodása, a világot eluraló fenyegető félelem okozza-e, hogy egyre inkább kihál belőlünk az ünnepek öröme, ezt nem lehet tudni. Mostanában a nálunk megszokott, jégcsapokat hizlaló hideg téli évszak áthelyezte székhelyét Kaliforniába, a pálmafák alá. De hóesésből küldött kóstolót Afrikába is: a Szahara homokdűnéit csillogó hópelyekkel festette fehérre a csodálkozó őslakosok, a tuaregek szeme láttára. Itt meg? Hát olyan-amilyen jutott nekünk. Ma ködtakaróval a vállán, náthásan szipogva megjött a vízkereszt, a hőmérő plusz fokokban mutatja a meleget, s az emberek az épp csak elmúlt ünnepek emlékét sietve kidobják a karácsonyfákkal együtt.

Fájó érzés... Szíve összeszorul az utóbbi évek egymást követő karácsonyaira, a lassan csak megszokásból megtartott ünnepekre gondolva. A naptárban pirosbetűs napként jelölik, engedélyezett szabadnap, tehát meg lehet tartani. Így is történik. Megtartják. Személytelenül, szokásból... Nem pedig megünneplik. Mert hiányzik belőle a legfontosabb: a HIT és a SZERETET. Talán ezért tudjuk az emlékét is, hipp-hopp, magunk mögött hagyni... Amikor a hit fénye nem világítja meg a karácsony útját, az emberek lelke nem öltözik ünnepőbe, mitől válhatna ez a pirosbetűs nap ünnepé? Az adventi gyertyák hétről hétre való meggyújtásával ugyan emlékeztetjük magunkat a Szent Karácsony közeledtére, de ha a szívünket nem tárjuk ki előtte, hogyan érezhetnénk ezt a napot ünnepnek? Talán, ha a Bibliából ismert karácsonyi lángos csillag fénye nem lenne évről évre egyre halványabb; nem kerülne tőlünk, a gyarló, hitehagyott emberektől mind távolabb; ha újra utat mutatna nekünk, s mi fognánk a jeleket, akkor ismét odatalálnánk Isten fiához, a Kisjézushoz. De sajnos ez mostanában egyre kevesebbeknek adatik meg. Csak azok látják meg a betlehemi csillag fényét, azok értik meg a karácsony békeességének üzenetét, akik a templomok csendjében imában fordulnak segítségért az égiekhez. Hiszen az ünnepvárásnak nem a takarítás, a sütés-főzés, a bevásárlás és a cipekedés a legfőbb kritériuma. A szeretetnek nem a drága pénzen vett ajándékok megvásárlása

és a díszes karácsonyfák alá felhalmozása az igazi bizonyítéka. A valódi ajándék az lenne, ha önzetlenül tudnánk valakivel jót tenni. Az ünnepekre készülve, bokros teendőinket félretéve is szánánk rá időt, hogy meglátogassuk a magányosokat, az erre rászoruló időseket. Ha jó szóval, figyelemmel fordulnánk az egyedül maradtak, a betegek felé. Nem csupán a világi szokásoknak eleget téve készülnénk a karácsonyra, hogy az ünnepek után elégedetten – no, végre, ezt is letudtuk! – veregessük meg saját vállunkat. Megettük a bejglit, a halat, a töltött káposztát, majd jött a virsli, a kocsonya és a pezsgő. Aztán, amikor döccent egy nagyot az idő kereke, a régi naptárt kidobtuk, az új felkerült falra, az ünnepeknek vége, elmúltak. Slussz, be van fejezve! Indulhatunk tovább a ránk virradó, ki tudja mit tartogató holnapok útján, ebben az egyre kiszámíthatatlanabb világban a sártól latyakos télidőben...

Érzi, hogy vér szökik az arcába: no, és te mi jót tettél? Mennyivel vagy különb bárki másnál?! Egy vagy a sok közül! A két ünnep között egyszer, de csakis egyetlen egy alkalommal látogattad meg idős barátnódot, aki már fél éve lakója a városi kórháznak. Való igaz, nem rokonod, nem közeli hozzátartozód, csupán földid, régi ismerősöd, akinek van ugyan családja, vannak hozzátartozói, de távol élnek. Időnként eljönnek látogatóba, a kirendelt gondozója is eljár hozzá, de akkor is többnyire egyedül van az emlékeivel: nyáron, ősszel, télen, hétvégeken, karácsonykor, újévkor, mindig... Csak fekszik kilátástalan magányában a legsivárabb kórházi osztály egyik szobájában. Az ágyneműje tiszta, ez tény, így hát el van könyvelve látogatóinak a lelkiismerete által, hogy a lehető legjobb helyre került, minden rendben van!

Ő meg naphosszat várja, egyre azt lesi, leül-e valaki az ágya mellé, aki meghallgatja a soha el nem fogyó, százfelé ágazó, hosszú történeteit. Am a látogatások legtöbbször nagyon rövidek, akik eljönnek, mindig sietnek. S ez alól én sem vagyok kivétel... Pedig ez itt a kórháznak az a részlege, ahonnan az ide bekerültek már nem szoktak gyógyultan távozni. Legyen bár olyan koros, mint az én ismerősöm vagy egy krónikus beteg, aki jóval fiatalabb nála. Akiket itt ápolnak, azokon már nem tudnak segíteni. A család talán meg tudná könnyíteni életüknek ezt az utolsó, kíméletlenül nehéz szakaszát, csak hát... Vannak olyan körülmények, amelyek nem teszik lehetővé, hogy a beteget otthon gondozzák. S aztán van, amikor egyszerűen terhes a családja számára a nagyon idős ember hosszan elhúzódó ápolása, betegsége, földi léte.

A kétágyas szoba egyik ágyán fekvő ismerősöm inkább öreg, semmint beteg. Nagyot hall, de az emlékeiből merítve, ép elmével, logikusan gondolkodva el tudna beszélgetni a szoba másik lakójával. Amikor a két ünnep között nála jártam, egy nála majd' húsz évvel fiatalabb, súlyosan

beteg nőt fektettek a másik ágyra. Ám beszélgetésekre nem kerülhetett sor, túl rövid volt az együtt töltött idő. Újév után pár nappal az asszonyt már nem találtam a szobában. Amióta idős ismerősöm ennek a kórházi osztálynak a lakója, ez a nő volt a harmadik ápoló, aki rövid időn belül elhalálozott mellette. Látod – mondta nekem könnyezve, alig hallható, reszketeg hangon –, én meg ilyen öregem életre vagyok ítélve!

Tudom, ezért is várt annyira, nagyon jólesett volna neki, ha az ünnepek alatt több időt töltöttem volna vele, nem csupán azt az egyetlen, szűk órácskát. De én is megbetegedtem, aztán már csak az új évben mehettem be hozzá, rövid időre. Mégis bánt a lelkiismeret.

A nő nosztalgiával, elmélázva gondol vissza a régi karácsonyok hangulatára, puha melegségére. Egy illat, amely váratlanul megérinti, egy dallam, amely felidéz apró jeleket az elmúlt ünnepekből megmelengeti, visszarepíti a gyermekkorba. Él benne a vágy az akkori idők után, régen voltak nagyon azok a feledhetetlen, gyerekkori karácsonyok.

... Pedig mennyivel egyszerűbbek, szegényesebbek voltak az akkori ünnepek a mostaniakhoz viszonyítva, és mégis mennyivel gazdagabbak! A várakozás az adventi estéken a Kiszűz születésére, miközben diót törtek vagy mákot daráltak, s együtt énekelte a család a lassan feledésbe merülő régi szép karácsonyi énekeket... Papírra jegyezték fel jócselekedeteiket, azt is, hogy az adott napon ki tudott s mivel a másikkal örömet szerezni. És az a titkolózás! Mert titokban aprócska ajándékokat készítettek a szeretteiknek. Azokban az időkben csak ilyesmire került a karácsonyfák alá: szeretetbe csomagolt, ezüst szállal átkötött, csillámporos semmiségek, apróságok, amit örömmel ajándékoztak, s aki kapta, örömmel fogadta.

... Messze van, nagyon rég volt mindez, túlságosan régen! A távolodó idő megszeépíti, csillámporos fénybe csomagolja a múltat... Van igazságalapja annak a sok szépnek, ami még ma is itt él a lelkében, no és vannak árnyoldalai is azoknak a régi ünnepeknek. Mégis arra emlékszik a legszívesebben, hogy a tél többnyire fehér volt, hóval, jéggel, hideggel, nem sáros, koszosan szürke, esős, nyálkás, pfuj! Ám azt sem akarja feledni, hogy sokszor megfagyott a lába a hóban a vékony talpú, vászon cipőjében. Anyja éjszakára savanyú káposzta levelébe csomagolta be, úgy fektette ágyba. Aztán mennyit nevettek rajta! Húsos töltött káposzta, látod, csülök is van benne – mondogatta anyja vidáman kacagva. Csak a szeme volt könnyektől fényes, amíg a lábát bebugyolálta a meleg kendőbe... Aztán elmosolyodik saját magán: te még fiatal voltál, aranyló csillámpor nélkül is üde, rózsaszínű szemüveg nélkül is mindent jónak, szépnek láttál! Lám, ennek az emlékét őrzöd még ma is a lelkedben...

Jaj, te, na! Milyen picike, aprócska kismadár vagy, és hogy megijesztettél! Nem

szép tőled! Egy kis kékcinke vágódott neki a balkonra néző ablak üvegének. Eddig is itt volt, jól nevelten, csendben eszegetett a madarak számára kirakott edeledből. Últ azon az összeprésett, teniszlabda nagyságú gombócon, amelyet zöld hálóbá csomagolva árulnak a kisállat-kereskedésben. A balkon korlátjára függesztve himbálódzik addig, amíg a madárkák az utolsó szemig ki nem csipegetik belőle a magot. Látta, hogy a cinke megjött, hogy ott van, mert minden nap pont ebben az időben látogatja az etetőt. Csakhogy most hirtelen hárman lettek a kis kosztosok, mindnyájan jogosultnak érzik magukat, hogy csipegessenek a feltálatlalt maggombócból. Amde szűkös a hely, bármennyire is kicsik a madárkák, hárman egyszerre nem férnek el rajta, így aztán tolakodnak, lökdösődnek, sőt, egymást nem kímélve csapkodnak, verdesnek a szárnyukkal. Pedig nem lehetnek nagyon éhesek, most találnak ennivalót bárhol, nem kell a hó alól előbányászni egy-egy falatot. Kis irigyek, nézi őket fejcsóválva. Ni, az egyik kis cinke fején piros sapka van! Régen látott ilyet, de hol is? Megvan! Azon az egykorvolt karácsonyfán... Soha nem volt olyan gyönyörű ezüstfenyőjük, mint abban az évben. Valahonnan a hegyekből hozták nekik. Nem, nem hagyja majd, hogy leszedjék már vízkeresztkor, és kitegyék az udvarra, ez a fa sokáig fogja díszíteni a szobát! Aztán a vízkereszt előtti napon arra ment haza a szánkózásból, hogy nincs meg a karácsonyfa. Anyja igyekezett megvizsgálni: Olena néni vitte el, nagyon kérte, hogy adjuk neki, nem tudtak karácsonyfát venni. Tudod, ő hordja nekünk a tejet Tasnádról. Van egy kislánya. Náluk vízkeresztkor van a karácsony... Nehogy már sirjál, majd hoz érte nekünk ingeny tejet, ötször... De hát a díszeket is elvitte? Hol van a kis cinegém? Az, amelyiknek igazi tolla van és piros a sapkája? Minden évben itt ült a karácsonyfám ágán... Anya, miért adad oda az én kicsi cinkemet, miért? Akkor már hullottak a könnyei. Édesanyja csendesen, büntudattal mondta: ne sajnáld, kislányom! A néni nem tudott játékot venni a kislánynak... Ha nem adom oda, milyen ajándékot tenne a karácsonyfa alá? Te már nem vagy kicsi, megérted... Meglátod, majd lesz neked másik, élő madárkád!

S lám, valóban itt van az én régi madárkám szakasztott mása.

A kis piros sapkás jókedvűen cippant egyet, és az üvegen át bekukucskál a szobába. Bántó gondolatait feledve odaint neki: köszönöm, hogy rám találtál, eljöttél hozzám! Ahogy ezt egykor, sok-sok évvel ezelőtt anya megígérte nekem! Nini, mintha felszállt volna a köd, világosabb van, pedig elmúlt négy óra. Hogyne, hiszen havazik! Vízkereszt meghozta az igazi telet: Sok embernek ma van a karácsony. Jé, friss hó takarja az utat, a háztetőket! Hát akkor induljunk el bizakodva ennek az újabb évnek behavazott, szép fehér útján. Talán áldás kíséri lépteinket...

Weinrauch Katalin

Füzesi Magda

Hazanéző

Úgy szeretem Rodostót,
hogy el nem felejthetem Zágont.
(Mikes Kelemen)

fekete, fehér, zöld,
piros és sárga,
hóbagoly, kánya, cinke, kuvik,
szentjánosbogarak,
fecskefarkú lepke,
darazsak, hangyák, pókok,
folyókkal üzennek
vásári csacskaságok,
csecsemőcsontváz a földben,
Sályi Vilma balladája,
hegyeket rajzolnak köréd a
sziklák,
barlangok,
gyámoltalan vak kismacsák,
búzával érő körték illata,
hegyi kutak hűvöse,
Gébác, Irotvány, Csillagostető,
gyökereid közt eltévedt vakond,
temetessél bánat
rókalyukaktól odvas erdei földbe
görcs vagy a fában,
merre is néznél,
amikor befed a moha,
mindig csak északnak
északnak,
ahol leghidegebb az otthon,
lábad előtt keleti hunyor,
hóban az élet,
tavaszba kapaszkodik
az apró makkot ringató tölgy
nap és szél, nap és szél,
bebetonozódni
egy talpalatnyi földbe,
nézni a zsebkendőnyi tájat,
belehímezni,
„Itthon vagyok...”

Kolozsvár,

2018 szeptembere

Dorka

Néhány hetes lehetett, amikor valaki bedobta a karámba, de az is lehet, hogy csellengett, megéhezett és maga mászott be a malacok közé maradékot keresni a vályúban. Így vagy úgy történt, de a gazda nem kergette el, s a vele szinte egykorú malacok is befogadták. Az első naptól otthonosan érezte magát: hancúrozott, futkosott malactársaival, megkergették egymás visítás és barátságos morgás kíséretében, együtt lakmároztak a moslékból s egymáshoz simulva pihenték ki fáradaimaikat, estére bevonultak az ólba s ott aludtak – egyszóval: Dorka, mert így nevezete új gazdája, családtag lett. Egy valami volt, amit nem tudott megérteni: miért nem szophat, miért nem tapadhat a duzzadó emlőkhöz, mint malactársai. Egyszer megpróbálkozott, de a koca fenyegető mozdulattal és riasztó röffenéssel tudtára adta: az egyenrangúság választóvonalá a természetes tejsapok alatt van.

Mikor eljött a szoptatás ideje s a rózsaszínű raj egymást lökdösve, tapodva, gáncsolva a felkínált cicikhez ragadva élvezetes pislogással és a megelégedés torokhangjával kíséretében bökdösve szürösölt; Dorka visszavonult az ól vagy a karám sarkába, onnan bámulta a jelenetet, melynek befejeztével íves mozdulatokkal nyalta a malacok po-fáján a tejseppüket, ami látható élvezetet nyújtott mind a két félnek.

Kora őszre felcseperedtek a malacok és Dorka is, aki magán viselte a bernáthegyiek jobb vonásait. Növésben elhagyta süldőtársait. Az utóbbiak száma egyre csökkent, a gazda eladogatta őket, míg végül csak egy maradt. Ehhez még jobban ragaszkodott Dorka, mint valaha testvéreire.

Mikor át tudta ugrani a karám deszka-kerítését, portyázó körutakat tett a környéken. Olykor egy-egy csonttal tért vissza, letette a süldő elé s kutya türelemmel kivárta míg mostohatestvére megszorgatja, megropogtatja a felkínált koncot, hogy végül is lemondjon róla s elvonulva viszontgesztusként felkínálja Dorkának.

Késő ősszel a gazda odaajándékozta Dorkát testvéreinek, aki a szomszéd utcában lakott.

A változás megviselte Dorkát, mert láncot kötöttek nyakába: lehangolt és egykedvű lett, órákig feküdt mozdulatlanul ólja előtt, s csak testi kényszerből evett az eléje tett tálkából. Akkor csillantak fel bogárfekete szemei, mikor az új gazdi tinédzser fia – erre többnyire estéknként került sor – kutyászni vitte. Ilyenkor körülugrálta ifjú gazdiját, megnyaldosta annak kezeit, majd futásnak eredt, vissza-visszapillantva érdeklődött: követi-e őt.

Meg-megállt az utcát kövező fák mel-

lett, végigszagolta azok törzseit, majd szaporázott gyermekora és kora ifjúsága fészke felé.

– Látogatóba jöttél, Dorka? – fogadta régi gazdája, de Dorka az udvaron a karám felé igyekezett, ahol sűrű farkcsóváltatás kíséretében, barátságos vakkantással üdvözölte az őt észreévő és a kerítéshez húzódo sertés-testvért. Az bariton rőfögéssel fejezte ki megelégedését a viszontlátás örömeiben, s orrát a deszkakerítés tenyérnyi hézagába dugta hagyva és láthatóan élvezve Dorka nyáló pusiit. Az idill után Dorka visszafutott várakozó gazdijához, hogy folytassák a sétát. Így ismétlődött ez minden alkalommal naponta, amikor Dorka gazdija jóvöltából meg-megszabadult láncától. Majd ritkábbak lettek a séták és a látogatások, mert az öregedő ősz egyre mogorvább, rövidebb és esősebb napokkal araszolt a télbe. Dorka ilyenkor visszahúzódott óljába, és az érintetlen vagy alig fogyasztott vacsora jelenítette meg szomorúságát.

Karácsonyra leölték az akkorra már hizóvá fejlődött vágottkörmüt.

Estére hazatértek a gazda, a felesége, meg a fiúk, akik segítettek a feldolgozásban, s bőséges vacsorát hoztak Dorkának.

– Legyen neked is disznótoros – tette Dorka elé ifjú gazdija a sok csontot, pacalt, húsdarabokat.

Dorka láthatóan megörült hazatérő gazdijainak, megszagolta a felkínált étkeket, rájuk emelte tekintetét, majd megint, immár hosszasan pásztázta orrát a hús csont-pacal felett, de meg se kóstolta.

– Mi az Dorka?! – nézett rá gazdija. – Nem vagy éhes?! Nem ettél egész nap. Bolond vagy te, más kutya öltre menne az ilyen vacsoráért.

A kutya csak állt és nyalogatta az eléje tett ételt, majd megemelve fejét gazdijára nézett; oly mélységesen szomorú, volt tekintete, hogy gazdija meglepődve kisé megrettent.

– Edesapám – szölt a fiú apja felé –, mi van ezzel a kutyával, valami baja lehet.

– Hagyd, fiam – szölt vissza –, ha éhes lesz, megeszi.

Éjszaka többször is felriadtak Dorka szívzaggató vonyítására. A gazda ki is ment és epésen ráivallt a kutyára, de amint visszatért a lakásba, Dorka újra belepanaszzkodott a mélysötétbe.

Reggel ott volt az étel a kutyáol előtt, csontra fagyva – Dorka hozzá se nyúlt.

Késő délután a fiú sétálni vitte Dorkát. Az nem állt meg sehol, mint eddig tette, rohant a szomszéd utcába, be az udvarba, a karám felé. Ott megtorpant, szöszmötölt, míg rátalált a hóban pirosuló vércsomóra. Percekig szagolgatta, felnézett várakozó gazdijára, majd eliramodott.

Dorkát sem gazdája, se a szomszédok nem látták soha többé.

Szöllősy Tibor

Kárpátaljai magyar anekdotakincs

A kárpátaljai anekdoták visszatérő alakja a cseh finánc. S ez nem véletlen. Mivel a dohánytermékek és a bor értékesítését a cseh éraban szigorúan szabályozták, az adóellenőrök gyakori vendégek voltak a parasztportákon. Az állami monopólium értelmében a megtermelt szüzdohányt még az ősz elején le kellett adni a fermentálóba, a borból pedig november 1-jéig, csak kétszáz litert tarthatott meg a gazda, úgymond, a saját szükségletére.

Október közepén, a szüret kezdetén kereste fel hősünket, a nagybégányi Tomba Sámuel a cseh finánc. Finoman arról érdeklődött, hogy mit tervez a gazda az idei terméssel. A helybeliek emlékezete szerint valahogy így zajlott le közöttük a beszélgetés:

– Ha jó lesz a szőlő ára, akkor az egész mennyiséget eladom.

– S ha nem?

– Akkor mindet kipréselem, és bort készítek belőle.

– No, és mi lesz a borral? – csillant fel a finánc szeme.

– Ha kedvezően alakul a bor ára, akkor eladom.

– Ellenkező esetben?

– Ha olcsó lesz a bor, akkor mindet megiszom a barátaimmal.

Nagymuzsalyban a múlt század hatvanas éveinek elején a szovhoz vezetősége úgy határozott, hogy kivágják azokat a gyönyörű cseresznyefákat, amelyeket még a háború előtt ültettek az itteni gazdák. A fák többsége ekkorra terebélyesedett ki, ontotta a termést, ám a cseresznye leszedését a közös gazdaságban nem tudták igazából megszervezni. Inkább csak fejtörést okozott a vezetőségnek, és nem hozott semmi jövedelmet.

Az egyik kora tavaszi napon aztán a hatalmas buldózer a szőlőtáblákat szegélyező utolsó cseresznyefát is kitérta.

– Vége az utolsó fasiszta cseresznyefának is – nyugtázta elégedetten a fejleményeket a szovhoz főagronómusa.

Garanyi József festőművész, Beregszász emblematikus figurája igen korán, még a múlt század hatvanas éveinek a közepén tagja lett a Szovjetunió Képzőművészeti Szövetségének. Ám a tagfelvétel nem zajlott teljesen simán. Bár munkáit művészerkekben jól ismerték, akkoriban az volt a szokás, hogy külön a szövetségbe való belépés apropóján két képet kellett festeni. Az elsőt nem is volt semmi baj, hisz az egy mindenki által ismert, többször kitüntetett munkahóst ábrázolt, ám a másik portréval gondok akadtak. Hisz Garanyi József egy öreg csavargót festett meg. Szerencsére, amikor a képnék a bizottság előtt nevet kellett adni, a művész nem hagyta el lélekjelenléte, és a portréhoz a következő magyarázatot fűzte:

– Ő Pista bácsi, a legöregebb kolhozista.

Közreadta: Kovács Elemér

III. Ruszin Szivárvány kiállítás Kisvárdán

A Kárpát-medencében a magyar és a ruszin nép tizenegy évszázada él együtt. A ruszin nép mindig érezte, s ha kellett, tettekkel is bizonyította, hogy a magyar hazához tartozik, tud és akar is áldozatot hozni. Ennek egyik ékes bizonyítéka a Rákóczi-szabadságharcban kiérdemelt „gens fidelissima” cím.

A legtöbb fordulatot a ruszin nép életében azonban a XX. század hozta. Elég, ha csak arra gondolunk, hogy négy állam fennhatósága alatt éltek anélkül, hogy a szomszéd faluba költöztek volna. A magyarországi ruszinság figyelemre méltó magas kultúrával, mély hitélettel rendelkezik, melynek megvallása és megélése a közösség legfőbb összetartó ereje.

A Kisvárdai Ruszin Nemzeti Önkormányzat (RNÖ) már évek óta ápolja a ruszin kulturális, történelmi, néprajzi és hitéleti hagyományokat, amelyeket generációk óta

őriznek és adnak tovább. A Kisvárdán élő ruszin közösség tagjai példaértékű munkát végeznek a ruszinság megmaradása, jövője érdekében. Ehhez kapcsolódik a 2018. november 8-án a Várday István Városi Könyvtárban, Kisvárdán immár harmadik alkalommal nyílt kiállítás *Ruszin szivárvány* címmel, amelyen kilenc képzőművész, Dóka Gyula, Dankó Albert olajfestményei, Deák Viktória és Smirina Diana akvarelljei, grafikái, Gála Margit gobelinjei tekinthetők meg. Új alkotókkal is bővült a kiállításuk, nevezetesen: Soltsész Péter (Magyar Ezüst Érdemkereszttel kitüntetett,

Hollósy Simon-díjas festőművész) és felesége, Soltsész Gabriella, Haragonics Okszana (üvegdíszítés), valamint Petranics Daniella csatlakozott az előbbiekhöz.

A képzőművészek a realista irányzat hívei. Minden festőnek több alkotása szerepelt már valamilyen tárlaton Magyarországon illetve külföldön.

Az alkotásokat változatos műfajok (tájkép, csendélet, portré), mesteri kidolgozás és tudás jellemzik. A *Ruszin szivárvány* c.

tárlat célja bemutatni a ruszin alkotóművészek sokszínűségét, kreativitását kortól függetlenül.

A kiállítás megnyitóján Leleszi Tibor, Kisvárdai város polgármestere, valamint Szivák Gábor, a könyvtár igazgatója köszöntötték a résztvevőket, kiemelve a kulturális hagyományok ápolásának fontosságát. A tárlatot Petranics Marianna, a Kisvárdai RNÖ elnöke nyitotta meg, és

beszámolt a kiállító művészek életéről, munkásságáról. A megnyitón a sokszínű alkotások mellett Pongó Balázs, a Weiner Leó Alapfokú Zene- és Művészeti Iskola tehetséges gitárművész-palántája játékában (felkészítő tanára: Markó Fruzsina), valamint Németh Zsófia elbűvölő népdaléneklésében is gyönyörködhetek a résztvevők.

Bízom benne, hogy ehhez a hagyománnyá vált rendezvényhez egyre több ruszin társam és ruszin szimpatizáns csatlakozik a jövőben!

Deák Viktória,
a Kisvárdai Ruszin Nemzeti Önkormányzat képviselője,
közéiskolai tanár, amatőr festőművész

Szabadság

(A két csodálatos fivérem emlékére)

Egy régi élmény jutott eszembe. Még csak 4-5 éves voltam, amikor Zoli bátyám hazahozott egy szarkafiókát, mert az kiesett a fészekből, és a bátyám rátalált az akácokban. Még nem tudott repülni, csak pihés volt. Zoli egy kalitkába tette, és mindennap etette legyekkel, bogarakkal, magokkal és minden más madárfinomással. A kis szarka szépen növekedett, tollasodott, próbálgatta szárnyait. De amikor Zoli elengedte volna, már túl nagy volt ahhoz, hogy kiferjen a kalitka piciny ajtaján. Végül Édesanyánk ráparancsolt, hogy vágja szét a kalitkát, és engedje szabadon a madarat, amit Zoli meg is tett.

De a madár csak gubbasztott szárnysegetten. Zoli próbálta röptetni, de arra már nem emlékszem, hogy milyen sikerrel. Elrepült egyáltalán vagy odaveszett? Nem tudom. Egy alkalommal, amikor hazahoztak az óvodából, a madár már nem volt sehol.

Ugyanakkor ez az élmény valahogy az egész életemet, egész életünket jellemezte ott Kárpátalján. Kalitkába, ketrecbe voltunk zárva. Ha szép voltál, okos, akkor etettek és életedet jónak hitték, mert semmit nem

tudtál a kalitkán kívüli világról. És annál jobb életed volt, minél jobban elfogadtad a kalitkát minden negatívumával együtt: bár ahogy fejlődél, rájöttél, hogy nincs terved, nem szárnyalhatsz, nem szállhatsz fel a kék ég felé, amelynek a gyönyörű színéről sem volt tudomásod, mert csak a kalitka adta térérel kellett megelégedned, ahogy azt a kalitka tulajdonosa megkívánta. Ha nem úgy tettél, megvonták tőled még a kalitkán belüli növekedés lehetőségét is, bármennyire is békés voltál és csak az érdekelt, amit ajándékba kaptál a Sorstól: tehetséged.

A szárnyalástól félték, mert onnan főntről túl nagy a rálátás mindenre. Még azt is lehetővé tették volna, hogy egy hálóval elzárt nagy területen röpködj, nem a kalitkában, ha beleegyezel úgy röpködni, ahogy előírják neked. Ha nem, akkor élhettél a szarkafiókához hasonlóan. A kalitkádat senki sem merte szétzúzni, esetleg titokban etetted, hogy éhen-szomjan ne halj. De a szárnyaid nem fejlődtek, csenevésznek maradtak. Kinek számított a tehetséged, ha nem voltál hajlandó tolni a szekeret? Esetleg kitorhettél, de már nem tudtad utolérni azt, ami lehettél volna.

És amikor a kalitkák, a zárt területek összedőltek, hiába volt ott a szabadság, nagyon sok türelem, megértés kellett volna ahhoz, hogy

növekedjenek a szárnyaid. És ki volt türelmes, megértő?

Volt, aki már a kalitkán belüli életbe belehalt; volt, aki – bár ledőltek a falak – már csak gubbasztani tudott, nem látta fent a célt, a kék eget, és csak gubbasztott-gubbasztott... Mert ki tud szárnyaszegetten repülni?

És volt, aki kitorrt, de mivel érezni lehetett rajta a kalitka adta életert, mégsem tudott igazán szárnyalni, mert örökké idegen maradt a kék ég alatt. Ha megpróbált magasabbra szárnyalni, szárnyait megnyesték, és bár nem volt már kalitka, nem volt már háló, mégsem tudott szárnyalni, szállni a magasságban.

Szabadság... Volt-e szabadsága annak a tulajdonosnak, aki kalitkába zárt, mert félt a szárnyalástól?

Szabad-e az, aki a másik szárnyalását nem tudja elviselni? Irigyli, vagy úgy véli, hogy csak úgy lehet szárnyalni, ahogy ő tudja?

Lesz-e olyan idő, amikor örülni fognak a másik szárnyalásának, és mindent megtesznek, hogy magasabbra szálljon? És látva a magasán szárnyalót, mi is igyekszünk követni őt a magasságba és azt kiáltani: ez a szabadság?!

Szeretném ezt hinni, és mindent megtenni, hogy a mai fiókák ne éljék át az idősebbek szárnysegett élményeit.

Mán Éva, Aknaszlatina-Győr

ELISMERÉSEK

* A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola tanévnyitó ünnepségén a főiskola tudományos tanácsa által létrehozott Rákóczi-díjat **Semjén Zsoltnak**, Magyarország miniszterelnök-helyettesének és **Vass Ilonának**, a Kárpátaljai Magyar Főiskolaért Jótékonyági Alapítvány igazgatójának adták át.

* A régió magyarsága érdekében kifejtett köztevékenysége elismeréseként az 53. BeregFeszt rendezvénysorozat keretében a Beregvidék díszpolgára tiszteletbeli címben részesült **Bakancsos László**, az UMDSZ általános alelnöke, **Hennagyij Moszkalj**, Kárpátalja kormányzója, **Vidnyánszky Attila**, a Nemzeti Színház főigazgatója, illetve postumusz **Babják Béla**, a beregszászi hűskombinát egykori igazgatója kapta meg ezt a kitüntetést.

* A Magyar Művészeti Akadémia november 5-én adta át a Nemzet Művésze díjakat. Az elismeréssel idén hét művész

jutalmaztak, köztük az ugocsai Tiszasásváron született, idén 91 éves **Lator László** Kossuth-díjas költő, műfordító is megkapta a díjat.

* **Havata Diána**, a Kárpátaljai Megyei Filharmónia Magyar Melódiák kamaraegyüttesének művészeti vezetője Ukrajna Erdemes művésze lett.

* Kárpát-medencei Magyar Családok Megmaradásáért díjat kapott **Katkó László**, a nagydobronyi Irgalmas Samaritanus Református Gyermekotthon volt igazgatója.

* **Vidnyánszky Attila** Kossuth- és Jászai Mari-díjas színházi rendező, filmrendező, a Nemzet Színház vezérigazgatója, a Beregszászi Illyés Gyula Magyar Nemzeti Színház alapító igazgatója és művészeti vezetője a Budapest 145. évfordulója alkalmából tartott ünnepségen megkapta a Pro Urbe Budapest díjat.

* **Tóth Melinda**, a Hetyeni Általános Iskola egykori diákja, jelenleg az ELTE informatikai kar fiatal tanára az informatika terén elért munkája elismeréseként Kemény János-díjban részesült.

SZEPTEMBER

Szeptember 1. Magyarország Ungvári Főkonzulátusának kezdeményezésére Erkel Ferenc halálának 125. évfordulója alkalmából a zeneszerző miniszobrát avatták fel az Ungvári Művészeti Iskola (Petőfi tér 20.) bejáratánál. A rendezvény díszvendége Ökovács Szilveszter, a Magyar Állami Operaház főigazgatója volt.

Szeptember 1. Beregszászon léptek fel a Magyar Állami Operaház művészei, akik Erkel Ferenc Bánk bán című darabját mutatták be.

Szeptember 1. Magyarország Ungvári Főkonzulátusán Orosz József képzőművész alkotásaiból nyílt kiállítás.

Szeptember 1–2. Munkácson gazdag kulturális programmal megtartották a Kárpátaljai Méz Ünnepeket.

Szeptember 3. Ünnepeles tanévnyitó Kárpátalja-szerte.

Szeptember 12. *Viszlát, Nyár!* címmel tanévnyitó partit szervezett a KMDFKSZ az ungvári egyetem magyar diákjai részére.

Szeptember 13. A Kárpátaljai Megyei Filharmóniában megnyílt X. Nemzetközi Orgonafesztivál Virág András Gábornak, a budapesti Szent István Bazilika főorgonistájának és Selejl Erzsébetnek, a budapesti Bartók Béla Zeneművészeti Szakközépiskola és a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem szaxofontanárának közös koncertjével nyílt meg. Az elmúlt évhez hasonlóan a budapesti Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem is küldött előadókat, ezúttal Tüzes Marcell Sámuel és Hajnóczky Bence személyében. A két egyetemi hallgató előadására szeptember 18-án került sor.

Szeptember 14–16. A *VIII. Dr. Novák Endre Napok* címmel nemzetközi konferenciát bonyolítottak le a Viskén a Kárpátaljai Magyar Egészségügyi Dolgozók Társasága és a Magyar Egészségügyi Társaság szervezésében.

Szeptember 14–15. VIII. Felső-Tisza-vidékiek Találkozója zajlott Nagybocksón.

Szeptember 14–16. A megyeközpontban színes programsorozat zajlott Ungvár

alapításának 1125. évfordulója alkalmából.

Szeptember 15. Az Ákos 50 fesztiváltorné keretében nagysikerű koncertre került sor Beregszászon a Barátság stadionban a KMKSZ ISZ és az Összefogás a Magyar Családokért Országos Egyesület szervezésében.

Szeptember 16. A S'artR Művészeti Közösség és a Kolozsvári Bábjátzóter előadását tekinthették meg az Ungvári járás három településén. A Kárpátaljai Népfőiskolai Egyesület társszervezésében, a BGA támogatásával Nagydobronyban, a református líceum tanulói és az Irgalmas Samaritanus Gyermekotthon lakói láthatták a társulat *Mátyás király lopni megy* című darabját, majd az előadók a szürtei és a salamoni iskolákban léptek fel.

Szeptember 21–23. A kárpátaljai Credo verséneklő együttes és a Ráti Szent Mihály Gyermekotthon Zenede szervezésében ebben az évben is több helyszínen tartották meg a Credo Vándor Fesztivált: Ráton, Szalókan és Kisgejőcön.

Szeptember 22–23. Makkosjánosiban lezajlott a BeregFest 2018 rendezvénysorozat, amelynek programjában számos kulturális műsor, mezőgazdasági kiállítás, borkóstoló, sport- és egyéb vetélkedők szerepeltek. A délelőtti programban a legnagyobb érdeklődésre a Beregvidéki Jótékonyági Félmaraton tartott számot, amelynek startjánál jelen volt Gyurta Dániel olimpiai bajnok és Lévai Anikó, az Ökumenikus Segélyszervezet jószoigazgatója nagykövete.

Szeptember 23. A beregszászi római katolikus egyházközség hatodik alkalommal csatlakozott az Ars Sacra Fesztivál rendezvénysorozatához, amelynek célja, hogy egész Európa a művészet eszközeivel találjon vissza gyökereihez, a keresztény értékekhez. Ezúttal Lába Marianna operaénekes és Olena Maceljuh orgonaművész volt a római katolikus templom vendége. Mindketten a Lembergi Megyei Filharmóniából érkeztek.

Szeptember 28. Benedek Elek születésnapján méltatják a magyar népmese napját. Ebből az alkalomból mesemondó

dó versenyt rendezett a Pro Cultura Subcarpathica civil szervezet a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Pedagógia és Pszichológia Tanszékének közreműködésével.

Szeptember 29. A palágykomoróci kultúrházban lezajlott a XXVIII. Kárpátaljai Magyar Folklórfesztivál a Magyar Értelmiségiek Kárpátaljai Közössége (MÉKK), a Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet (KMMI), az Ukrjnai Magyar Demokrata Szövetség (UMDSZ), a megyei állami közigazgatás művelődési főosztálya, nemzetiségi és vallásügyi főosztálya, az Ungvári Járási Állami Közigazgatási Hivatal, a járási tanács és a Palágykomoróci Községi Tanács szervezésében. A seregszemle mintegy száz résztvevője a magyar népzene, néptánc és népdal kincseiből adott ízelítőt, a legjobbak értékes jutalomban részesültek. A fellépők közt volt a Rózsa népdalegyüttes (Téglás), az Orchidea táncsoport (Téglás), a Csalogány asszonykórus (Téglás), a Ritmus néptáncgyüttes (Eszeny), a viski vokálegyüttes, a Szederinda táncsoport (Kígyós), a Búzavirág hagyományőrző együttes (Kígyós), a Kistücsök gyerekcsoport (Palágykomoróc), a Nasa Fajta gyerekcsoport (Ordarma), a nagydobronyi táncgyüttes, a Piros Pántlika táncsoport (Tiszacsoma). A folklórfesztivál a félelem nélküli együvé tartozás felemelő ünnepe volt, a fellépések sokasága igazolta, hogy voltunk, vagyunk, leszünk, értékeinket nem adjuk fel. A rendezvényt a Nemzeti Kulturális Alap (NKA) támogatta.

Szeptember 30. A Magyar Nemzeti Színház nyílt napján avatták fel Matl Péter kárpátaljai művész Németh Antal egykori színidirektorról készült szobrát.

OKTÓBER

Október 3. A zene nemzetközi napja alkalmából koncertre került sor beregszászi művelődési házban a helyi Kodály Zoltán Művészeti Iskola szervezésében, amelyen az intézmény tanulói szakirányuknak megfelelő hangszeres, énekes és táncos előadásokat mutattak be. A koncertet

■ a tanulók népi gyermekjáték-előadása tette színesebbé.

Október 4. Ukrajna Legfelső Tanácsa első olvasatban elfogadta az új nyelvtörvényt, amely jelentős mértékben korlátozza a kisebbségek anyanyelvhasználati jogait.

Október 4. A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Gross Arnold termében megnyílt Klisza János festőművész egyéni tárlata a Kárpátaljai Képző- és Iparművészek Révész Imre Társasága (RIT) szervezésében. A megjelentek köszöntése után Benkő György festőművész, a RIT alapító tagja, a Rákóczi-főiskola egykori tanára ismertette a Klisza János által alkalmazott pasztelltechnikát, és bemutatta a kiállításon látható műveket. Ezután a festőművész mondott köszönetet a tárlat létrejöttéért.

Október 4. A Kárpátaljai Megyei Filharmónia nagytermében ünnepi koncertet rendezte a kamaragyüttes fennállása 40. évfordulója alkalmából.

Október 5. Korjatovics Tódor-emlékszoba nyílt a munkácsi várban Litvánia kárpátaljai tiszteletbeli konzulátusa támogatásával. Ekkor került sor *Korjatovics Tódor* című történelmi dráma bemutatására.

Október 6. Kárpátalja számos magyarlakta településén az aradi vértanúkra emlékeztek. Ungváron a Kálvária temetőben nyugvó Szegelethy János honvédhadnagy sírján a MÉKK nevében Dupka György elnök koszorút helyezett el.

Október 6. A munkácsi Szent István Katolikus Liceumban Háló találkozóra került sor, amelynek fő előadója Palojtay Márta, a Család és élet Kárpátalján civil szervezet elnöke volt.

Október 10. *Mire megyünk Istennel?* címmel Philip Yancey tartott előadást a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola átriumában.

Október 10. Először mutatkozott be Kárpátalján az 1968-ban alakult Tápiómente Táncgyüttes (művészeti vezetője: Vámos László). Az esemény a Magyar Külügyminisztérium, valamint Magyarország Beregszászi Konzulátusának támogatásával jött létre a Pro Cultura Subcarpathica szervezésében. A koncertre a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola átriumában került sor. Az egyesület repertoárja igen színes volt, a kis-magyarországi táncokon túl erdélyi, felvidéki és délvidéki táncokat adtak elő.

Október 10. A beregszászi Európa-Magyar Házban a Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet és az OSZK Könyvtári Intézet Oktatási és Humán erőforrás-fejlesztési Osztály szervezésében *Digitális gyűjtemények használata a könyvtárakban* címmel szakmai képzést szervezett könyvtárosok, közművelődési munkatársak számára.

Október 12. I. Énekes Népi Gyermekjáték Fesztivált tartottak a péterfalvai művelődési házban a Kokas Banda szervezésében. A környező falvak óvodásai és kisiskolásai szebbnél szebb játékfűzereket

adtak elő. Bemutatták Kárpátalja néptáncait, népviseleteit, népzeneit, népdalait is.

Október 22. A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola átriumában megtartották a Kárpát-medencei Magyarok Zenéje idei koncertjét. Fellépett a Sodró együttes és a Servet zenekar. A rendezvény elején Böszörményi Gergely, a Stereo Kft./Periferic Records igazgatója, Orosz Ildikó, a II. RF KMF rektora, valamint Babják Zoltán, Beregszász polgármestere köszöntötte a jelenlévőket. A koncert folkkocsmával zárult. A koncertsorozat gálájára a Pesti Vigadóban került sor november 3-án, ahol Pál István Szalonna és bandája, a Sarjú banda, a Credo együttes, a Servet csángó zenekar és a Szélkiáltó együttes lépett színpadra. A koncert célja az volt, hogy pénzügyi gyűjtésnek Kárpátalja javára, valamint CD- és DVD-adományt juttassanak el a koncertet befogadó városok könyvtárainak. Az est fővédnöke Herczegh Anita, a köztársasági elnök felesége volt.

Október 22. *Őszi Beregszász* címmel nemzetközi plein air kezdődött a Várkeleti városban, amelynek résztvevői Földessy Péter (Magyarország), Slavko Medunic (Bosznia-Hercegovina), Natalia Zakrevszka-Anyikina (Kijev), Valerij Gyorgyak (Huszt), Olekszandr Sándor (Nagyszőlős), Tetyana Ribar (Munkács), Gogola Zoltán (Beregszász), Anatolij Szakalos (Beregszász), Jaroslava Katran (Beregszász), Angyalosi Sándor (Munkács) voltak.

Október 23. Az ötvenhatos magyar forradalomra és szabadságharcra emlékeztek a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskolán, a beregszászi vasútállomás mellett 56-os emlékműnél és az Európa-Magyar Ház udvarán lévő emléktáblánál.

Október 23. Ungváron a MÉKK szervezésében a Dayka Gábor középiskolában koszorúzással egybekötött megemlékezést tartottak az 1956-os forradalom magyarországi és kárpátaljai hősei tiszteletére.

Október 23. Közösen méltatta az 1956-os forradalom és szabadságharc 62. évfordulóját Magyarország ungvári és beregszászi külképviselete, a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség (KMKSZ), valamint az Ukrajnai Magyar Demokrata Szövetség (UMDSZ) Ungváron. Az ünnepi rendezvénysorozat az 1956-os emlékműnél kezdődött. A jelenlévők megkoszorúzták az emlékhelyet, mécseseket gyújtottak, és néma főhajtással tisztelegtek a hősök előtt. Ezután a börtön falán található '56-os domborműnél helyezték el az emlékezés és kegyelet jeleit. A megemlékezés a Megyei Ukrán Zenei-Drámai Színházban folytatódott, ahol Buhajla József főkonzul köszöntötte az egybegyűlteket. Dr. Keskeny Ernő, Magyarország kijevi nagykövete tartott ünnepi beszédet. Szijjártó Péter, Magyarország külügyminisztere videóüzenetben köszöntötte a határon túli ünneplőket.

Az '56-os forradalom és szabadságharc jelentőségét méltatta beszédében

Hennagyij Moszkalj, Kárpátalja kormányzója, Mihajlo Rivisz, a Kárpátaljai Megyei Tanács elnöke, Brenzovics László, a KMKSZ elnöke, Zubánics László, az UMDSZ elnöke. A megemlékezést a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola színjátszó társulatának ünnepi előadása zárta.

NOVEMBER

November 1. A Szatmári Irgalmas Nővérek sírkertjét szentelte meg Molnár János beregszászi római katolikus esperesplébános mindenszentek ünnepén.

November 4. Kaszonyban megemlékezést és koszorúzást tartottak az 1956-os mezőkaszonyi ellenálló csoport emléktáblájánál az UMDSZ szervezésében.

November 6. A tudomány napja alkalmából az Ungvári Nemzeti Egyetem aulájában Semmelweis Ignác kiállítás nyílt Magyarország Ungvári Főkonzulátusa és az Ukrán-Magyar Oktatási-Tudományos Intézet szervezésében. Magyarország kormánya Semmelweis-emlékévé nyilvánította 2018-at, hogy méltó módon emlékezzen meg „az anyák megmentőjéről” születésének 200. évfordulója alkalmából.

November 7. Megnyílt Holló Katalin *Balansz* című grafikai kiállítása az ungvári Ilko Galéria és Művészeti Központban Magyarország Ungvári Főkonzulátusa szervezésében.

November 9. Az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltárának két nyelvű vándorkiállítása ezúttal Beregszászra érkezett. A *Bibó István – tudós és államférfi* című angol és magyar nyelvű tárlatnak a Rákóczi-főiskola Gross Arnold terme ad ideiglenes otthont.

November 6-9. A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola és a „GENIUS” Jótékonyági Alapítvány közös szervezésében a magyar tudomány ünnepe alkalmából *Határtalan tudomány* címmel tudományos napok zajlottak a főiskolán. A rendezvénysorozat keretében megrendezték a XV. Fialat Kárpátaljai Magyar Kutatók Konferenciáját.

November 9. Bemutatóval méltatta a szövés hagyományának és a beregi szöttes újjászületésének napját a Kárpátaljai Népfőiskolai Egyesület a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség Ungvári Járási Rendezvényközpontjában Csapon. A bemutatón Hrivnák Tünde Pro Urbe díjas divattervező *BY ME Treasure* elnevezésű beregi szöttessel díszített divatkollekciját mutatták be. A *BY ME Treasure* kollekción kizárólag eredeti kárpátaljai kézimunkákból készült, ezzel is támogatva a Kárpátalján élő népművészek mindennapi életét. A rendezvény keretén belül Perl János *Kárpátalja kincsei* című fotósorozatát is kiállították. A színvonalas környezetet Balogh Livia, a KMKSZ Ungvári Középszintű Szervezetének elnöke és csapata biztosította, míg a jó hangulatról a Sodró együttes gondoskodott.

November 10. Kiállítás nyílt Erfán Ferenc, Kopriva Attila, Selevickij Jurij, Villasek Tibor, Konratyuk Szerhij, Sándor Olekszandr, Máté Jana, Maszljanko Renáta, Homoki Gábor munkáiból a Péterfalvai Galériában a Péterfalvai Polgármesteri Hivatal és más civilszervezetek támogatásával. A szervezők a kiállítást Bíró Andor kolhozelnök, a képtár alapítója emlékének szentelték, aki 2018. október 5-én hunyt el Budapesten 89 éves korában.

November 10–11. *Kárpátalja gyöngyszemei* címmel megrendezték a népdalénekesek találkozóját Tiszapéterfalván a Kokas Banda szervezésében.

November 13. A magyar nyelv napját méltatták a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskolán a Magyar Tanszéki Csoport és a Hodinka Antal Nyelvészeti Kutatóközpont közös szervezésében.

A magyar nyelv: létem, jövőm és reményem címmel a kisbégányi községi könyvtárban (könyvtáros: Jászter Natália) rendhagyó ünnepi rendezvénnyel méltatták a magyar nyelv napját, amelyen négy község (Nagybégány, Kisbégány, Jánosi, Zápszony) diákjai vettek részt. A köszöntők és a zenés irodalmi összeállítás után a résztvevő csapatok magyar néptáncot mutattak be, majd a magyar nyelv ismeretében mérték össze tudásukat. A versenyzők értékes ajándékokkal gazdagodtak, minden résztvevő erre az alkalomra készített emléktárgyat is kapott.

November 13. 100 éve ért véget az I. világháború. *A Nagy Háború kollektív emlékezete, a határkérdés problematikája a nemzetközi kapcsolatokban* témakör keretében kerekasztal-fórumot tartottak a Bercsényi Könyvtárban az Ungvári Nemzeti Egyetem Ukrán–Magyar Oktatási-Tudományos Intézete (UNÉ UMOTI) történelem és nemzetközi kapcsolatok szakos tanáraival és diákjaival a Kárpátaljai Magyar Akadémiai Tanács és a Magyar Történelem és Európai Integráció Tanszék szervezésében. Közreműködött dr. Zubánics László történész, igazgatóhelyettes, Dr. Prof. Kiss Éva tanszékvezető. Előadást tartott dr. Dupka György történész, Kovács Eleonóra adjunktus, Lőrincz Ingrid II. évf. országismeret szakos hallgató, Katona Veronika II. évf. országismeret szakos hallgató, Haluska Bettina IV. évf. történész szakos hallgató.

November 16. A magyar tudomány napja keretében avattak mellszobrot dr. Szikura József tiszteletére. A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola egykori rektora, a Fodor István Kutatóközpont első vezetője emlékére állított szobor az intézmény parkjában kapott helyet. Dr. Szikura József neve Nagyberegen is tovább él. A Nagyberegi tájházhoz tartozó botanikus kert 2018. november 16-tól a Szikura József Botanikus Kert nevet viseli. A több mint 500 növényfajt számláló kert is a professzor kezdeményezésére jöhetett létre 2011-ben.

November 16. A jánosi Helikon Hotelben

Túl minden határon címmel Vujity Tvrtko televíziós riporter programját rendezték meg.

November 16. Már hagyomány, hogy a Szolyvai Emlékparkban tartott megemlékezést megelőző napon a Szolyvai Emlékparkbizottság szervezésében, a Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet, valamint a pécsi Német Kör társszervezésében megtartják a Gulág-Gupvi kutatók nemzetközi fórumát. Az emlékkonferenciát idén a makkosjánosi Helikon Hotel konferenciatermében tartották.

November 16. A beregárdói temető-kertben a Beregszászért Alapítvány kezdeményezésére felavatták Beregszászi Nagy Pál emléktábláját. A nyelvtudós és teológus életét és munkásságát Dalmay Árpád, a Beregszászért Alapítvány kuratóriumi elnöke ismertette.

November 16. Hunyadi Mátyás-emléktáblát avattak a Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet udvarán a Beregszászért Alapítvány szervezésében a nagy király születésének 575., uralkodása kezdetének 560. évfordulója alkalmából. Mátyás király életét és munkásságát Dalmay Árpád, a Beregszászért Alapítvány elnöke méltatta.

November 17. A Szovjetunióba hurcolt politikai foglyok és kényszermunkások novemberi emléknapja programjaiba illeszkedve a kárpátaljai magyar és német nemzetiségű férfi lakosság 1944 őszi „malenykij robotra” történet elhurcolásáról való méltó megemlékezésként a Szolyvai Emlékparkbizottság a történelmi egyházakkal, valamint magyar és német társadalmi szervezetekkel közösen ökumenikus istentisztelettel egybekötött koszorúzást tartott a Szolyvai Emlékparkban. Miután megkondult a Mártírok Kápolnájának lélekharangja, a Kárpát-medencei szintű megemlékezést Tóth Mihály, a Szolyvai Emlékparkbizottság elnöke nyitotta meg, és üdvözölte a közel hatszáz résztvevőt. Emlékbeszédet tartott Csallóközi Zoltán, Semjén Zoltán miniszterelnök-helyettes főtanácsadója, a Keresztény Demokrata Néppárt képviselőjében, Hennagyij Moszkalj, a Kárpátaljai Megyei Állami Közigazgatási hivatal vezetője, Brenzovics László, a KMKSZ elnöke, parlamenti képviselő, Szilágyi Mátyás, Magyarország beregszászi konzulátusának főkonzulja, dr. Tilki Attila parlamenti képviselő, az Európai Tanács tagja, Csenger-Zalán Zsolt országgyűlési képviselő, Arvai Attila, a Szerencs városi Német Nemzetiségi Önkormányzat elnöke. A történelmi egyházak jelenlévő képviselői imát mondtak a mártírokért, majd sor került a Gulág-Gupvi emléktáblák (Lónya II.) felavatására is. A megemlékezés koszorúzással zárult.

November 18. A Beregszászi 4. Sz. Kossuth Lajos Középsőiskolában *2018 perc az egészségért, a közösségért* elnevezésű sportrendezvényre került sor Magyarország Beregszászi Konzulátusa és a Beregszászi 4. Számú Bendász István Cserkészcsapat szervezésében.

November 20. Buhajla József, Magyarország ungvári főkonzulja és dr. Spenik

Sándor, az Ungvári Nemzeti Egyetem Ukrán–Magyar Oktatási-Tudományos Intézet igazgatója ünnepélyes keretek között felavatta II. Rákóczi Ferenc mellszobrot az intézetben (alkotó: Olekszandr Jelizarov, Ivan Cubina).

November 19. A sztálini lágerek áldozataira emlékeztek Beregszászon. Az esemény ökumenikus istentisztelettel kezdődött a beregszászi református templomban, ahol több száz megemlékező gyűlt össze. Elsőként a történelmi magyar egyházak képviselői szólaltak fel, és hívták fel a figyelmet a gyászra. Molnár D. Erzsébet történész egy rövid előadásban elevenítette fel az 1944-es eseményeket és az elhurcolás körülményeit. Az előadás után egyesével felolvasták a beregszászi áldozatok neveit. Ezt követően a résztvevők gyertyákkal vonultak végig a városban, s elhelyezték az emlékezés koszorúit a református templom előterében, illetve a Beregszászi 5. számú Középsőiskola bejáratánál található emléktáblánál. A málenkij robot emlékművénél Szilágyi Mátyás, Magyarország Beregszászi Konzulátusának főkonzulja, Babják Zoltán, Beregszász polgármestere és Orosz Ildikó, a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola rektora, a Pro Cultura Subcarpathica civil szervezet elnöke mondta el emlékező gondolatait és tisztelgett beszédével az elhunytak előtt. A rendezvény végén mindenki elhelyezte az emlékezés koszorúit, valamint az áldozatokért gyújtott több száz gyertyát.

November 19. A beregszászi filmklubesten ezúttal *A magyar siratófal – emlékhely a kínok és a gyász mezején* című dokumentumfilmet vetítették le a málenkij robot áldozatainak emlékére. A programot a Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színház szervezte Magyarország Beregszászi Konzulátusának támogatásával a színház kistermében.

November 27. Festménykiállítás nyílt Beregszászon a művelődési központban. Az alkotások az *Őszi Beregszász* elnevezésű programon készültek, amelyen 11 ukrain, magyarországi és bosznia-hercegovinai festő vett részt.

November 29. *Öregdiákok a megújuló tudományok világában* címmel rendeztek konferenciát a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Öregdiák Szövetsége szervezésében.

November 29. A beregszászi főiskolán lezajlott a IV. Öregdiák Zenésztalálkozó.

November 30. A Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet (KMMI), a Magyar Értelmisségiek Kárpátaljai Közössége (MÉKK), a Somi Általános Iskola és a Somi Községi Könyvtár keretein belül működő Somi Irodalmárok Emlékműzeuma Sütő Kálmán és Kecskés Béla, a kárpátaljai magyar irodalom kiemelkedő alkotói emlékére tizenegyedik alkalommal szavalóversenyt rendezett a két költő szülőfalujában, Somban.

Összeállította:
Dupka György és Zubánics László

Tisztelettel hívjuk a Kárpátaljáról elszármazottakat,
 valamint a Kárpátalja sorsát fontosnak tartó barátainkat az

ELSŐ KÁRPÁTALJAI BÁLRA BUDAPESTEN

2019. február 23-án, szombaton 19.00 órára

Jótekonysági bálunk bevételét a „Kereszt Kárpátaljáért” elismerés megalapítására fordítjuk. Bálunk célja az adománygyűjtés mellett a Kárpátalja sorsát fontosnak tartó személyek közötti kapcsolat építése, erősítése.

„KERESZT KÁRPÁTALJÁÉRT”

A „Kereszt Kárpátaljáért” elismeréssel a Kárpátaljai Szövetség a Kárpátalján élő embereket segítő önkénteseket, egyéni és közösségi kezdeményezéseket támogató tevékenységeket kívánja elismerni, reflektorfénybe állítani. A kitüntetendő személyre vagy szervezetre bárki tehet javaslatot a keresztkarpataljaert@gmail.com e-mail címmel elküldve a jelölt nevét, elérhetőségét, néhány mondatos indoklással. Az elismerés odaítéléséről a Szövetség elnöksége dönt, a kitüntetést első ízben 2019 tavaszán fogjuk átadni.

A BÁL HELYSZÍNE

AQUAWORLD RESORT BUDAPEST HOTEL (1044 Budapest, Íves út 16.)

Megközelíthető a szálloda ingyenes buszjáratával, amely Budapest, Hősök teréről (a Múcsarnok előtti megállóból) indul 17:30 és 19:30 órakor, vagy tömegközlekedéssel a Keleti pályaudvartól induló 230-as autóbusszal. Igény esetén visszafelé útra 23:00 órától hajnali 02:00 óráig a vendégek szállításáról kisbusszal gondoskodunk, amely a Keleti pályaudvarig szállítja az utasokat. Kérjük, ez irányú igényét a jelentkezéskor jelezze.

JELENTKEZÉS

A részvételre jogosító Báli belépő díja 17 000 Ft/fő, amely tartalmazza a vacsora, egy üdözlőital, valamint a zenei és egyéb programok költségét, továbbá 2000 Ft adományt.

Jelentkezési határidő: 2019. február 8., péntek.

Figyelem! A jelentkezés a Báli belépő díjának fenti határidőig történő befizetésével történik. Mivel a helyszín befogadóképessége korlátozott, ezért a résztvevőt a befizetések sorrendjében tudjuk garantálni.

A Báli belépő megvásárolható

a MAGNETBANK (IBAN) HU31 16200106-11602895-00000000 (BIC/SWIFT kód: HBWEHUHB) számú bankszámlájára történő utalással; a Közlemény rovatban, kérjük, feltétlenül tüntessék fel a résztvevők nevét és egy pontos postacímet;

készpénzbefizetéssel munkanapokon a Kárpátaljai Szövetség irodájában: Budapest VI., Városligeti fasor 44.

A Báli Belépőt 2019. február 15-ig postázzuk vagy átvehető személyesen a Szövetség irodájában.

ADOMÁNYOK

A bál jótekonysági céljára tekintettel az adományokat, a többletbefizetéseket köszönettel vesszük.

Az adományozók nevét a Báli belépőn feltüntetjük, amennyiben az adomány összegét legkésőbb 2019. február 8-ig a Kárpátaljai Szövetség számlájára befizetik.

TOMBOLA

A helyszínen lehetőség lesz tombola vásárlására, egy tombolajegy ára 1000 Ft. A tombolán értékes tárgynyerményeket sorsolunk ki, amelyeket előzetesen a résztvevők ajánlanak fel. A felajánlók nevét a sorsolás során felolvassuk. A tombolajegyekből származó bevételt szintén a „Kereszt Kárpátaljáért” elismerésre fordítjuk. Tárgynyermények felajánlását köszönettel vesszük. Kérjük, ez irányú felajánlásukat a karpataljaiszovetseg@gmail.com címen szíveskedjenek jelezni, legkésőbb 2019. február 8-ig.

További támogatások, felajánlások, ültetés egyeztetése céljából telefonon Rácz Zsuzsanna kollégánkat keresse, telefon: + 36 1 3517770.

Kérjük, adja tovább ezt a meghívást kárpátaljai barátainak, érdeklődő ismerőseinek is.

Üdvözlettel:

a Kárpátaljai Szövetség elnöksége

Erfán Ferenc festő- és iparművész

1959. január 28-án született Ungváron. Pályaválasztását a családi örökség is befolyásolta: nagyapja, Boksay József festőművész (1891–1975), a kárpátaljai magyar művészet kiemelkedő, iskolateremtő alakja volt első tanítómestere, a festészet alapjait tőle sajátította el.

Eredetileg restaurátor szeretett volna lenni, de nem vették fel a főiskolára. Utána két évig festészeti szakra jelentkezett, sikertelenül. Így döntött az iparművészet, azon belül (a mintázás miatt) a kerámia szak mellett. 1974–1977 között a kijevi Képzőművészeti Szakközépiskola (Sevczenko Köztársasági Festőszakiskola, Kijev) festészeti szakán tanult, majd a lembergi Iparművészeti Főiskola kerámia szakán (1979–1984) folytatta tanulmányait. 1984-ben diplomázott. Monasztirszkij Vitold és Frank Iván voltak a mesterei.

1990 óta, létrejöttétől tagja a Kárpátaljai Magyar Képző- és Iparművészek Révész Imre Társaságának. Festészeti pályája kezdeti egybeesnek a Révész Imre Társaság megalakulásával.

Korai tájképei és portréi a Boksay József és Erdélyi Béla által megteremtett kárpátaljai festőiskola hagyományainak szellemében születtek, ám hamarosan rátalált egyéni formanyelvére. Festői stílusára naturalista ábrázolási elv, a konkrét témát visszaadó impresszionista és a posztimpresszionista alkotásmód a jellemző. Tájképeket, virágcsendéleteket, portrékat fest. Harmonikus egységben felvitt színek, a jól megválasztott szemszögből való ábrázolás, és a jól szerkesztett kompozíció jellemzik műveit. Témától függetlenül, alkotásainak élénk színvilága elárulja bravúros színérzékét.

A Kárpátaljai Hírmondó galériája

Erfán Ferenc festő- és iparművész

◀ Iparművészként az üveg- és a textilanyagok művészi megmunkálásával foglalkozik. Az üvegfestés és a kerámiaművészet sem idegen tőle. Kiváló ólomüvegablakokat és térkonstrukciókat készít. A köztéri művek közt térkompozíciós alkotásaival tűnik ki.

Erfán Ferenc Ungváron él és alkot. 2009-től az ungvári Boksay József Szépművészeti Megyei Múzeum igazgatója, s így Kárpátalja gazdag festészeti hagyatékainak legfőbb gondozója.

A Boksay József Múzeum 1948-ban a Kárpátaljai Megyei Helytörténeti Múzeum részeként alakult meg, később annak fiókin-tézményeként működött. Gyűjteményi anyaguk egy részét a cseh időkben (1920–1938) alapított regionális múzeumtól örökölték, egy további hányada pedig az ún. államosítással került be a bankoktól, vállalatoktól, magánszemélyektől. A görögkatolikus egyház betiltása után szintén egy nagyon jelentős műkincsegyüttes került a múzeumba. 2003-tól önálló múzeumként működik.

Ami a művészeti és a múzeumigazgatói feladatok összeegyeztethetőségét illeti, a festő-igazgató mindkét tevékenységét igen fontosnak nevezi. Mint fogalmazott, a festés szükséglet, a múzeumi munka pedig azért fontos, mert a kárpátaljai művészeti hagyományokat ismét a régvolt magaslatokra szükséges emelni.

2005-ben a Magyar Művészeti Akadémia tagjai sorába választotta.

(E-c)

